

Rapport 2008 Planer 2009

HØGSKOLEN I BERGEN
Bergen 1. mars 2009

HØGSKOLEN I BERGEN

Innholdsfortegnelse

Resultatrapportering for 2008	7
Innledning	7
Sektormål 1: Utdanning.....	8
Virksomhetsmål 1.1: Høyskolen skal utdanne kandidater med høy kompetanse med relevans for samfunnets behov.....	8
Virksomhetsmål 1.2: Høyskolen skal tilby et godt læringsmiljø med undervisnings- og vurderingsformer som sikrer faglig innhold og læringsutbytte og god gjennomstrømning.....	12
Virksomhetsmål 1.3: Høyskolen skal ha et internasjonalt utdannings samarbeid av høy kvalitet, som bidrar til økt utdanningskvalitet og sikrer kvalifiserte kandidater til samfunns- og næringsliv	15
Kvalitative vurderinger for 2008 – Sektormål 1	19
Sektormål 2: Forskning, faglig og kunstnerlig utviklingsarbeid	22
Virksomhetsmål 2.1: Høyskolen skal medvirke til profesjonsrettet forskning, utviklingsarbeid, kompetanseutvikling og nyskapende virksomhet i regionen.....	22
Virksomhetsmål 2.2: Høyskoler med forskerutdanning skal gjennom nasjonalt og internasjonalt samarbeid tilby forskerutdanning av høy kvalitet, som er innrettet og dimensjoner for å ivareta behovene i sektoren og i samfunnet for øvrig. Høyskoler som tildeles stipendiatstillinger skal sørge for god gjennomføring av forskerutdanningen	28
Kvalitative vurderinger for 2008 – Sektormål 2	30
Sektormål 3: Formidling og samfunnsoppdrag	31
Virksomhetsmål 3.1: Høyskolen skal gjennom formidling og deltagelse i offentlig debatt tilføre samfunnet resultatene fra FoU-virksomheten.....	31
Virksomhetsmål 3.2: Høyskolen skal medvirke til samfunns- og næringsutvikling gjennom innovasjon og verdiskapning.....	33
Virksomhetsmål 3.3: Høyskolens faglige sentre skal være en regional og nasjonal drivkraft innenfor sine fagområder. Sentrene skal ha en forankring på tvers av avdelingene	37
Kvalitative vurderinger for 2008 – Sektormål 3	43
Sektormål 4: Forvaltning	44
Virksomhetsmål 4.1: Høyskolen skal føre en aktiv arbeidsgiverpolitikk som bidrar til å utvikle og rekruttere kompetanse som reflekterer institusjonens oppgaver og ansvarsområder	44

Virksomhetsmål 4.2: Høyskolen skal gjennom sin personalpolitikk medvirke til et godt arbeidsmiljø og et mindre kjønnsdelt arbeidsliv.....	46
Virksomhetsmål 4.3: Høyskolen skal ivareta høy kvalitet i økonomiforvaltningen med fokus på god intern kontroll og effektiv ressursbruk som tar hensyn til institusjonens strategiske prioriteringer	49
Kvalitative vurderinger for 2008 – Sektormål 4	51
Øvrig rapportering.....	53
Planer for 2009.....	59
Innledning.....	59
Sektormål 1: Utdanning.....	60
Virksomhetsmål 1.1: Høyskolen skal utdanne kandidater med høy kompetanse med relevans for samfunnets behov.....	61
Virksomhetsmål 1.2: Høyskolen skal tilby et godt læringsmiljø med undervisnings- og vurderingsformer som sikrer faglig innhold og læringsutbytte og god gjennomstrømning.....	63
Virksomhetsmål 1.3: Høyskolen skal ha et utstrakt internasjonalt utdannings samarbeid av høy kvalitet, som bidrar til økt utdanningskvalitet	66
Sektormål 2: Forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid.	68
Virksomhetsmål 2.1: De statlige høyskolene skal medvirke til profesjonsrettet forskning, utviklingsarbeid, kompetanseutvikling og nyskapende virksomhet i regionene	68
Virksomhetsmål 2.2: Høyskoler med forskerutdanning skal gjennom nasjonalt og internasjonalt samarbeid tilby forskerutdanning av høy kvalitet, som er innrettet og dimensjoner for å ivareta behovene i sektoren og i samfunnet for øvrig.....	70
Sektormål 3: Formidling og samfunnsoppdrag	73
Virksomhetsmål 3.1: Høyskolen skal gjennom formidling og deltakelse i offentlig debatt tilføre samfunnet resultatene fra FoU-virksomheten.....	73
Virksomhetsmål 3.2: Høyskolen skal medvirke til samfunns- og næringsutvikling gjennom innovasjon og verdiskapning.....	74
Virksomhetsmål 3.3: Høyskolens faglige sentre skal være en regional og nasjonal drivkraft innenfor sine fagområder. Sentrene skal kunne bidra med sin kompetanse på tvers av avdelingene	76
Sektormål 4: Forvaltning	78

Virksomhetsmål 4.1: Høgskolen skal sikre en god og effektiv forvaltning av ressursene.....	78
Virksomhetsmål 4.2: Høgskolen skal gjennom sin personalpolitikk medvirke til et høyt kompetansenivå, et godt arbeidsmiljø og et mindre kjønnsdelt arbeidsliv.....	81
Virksomhetsmål 4.3: Høgskolen skal ivareta høy kvalitet i økonomiforvaltningen. God internkontroll og effektiv ressursforvaltning skal tas hensyn til i institusjonens strategiske prioriteringer	84
 Plan for tildelt bevilgning for 2009	 86
Vedlegg	89
Risikosystem ved Høgskolen i Bergen	89
Risikovurdering – Høgskolen i Bergen.....	92

Resultatrapportering for 2008

Innledning

2008 var et år preget av stor aktivitet ved Høgskolen i Bergen. Høgskolen har lagt vekt på å videreutvikle kontakter og samarbeidet med praksisfelt og næringsliv. Det har vært satset sterkt på kompetanseoppbygging i institusjonen, og betydningen av denne satsingen ble understreket da styret i forbindelse med rullering av strategisk plan i juni 2008, vedtok at høgskolen skal arbeide for å oppnå universitetsstatus.

De siste månedene av 2008 ble tydelig preget av en vanskeligere økonomisk situasjon, og en rekke tiltak ble innført i den forbindelse.

I Etatsstyringsmøtet 10. juni 2008, og i referatet fra dette møtet, kom Kunnskapsdepartementet med en rekke innspill til høgskolen, blant annet hvor viktig det er at høgskolen rapporterer all virksomhet. Høgskolen har i etterkant arbeidet med å følge opp disse innspillene, og har tatt høyde for disse i årets rapportering.

Sektormål 1   **Høgskolen skal tilby utdanning av høy internasjonal kvalitet som er basert på det fremste innenfor forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid og erfaringskunnskap.**

Virksomhetsmål 1.1   **Høgskolen skal utdanne kandidater med høy kompetanse med relevans for samfunnets behov.**

Rekruttering

Høgskolen i Bergen har arbeidet målrettet med rekruttering i 2008 gjennom studiekataloger (både trykt og på nett), annonser, redaksjonelle saker, skolebesøktturné og utdanningsmesser. De studier som har mest behov for søkere, har blitt særlig prioritert. Det ble også laget et eget rekrutteringsbilag til Bergens Tidende. Når det gjelder utjevning av kjønnsbalansen (flere jenter på teknologi og flere gutter på helsefag/førskolelærer-utdanning) og minoritetssøkere til studiene våre, har vi lagt vekt på dette i redaksjonelle saker i trykksaker og på nett, og i bildebruk generelt. Avdeling for ingeniørutdanning har i tillegg hatt en egen jentedag, og fått laget en egen brosjyre for å trekke flere jenter til teknologiske fag. Ved Avdeling for helse- og sosialfag ble det ikke gjennomført tilsvarende tiltak for å rekruttere flere gutter til helsefag, men slike tiltak er planlagt for 2009. Forkurs og realfagskurs gir god effekt på søkermassen til teknologiutdanningene.

Høgskolen har også fått gjennomført en rekrutteringsundersøkelse, som gir verdifull informasjon om søkerne, deres oppfatning av høgskolens informasjonsmaterieell og nettsider, og hvordan de ble møtt som nye studenter ved høgskolen. Rekrutteringsundersøkelsen viste at den viktigste informasjonskanalen for potensielle studenter er Internett. For HiB betyr det at de bruker www.hib.no for å finne informasjon. Høgskolens nettsider er strukturert med tanke på brukerbehov og brukerstyring.

Det målrettede arbeidet med forbedring av nettsidene resulterte i at høgskolen ble kåret til *Årets statlige nettsted* 2008 av Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi). I begrunnelsen for prisen ble det lagt vekt på "at nettstedet kommuniserer godt med brukerne sine, og at det møter målgruppen og løser oppgavene med å presentere informasjon og tjenester på en god måte".

Styringsparameter KD: Antall primærsøkere per studieplass

Enhet	Resultat			Resultatmål 2008
	2006	2007	2008	
AL	1,5	2,46	2,12	2,5
AI	1,89	1,93	2,21	1,6
AHS	4,8	4,15	4,14	5,0
Totalt	2,70	2,63	2,64	-

Avdeling for ingeniørutdanning (AI) hadde et rekordstort studentopptak til inneværende studieår, og vi ser en positiv utvikling i antall primærsøkere per studieplass. Avdelingen satte ny jenterekord med 118 nye kvinnelige ingeniørstudenter (til sammenligning ble det opptatt 56 i 2004).

Avdeling for lærerutdanning (AL) fikk 2,1 søkere per studieplass i gjennomsnitt (Samordna opptak), varierende fra 15,5 til 1,2. De laveste tallene er knyttet til grunnutdanningene, der vi har flest studieplasser. Ett av de avgjørende og bekymringskappende tallene er 1,2, som uttrykker primærsøkere til allmennlærerutdanning. I realiteten kom alle kvalifiserte inn i år – altså ingen nedre karaktergrense for opptak. Dette kan trolig forklares ut fra høykonjunktur og negativ medieomtale av læreryrket. Den lave søknaden til allmennlærerutdanningen er et nasjonalt fenomen.

Antall førsteprioritetssøkere til Avdeling for helse- og sosialfag (AHS) har gått litt ned de to siste årene. Avdelingen har likevel fortsatt god søkning, med et snitt på 4,2 primærsøkere per studieplass, varierende fra 8,4 (fysioterapi) til 2,1 (ergoterapi).

Høgskolen har gjennomført tiltak i forhold til risikovurdering i årsplan for 2008. Høgskolen opplevde nedgang i søkerantallet og poengsum ved opptak til allmennlærerutdanningen. På bakgrunn av dette og NOKUTs evaluering av allmennlærerutdanningen, har høgskolen utarbeidet alternativ fagplan i allmennlærerutdanningen, ved å styrke praksistilknytningen i studiene med det formål å styrke lærerrollen. Det er inngått avtale med to grunnskoler i Bergen om utvidet veiledning av studenter. Studiet vil bli tilbudt til én klasse. Det må søkes spesielt om opptak til dette studieløpet. Studiet har fått arbeidstittelen Skolebasert allmennlærerutdanning.

Styringsparameter KD: Antall uteksaminerte kandidater fordelt på utvalgte områder – normert tid

Utdanning	Resultat			
	2005	2006	2007	2008
Allmennlærerutdanning	152	116	134	144
Førskolelærerutdanning	71	94	115	120
Ingeniørutdanning	171	218	235	242
Sykepleierutdanning	117	118	130	133
Vernepleierutdanning	64	61	67	69
Sum	575	607	681	708

Antall uteksaminerte kandidater fordelt på utvalgte områder – samtlige

Utdanning	Resultat				Resultatmål
	2005	2006	2007	2008	2008
Allmennlærerutdanning	153 ¹	152	149	168	160
Førskolelærerutdanning	132	136	182	146²	160 ³
Ingeniørutdanning	241	286	239	247	245
Sykepleierutdanning	135	138	142	141	140
Vernepleierutdanning	73	79	76	73	70
Totalt for høgskolen	1203	1282	1385	1219	-

¹ Her er kun allmennlærer, og ikke allmennlærer med musikk, inkludert.

² For 2007 og 2008 har vi inkludert førskolelærer med vekt på kunstfag.

³ Her er måltall for førskolelærer med vekt på kunstfag inkludert.

Nye studietilbud

Avdeling for ingeniørutdanning har fått akkreditert deler av en fellesgrad – mastergrad i programutvikling – sammen med Universitetet i Bergen. Master i kunnskapsbasert praksis startet opp høsten 2008. Det var gode søkertall, og flere enn opptakstallet fikk tilbud om plass og takket ja. Likevel var frafallet stort fram mot studiestart og like etter. Dette frafallet kan blant annet være forårsaket av at mange av studentene er godt voksne og uvant med studiesituasjonen. Dessuten var nok mange uforberedt på arbeidsmengden, og de fleste som går på studiet, har jobb ved siden av. Utvikling av master i klinisk sykepleie er styrebehandlet og videresendt til NOKUT.

Master i klinisk fysioterapi ble godkjent i NOKUT og KD i 2008, og planen er oppstart neste høst. Kurdisk 30 sp, som inngår i bachelor for tospråklige lærere, ble også godkjent i 2008. Søknad om mastergrad i undervisningsvitenskap er akkreditert av NOKUT, og det er søkt om å få starte opp studiet. Arbeidet med å forberede deltidsutdanning i førskolelærerutdanning rettet mot ansatte i barnehagene er i god gjenge, og slikt tilbud foreslås med oppstart høsten 2009.

Styringsparameter HiB: Nye Studietilbud godkjent i 2008

Resultat				Resultatmål 2008
2005	2006	2007	2008	
7	4	4	2	1

Praksisinstitusjonene skal oppleve at den kunnskap studentene har, er relevant for det yrket de skal utdannes til (HiBs egen parameter 1.1.4)

Høgskolen planla å gjennomføre en relevansundersøkelse i løpet av 2008. Tiltaket er utsatt, fordi høgskolen valgte å prioritere prosjektet "Kvalitetssystemet ved Høgskolen i Bergen: Evaluering og videreutvikling". Relevansundersøkelsen er tatt inn i plan for 2009.

Høgskolen har i mange år hatt bindende samarbeidsavtaler med praksisinstitusjoner/-kommuner. Det er også etablert samarbeidsarenaer der høgskolen og praksis har faste møter. Prosjekt for rolleavklaring i praksis (rolleavklaring mellom praksisveileder og høgskolens veileder) er gjennomført i forhold til sykepleierutdanning. Rapport fra prosjektet vil foreligge. Det arbeides også med rolleavklaring i forhold til ABIO-utdanningene (anestesisykepleie, barnesykepleie, intensivsykepleie og operasjonssykepleie).

Andel praksisprosjekter (samarbeidsmidlene) med Helse Bergen har økt i 2008. Vi ser nå behov for noe mer styring av temaer og for å få mer sammenheng med den øvrige FoU-virkomheten. En avtale om praksisprosjekter er inngått med Bergen kommune, og de første samarbeidsprosjektene er i gang.

Ressursen til praksisoppfølging for faglærere er økt fra 4 til 5 timer per student de to første årene i ALU. Det er utarbeidet retningslinjer for faglæreres veiledning av studenter i praksis. Det var et mål å legge til rette for hospitering og seksjonsvis samarbeid med praksisbarnehager og skoler. Dette er foreløpig ikke igangsatt. Avdelingens NOKUT-utredning tar opp dette temaet. Saken har vært drøftet i ulike møtefora.

Avdeling for ingeniørutdanning arbeider også for å skape rom for en praksismodul i avdelingens ingeniørutdanninger, og ønsker å gjennomføre et pilotprosjekt ved byggstudiet. Vi tror relevanskvaliteten i utdanning styrkes ved å legge til rette for praksis i studiet. Bachelor i havbruk, bachelor i informasjonsteknologi og bachelor i ingeniørfag – data har innført obligatorisk praksismodul i studiet. I tillegg har bachelor i ingeniørfag – kjemi innført praksismodul som valgfag.

Virksomhetsmål 1.2 Høgskolen skal tilby et godt læringsmiljø med undervisnings- og vurderingsformer som sikrer faglig innhold og læringsutbytte og god gjennomstrømning.⁴

Prosjekt "Kvalitetssystemet ved Høgskolen i Bergen: Evaluering og videreutvikling"

Høsten 2007 tok Kvalitetsutvalget initiativ til å etablere et prosjekt for å forbedre og videreutvikle kvalitetssystemet ved Høgskolen i Bergen. Prosjektet ble kalt "Kvalitetssystemet ved Høgskolen i Bergen: Evaluering og videreutvikling", og fokus var rettet mot utdanningskvalitet. Prosjektet var forankret ved seksjon for utdanning.

På bakgrunn av en kvantitativ og kvalitativ kartlegging, i form av spørreskjema og intervju blant ansatte og studenter ved Høgskolen i Bergen, leverte prosjektgruppen sin rapport i juni 2008 (Styresak 58/2008). Gruppen anbefalte høgskolen å arbeide videre med to områder for forbedring, og organisere dette arbeidet i to delprosjekter. De to områdene var:

- e-Sherpa (elektroniske beskrivelse av sentrale prosesser og rutiner i høgskolen): Som del av arbeidet med høgskolens nye intranett skal e-sherpa få en mer sentral plass og bli mer brukervennlig, blant annet med tanke på fagmiljøene. Den nye versjonen av e-sherpa skal være enklere for brukerne å navigere i, og prosessbeskrivelser og rutiner skal være oppdatert.
- Studentenes evaluering av studiet: Følge opp dagens rutiner for studentenes evaluering for å utvikle disse slik at studentene slutter opp om underveis- og sluttevaluering av sin undervisning, og fagmiljø/høgskolen følger opp de resultatene evalueringen gir. Resultatene av evalueringene skal rapporteres videre til det nivå i organisasjonen som kan følge opp med relevante tiltak. Prinsippet er at problemer løses på lavest mulig nivå i organisasjonen. Dette er en sentral del av kvalitetssikringssystemet, og den må fungere godt for å sikre høy kvalitet i utdanning og læringsmiljø.

Delprosjektene ble startet opp henholdsvis i august og november 2008, og begge prosjektene skal fullføres i løpet av våren 2009.

Andre kvalitetssikringstiltak

Høgskolen har i året som gikk, etablert et Utdanningsutvalg som erstatter Kvalitetsutvalget (styresak 90/2008). Utdanningsutvalget skal være rådgivende for høgskolens ledelse og høgskolestyret i saker som angår utdanning, deriblant studiekvalitet, studie- og fagtilbud, og internasjonalisering.

Fagutvalgene ved avdelingene har en viktig rolle for å vurdere undervisningskvalitet. Utvalgene behandler en rekke problemstillinger knyttet til fagplaner, organisering av emne og læringsmiljø. I rapporten fra prosjektet "Kvalitetssystemet ved Høgskolen i Bergen: Evaluering og videreutvikling", trakk de fagansatte fram at dialogen med studenten i klasserommet og diskusjonene i fagutvalget bidro til å utvikle egen undervisning.

---

⁴ I årsplanen for 2008 hadde høgskolen ført opp en egen styringsparameter 1.2.3: *Studentene skal ha godt faglig læringsutbytte ved HiB*. Vi ser nå at omtale av dette målet best integreres ellers i teksten under 1.2, og har derfor utelatt det som egen parameter i rapporten.

Høgskolen vil videreføre kurset i høgskolepedagogikk, selv om det ikke har gått etter oppsatt plan i 2008. Kurset er rettet mot både nytilsatte og andre tilsatte i undervisnings- og forskerstillinger som ønsker opplæring og utvikling innen høgskolepedagogikk. Et overordnet formål for kurset har vært å heve kompetansen hos faglærerne, og stimulere og bidra til å utvikle gode, faglige læringsmiljø for studentene ved høgskolen. I 2008 har høgskolen arbeidet med å utvikle kurset i høgskolepedagogikk, slik at det i 2009 blir tilbudt i en ny form. Kollegaveiledning for faglig ansatte er videreført.

Når det gjelder oppfølging av studentene og studierelaterte problemer i løpet av studieåret, tilbyr høgskolen studentene en ordning med studieveiledere. Ved semesterstart legger høgskolen til rette for kurs i studieteknikk som Studentsamskipnaden i Bergen tilbyr, samt TOMAS-grupper (Trivsel Og Mestring Av Studier).

Utdanningssamtaler har vært prøvd ut på litt forskjellige måter ved forskjellige institutter. Noen finner utdanningssamtalen nyttig og klargjørende, mens andre finner at man gjerne ikke fanger opp mer i denne samtalen enn man gjør uten utdanningssamtalen; det siste gjelder særlig der studentene følges tett opp gjennom ferdighetstrening, basisgrupper og praksisoppfølging.

Oppfølging av NOKUT-evalueringene

Som følge av et prosjekt som arbeidet med oppfølgingen av NOKUTs evaluering av allmennlærerutdanningen, er det utarbeidet en rapport. I forbindelse med departementets spørsmål til ujevn vurdering av studentene i de forskjellige fagene kan følgende slås fast: For studenter som har tatt eksamen etter normalt løp, er det karakteren C som definitivt er gjennomsnittskarakteren. Når det gjelder strykprosent, så er denne noe høyere i matematikk enn for de andre fagene. For fag som har evalueringsformer med muntlig eller mappe, har det skjedd en vesentlig nedgang i andel fordeling av karakteren A eller B. Det er altså ingen vesentlig forskjell i karaktergivningen i de forskjellige fagene.

Avdeling for ingeniørutdanning kom på mange områder godt ut i forbindelse med NOKUTs evaluering av ingeniørutdanningene i 2008. Avdelingen er i gang med å gjennomføre ulike tiltak i tråd med NOKUTs anbefalinger. Det ble i 2008, som tidligere år, avsatt strategiske midler til arbeidet med gjennomstrømning ved AI. Midlene brukes i det vesentlige til å styrke undervisningen, særlig i matematikk, og IT-hjelp i form av studentassistenter, samt til motivasjonstiltak for 1. klassene. Retningslinjene for bruk av ekstern sensor ble revidert etter anbefaling fra NOKUT.

Studiepoengproduksjon og studieprogresjon

Styringsparameter KD: Nye studiepoeng per egenfinansiert student per år

Enhet	Resultat				Resultatmål 2008
	2005	2006	2007	2008	
AL	54,4	50,6	51,2	50,7	50
AI	45,9	46,4	45,8	44,8	46
AHS	51,5	55,8	56,2	52,7	52
Totalt	50,6	50,7	50,2	48,7	-

Studiepoengproduksjonen per student per år ligger fortsatt høyt, og er høyest i høgskolesektoren, der snittet er 42,9.

Studiepoengproduksjon totalt (egenfinansiert)

Enhet	Resultat			
	2005	2006	2007	2008
AL	1694	1598	1595	1625
AI	1428	1513	1556	1669
AHS	1525	1658	1526	1503
Totalt	4647	4768	4677	4796

Studiepoengproduksjonen totalt har gått litt opp fra 2007, og er omtrent på samme nivå som i 2006. Den har gått mest opp på AI og mest ned på AHS.

Andel studenter som har gjennomført studiene på normert tid

Utdanning	Resultat			
	2005	2006	2007	2008
Allmennlærerutdanning	57 %	55 %	62 %	65 %
Førskolelærerutdanning	57 %	64 %	76 %	79 %
Ingeniørutdanning	45 %	49 %	53 %	54 %
Sykepleierutdanning	84 %	88 %	89 %	90 %
Vernepleierutdanning	76 %	76 %	80 %	81 %
Sum	58 %	60 %	65 %	68 %

Høy studiepoengproduksjon gir seg også utslag i økt gjennomstrømning. Dersom vi ser på prosentandelen studenter som har fullført på normert tid i utvalgte utdanninger, er det en økning på samtlige utdanninger i forhold til 2007. Det er spesielt god økning de siste årene på allmennlærerutdanningen, førskolelærerutdanningen og ingeniørutdanningen, og det er verd å merke seg at ingeniørutdanningen nå er oppe i en gjennomstrømningsprosent på 54 %.

Styringsparameter KD: Studenter per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling

Enhet	Resultat			Resultatmål 2008
	2006	2007	2008	
AL	14,4	14,2	13,5	14
AI	19,3	18,3	18,1	17,5
AHS	13,2	12,2	12,1	14
Totalt	15,2	14,7	14,3	15,1

I NOKUTs evaluering av ingeniørutdanningene i 2008, ble det anbefalt å kutte forholdstallet mellom studenter og ansatte per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling, men på grunn av problemer med rekruttering av ansatte, har dette vært vanskelig å følge opp. AHS har et lavere forholdstall enn det som var målsettingen, noe som kan skyldes nedgang i studenttallet.

Virksomhetsmål 1.3 Høgskolen skal ha et internasjonalt utdannings samarbeid av høy kvalitet, som bidrar til økt utdanningskvalitet og sikrer kvalifiserte kandidater til samfunns- og næringsliv.

Internasjonalisering favner om et stort spekter av aktiviteter, og ikke bare de som skal rapporteres gjennom DBH og som teller i den offisielle statistikken. I løpet av 2008 har det foregått mye innenfor internasjonalt utdannings samarbeid som fortjener å bli synliggjort.

I strategisk plan for 2005-2010, målområde 4 Internasjonalisering, knyttes internasjonaliseringsarbeidet opp mot utdanningskvalitet og relevans i forhold til et stadig mer internasjonalt yrkesliv. Det er etablert en ordning med faglige kontaktpersoner for internasjonalisering på alle faglige enheter.

Ved Avdeling for lærerutdanning har samarbeidet med Universitetet på Island resultert i gjensidige besøk både på universitets- og høgskolenivå, men også mellom elever og personale i bergenske og islandske grunnskoler, gjennom samarbeid innenfor uteskole. Avdelingen har over mange år bygget opp et substansielt samarbeid med tre universiteter i Kina, og i løpet av 2008 dro studenter på en måneds studietur til Beijing Institute of Education som del av studiene i **Kulturforståelse og komparativ pedagogikk på førskolelærerutdanningen**. I forbindelse med East China Central University (ECNU) sitt 60-årsjubileum høsten 2008 ble det holdt en workshop for universitetsansatte og barnehagestyrere og forelesning for ansatte ved ECNU. Som en del av årskurs i samfunnsfag dro 23 studenter og 3 lærere på feltstudie til Tanzania våren 2008. Dette er en fast ordning siden 2004. Feltstudien inneholder besøk hos Tanzania Teacher's Union og ulike forskningsinstitusjoner. Avdeling for lærerutdanning deltar også i to Comenius-prosjekter knyttet til barn og læring; CARIPSIE-prosjektet (Children As Researchers In Primary Schools In Europe), som høgskolen koordinerer, og COPE-prosjektet (Competences Of Professional Educators in Europe), hvor høgskolen er deltaker.

Avdeling for ingeniørutdanning har i løpet av 2008 blitt involvert i to ulike prosjekter finansiert av stipendfondene innenfor den såkalte EØS-ordningen⁵. Det ene er et samarbeid mellom Institutt for Akvakultur, kjemi- og bioingeniørfag med Eötvös Loránd University i Ungarn, og det andre er et samarbeid mellom Institutt for Data- og realfag og Lublin University i Polen. Begge samarbeidene involverer student- og ansattmobilitet begge veier. Avdelingen inngikk i 2007 en avtale med Universiy of Vilha Velha (UVV) i Brasil innefor undervannsteknologi. Våren 2008 arrangerte avdelingen en 2 ukers workshop for 20 studenter og 5 ansatte fra UVV, og høsten 2008 var 21 studenter og 3 ansatte fra høgskolen på 2 ukers workshop i Brasil.

Avdeling for helse- og sosialfag har også i 2008 hatt stor aktivitet innenfor internasjonalt utdannings samarbeid. I august fikk avdelingen ved Institutt for vernepleie og sosialt arbeid innvilget EU-søknad om midler til prosjektet: *SW-VirCamp: Social Work Virtual Campus*. SW-VirCamp fikk, i konkurranse med 171 søkere, innvilget 300.000 EURO til prosjektet. 12 institusjoner fra 9 land deltar i prosjektet, som er det eneste norsk-koordinerte

---

⁵ Utdannings samarbeid innen EØS-området gjennom partnere i 11 land.

utviklingsprosjektet innvilget under denne utlysningen av LLP-programmet. Samarbeidet med Ahfad University for Women i Sudan, støttet av Fredskorpset, har gått gjennom hele 2008, og resultert i at det andre kullet i sudansk historie med fysioterapeutstudenter ble tatt opp i juli 2008. Avdelingen arrangerer obligatorisk forberedelseskurs for alle som skal på utveksling til land i Sør. I 2008 ble kurset arrangert to ganger, og 68 studenter deltok.

Høgskolen i Bergen fikk økt antallet kvoter under kvoteordningen fra 3 til totalt 17 for perioden 2008-2011. Høsten 2008 tok høgskolen opp 6 studenter fra partnere i Sør – 2 fra Institute of Social Work, Tanzania, 2 fra Awassa Health College, Etiopia og 2 fra Shanghai Theatre Academy, Kina. Fordi høgskolen ikke tilbyr mastergrader på engelsk, skal studentene gå ett år på norskkurs ved Høgskolen i Volda før de kommer til Bergen og begynner å studere på henholdsvis Master i samfunnsarbeid, Master i kunnskapsbasert praksis og Master i dramapedagogikk.

Det meste av aktiviteten knyttet til avtalene dreier seg om student- og lærermobilitet, enten innenfor etablerte programmer eller som en del av høgskolen sine egne prioriteringer. I tillegg til å være deltaker i flere nettverk har høgskolen koordinatorsansvar for to nettverk – ett innenfor musikk og ett innenfor lærerutdanning.

Studentmobiliteten har hovedvekt på utreisende studenter. Særlig gjelder dette på de bilaterale avtalene som hovedsakelig er utenfor Europa. Fra 2000 frem til desember 2008 har høgskolen sendt ut 1248 studenter og tatt imot 478 studenter på avtaler som fortsatt er en del av avtaleporteføljen (aktivitet på avtaler som nå er utgått, er ikke tatt med).

Over 80% av avtalene til høgskolen er innenfor de etablerte programmene *Erasmus* og *Nordplus*. De øvrige *bilaterale* og *andre* avtalene er fordelt på Nord-Amerika, Afrika, Sør-Amerika og Asia, samt europeiske land utenfor EU/EØS-området. Hovedvekten av studentene drar på utveksling til Afrika, Australia og USA, i den rekkefølgen. Når det gjelder innkommende studenter (over 3 måneder), er forholdene omvendt. Vi tar imot studenter fra Europa, hvor vi har flest avtaler, mens vi ikke tar imot noen studenter fra de stedene vi sender flest studenter til.

Utreisende studenter

Antallet utvekslingsstudenter fra høgskolen for 2008 er betraktelig høyere enn for 2007, og overgår høgskolens egen målsetting for perioden. Avdeling for lærerutdanning har hatt en økning på nesten 100 %, noe som er svært bra, selv om avdelingen fortsatt sender ut færre studenter enn de to øvrige avdelingene. Det er fortsatt Avdeling for helse- og sosialfag som sender ut flest studenter, selv om økningen har vært minst her. Den største økningen står imidlertid Avdeling for ingeniørutdanning for, med en økning på over 100 %.

Innreisende studenter

Tallet for innkommende studenter er synkende, og målsettingen for 2008 ble ikke nådd. En viktig årsak til dette er at høgskolen fortsatt mangler fremmedspråklige utdanningstilbud. Fra august 2008 tilbød Avdeling for Lærerutdanning et 30 sp kurs, *Education for international students*. På grunn av lav søknad ble det ikke tatt opp studenter til kurset i januar 2008. Ekstra markedsføringstiltak ble iverksatt, og 11 studenter søkte høsten 2008 om opptak til kurset, som startet i januar 2009.

Styringsparameter KD: Antall utvekslingsstudenter (ut/innreisende) over 3 mnd.

Enhet	Resultat				Resultatmål 2008
	2005	2006	2007	2008	
AL	7/12	14/10	25/17	48/7	50/20
AI	33/15	40/18	34/15	73/11	45/20
AHS	89/27	122/30	79/35	99/24	100/44
Totalt	129/54	176/58	138/67	220/42	195/80

Antall utvekslingsstudenter (ut/innreisende) under 3 mnd.

Enhet	Resultat 2008	
	Inn	Ut
AL	0	35
AI	28	22
AHS	13	23
Totalt	41	80

Den siste tabellen viser studentmobilitet *innenfor avtale* med varighet under 3 måneder. Dette inkluderer kortere praksis/utvekslingsopphold og studieturer som del av et studieprogram.

Fremmedspråklige utdanningstilbud

Fremmedspråklige studietilbud referer her til emner på et annet språk enn norsk. I realiteten vil dette si emner på engelsk. Tallene er hentet fra FS, og omfatter alle emner som er registrert i FS som fremmedspråklige. På grunn av en teknisk feilføring fra Høgskolen i Bergen har dette ikke blitt gjort tidligere. Derfor har tallene i DBH ikke samsvart med det faktiske tilbudet ved høgskolen. Også i 2008 har det skjedd feilføringer, slik at det registrerte tilbudet ikke stemmer med det faktiske tilbudet. I tabellen under har vi derfor for 2008 valgt å legge inn antallet utdanningstilbud som faktisk gikk på engelsk i 2008, med utenlandske studenter til stede, da dette gir et mer riktig bilde enn det som er rapportert til DBH.

Styringsparameter KD: Antall fremmedspråklige utdanningstilbud

Enhet	Resultat				Resultatmål 2008
	2005	2006	2007	2008	
AL	0	0	0	1	1
AI	0	0	0	6	1
AHS	0	1	1	11	1
Totalt	0	1	1	18	3

De fleste fremmedspråklige studietilbudene ved Høgskolen i Bergen er forankret og integrert i et allerede eksisterende norsk tilbud. Det arrangeres kurs i undervisning på engelsk for fagtilsatte ved HiB.

Styringsparameter (HiB): Antall emner på engelsk som del av en norsk grad

Enhet	Resultat				Resultatmål 2008
	2005	2006	2007	2008	
AL	0	1	4	0	4
AI	2	3	5	6	8
AHS	2	2	5	4	5
Totalt	4	6	14	10	17

Kvalitative vurderinger for 2008 – Sektormål 1

Videreutviklingen av kvalitetssystemene, herunder hvordan systemene blir forankret i fagmiljøene. Hvordan kvalitetssikringssystemene blir brukt strategisk i arbeidet med å øke kvaliteten i utdanningen.

Her vises til teksten under virksomhetsmål 1.2, følgende avsnitt:

- *Prosjekt "Kvalitetssystemet ved Høgskolen i Bergen: Evaluering og videreutvikling".*
- *Andre kvalitetssikringstiltak.*

Strategi for utvikling av fagporteføljen og faglig profil, herunder avveiningene som gjøres når det gjelder bredde versus dybde, hensynet til små og utsatte fag, relevans etc.

Høgskolestyret behandlet den samlede fagportefølje høsten 2008 (styresak 73/2008).

Utredningen viser at høgskolen tilbyr studier som samfunnet har behov for, og at det er stor etterspørsel etter studieplasser. Kandidatundersøkelser viser at utdanningene har forventet faglig innhold med hensyn til grunnleggende kunnskaper, ferdigheter og holdninger som er nødvendige for å utøve de aktuelle yrker som høgskolen utdanner til. Et marginalt antall studier har liten søkning, men etter henstilling fra næringslivet og vurdering ved høgskolen, tilbys disse studiene likevel.

Høgskolen har et tett samarbeid med samfunns- og næringslivet, noe som bidrar til at utdanningene vitaliseres. Høgskolens studier har vokst frem parallelt med fremveksten av velferdsstaten; høgskolen utdanner til yrkesutøvelse i velferdsstaten og næringslivet. Studentene 'blir noe' ved fullførte studier, og dette gjør studiene attraktive.

I tillegg til bachelorgrader har høgskolen lagt vekt på å kunne tilby etter- og videreutdanninger. Denne delen av høgskolens virksomhet er rettet inn mot yrkesutøvere. Høgskolen opplever nå at offentlig sektor og næringslivet også etterspør kompetanse på høyere nivå. Arbeidsgivere ønsker profesjonsutdannet personale som også kan gå inn i forsknings- og utviklingsprosjekter, og som kan anvende forskningsresultater. Dette behovet faller sammen med høgskolens egen målsetting om å utvikle flere mastergradsstudier, men også å etablere doktorgrader, for med tiden å bli godkjent som universitet. Høgskolen ønsker å kunne tilby helhetlige løp innen sine studier fra bachelorgrad til PhD.

I 2008 har høgskolen hatt fokus på å utvikle flere mastergradsstudier. Høgskolen fikk godkjent to mastergradsstudier i 2008: Klinisk fysioterapi og del av felles mastergrad i programutvikling. Den siste er i samarbeid med Universitetet i Bergen. Videre har høgskolen søkt NOKUT om godkjenning av tre mastergradsstudier: Klinisk sykepleie, Undervisningsvitenskap og Barn og unges tekstkultur. Undervisningsvitenskap ble akkreditert av NOKUT høsten 2008, og det er nå søkt om å få starte opp studiet.

Høgskolen får ikke økte ressurser til oppstart av mastergradsstudiene og må omfordele ressursene for å få dette til.

Strategi for arbeidet med internasjonalisering.

Høgskolen i Bergen har et eget målområde i strategisk plan for 2005-2010 om internasjonalisering, hvor det vektlegges at internasjonaliseringsarbeidet skal være en integrert del av kjernevirksomheten. Internasjonaliseringsarbeidet skal bidra til økt faglig aktivitet og bidra til å gjøre studentene klar for et stadig mer internasjonalt yrkesliv. Strategien har særlig fokus på samarbeid med Europa og land i Sør, og den har konkrete mål for student- og ansattmobilitet. For 2008 satte høgskolen av strategiske midler til hver av de tre avdelingene til internasjonaliseringsarbeidet. I tillegg ble det satt av sentrale midler til internasjonaliseringsformål. Midlene som ble satt av til avdelingene, ble blant annet brukt til å finansiere timer til faglige kontaktpersoner på enhetene, som har et spesielt ansvar for kvalitetssikring av utvekslingstilbudet. Dette innebærer blant annet å bygge faglige relasjoner til samarbeidspartnere og å gi faglig forhåndsgodkjenning av delstudieopphold i utlandet.

I tillegg til å finansiere timer til faglige kontaktpersoner har strategiske midler til internasjonalisering blitt brukt til å støtte opp om faglig aktivitet på avdelingene, som for eksempel reiser til partnerinstitusjoner, reiser for å etablere nye avtaler og kurs i engelsk for vitenskapelig tilsatte.

Som en oppfølging av internasjonaliseringsstrategien ble kvalitet og faglig forankring i internasjonaliseringsarbeidet behandlet som egen sak på ledermøtet i mai 2008. Dette var en oppfølging av en styresak om status for internasjonaliseringsarbeidet ved Høgskolen i Bergen i november 2007. I 2008 ble Mandat for internasjonalt kontor godkjent av høgskolestyret. Mandatet vektlegger samarbeid mellom utdanning og forskning i internasjonaliseringsarbeidet. Det ble også satt ned en arbeidsgruppe ledet av prorektor, som skulle komme med tiltak for å øke antallet innreisende studenter fra utlandet til høgskolen. Arbeidsgruppen skal avslutte sitt arbeid innen påske 2009. I sak 90/2008 vedtok styret å omdefinere Kvalitetsutvalget til å bli høgskolens utvalg for utdannings saker. Utdanningsutvalget sitt mandat omfatter et eget punkt om internasjonalisering, med fokus på at *"internasjonalisering/den internasjonale dimensjon skal være integrert i alle studier ved høgskolen for å styrke kvalitet og relevans i utdanningene og utvikling av internasjonalt orienterte fagmiljø"*. I løpet av høsten 2008 hadde leder for internasjonalt kontor møter med avdelingsledelsen på alle tre avdelinger, og tema for møtene var samhandling og samarbeid om utvikling av internasjonaliseringsarbeidet. På det årlige seminaret for faglige kontaktpersoner for internasjonalisering i oktober 2008 var temaet *Internasjonalisering med fokus på kvalitet og relevans*. Her ble det satt lys på hvordan høgskolen kan videreutvikle internasjonaliseringsarbeidet for at det skal gi økt kvalitet til utdanningstilbud og læringsmiljø. I løpet av 2008 har det blitt utarbeidet en handlingsplan for internasjonalt utdannings samarbeid, som før nyttår ble godkjent av Kvalitetsutvalget (nå Utdanningsutvalget), og som legges frem som orienteringssak for styret. Handlingsplanen har fokus på 4 viktige områder; *Kvalitet og relevans, Student- og ansattmobilitet, Internasjonalisering hjemme og tilbud på engelsk og Samhandling*.

Utviklingen av bindende samarbeid med institusjoner i spesialist- og primærhelsetjenesten der studentene har praksis, innbefattet kvalitetssikringen av studentenes praksis.

Her vises til teksten under virksomhetsmål 1.1, avsnittet *Praksisinstitusjonene skal oppleve at den kunnskap studentene har, er relevant for det yrket de skal utdannes til (HiBs egen parameter 1.1.4)*, og da spesielt andre og tredje avsnitt.

Gjennomføring av plan for oppfølging av Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningens (NOKUTs) evaluering av allmennlærerutdanning, jf brev av 11. desember 2006.

Her vises det til teksten under virksomhetsmål 1.2, avsnittet *Oppfølging av NOKUT-evalueringene*.

Sektormål 2

Høgskolen skal oppnå resultater av høy internasjonal kvalitet i forskning, faglig og kunstnerlig utviklingsarbeid. Høgskolen har ansvar for utvikling av praktisk rettet forskning og utviklingsarbeid på sine fagområder.

Virksomhetsmål 2.1 Høgskolen skal medvirke til profesjonsrettet forskning, utviklingsarbeid, kompetanseutvikling og nyskapende virksomhet i regionen.

Konsentrering av innsats og utvikling av fagmiljøene gjennom samarbeid i egen institusjon eller mellom institusjoner

Gjennom rullering 18.06.08 av høgskolens strategiske plan (2005-2010), vedtok styret at Høgskolen i Bergen på sikt skal arbeide for å oppnå universitetsstatus. Med dagens formelle krav innebærer dette at høgskolen må utvikle og bli akkreditert for minst 4 doktorgradsprogrammer, og at den må vise til stabilitet i sin doktorgradsproduksjon.

I 2008 utviklet høgskolens FoU-utvalg en egen handlingsplan for forskning, utvikling og nyskaping. Planen ble vedtatt av styret 22.05.08. Planen legger til rette for strategisk konsentrasjon av forskningssatsingen i tråd med føringer fra Kunnskapsdepartementet og vedtatte satsingsområder i høgskolens strategiske plan (2005-2010).

Som ledd i handlingsplanen lyste høgskolen ut midler til strategiske forskningsprogram, rettet inn mot områder der høgskolen har potensial for å utvikle en ledende posisjon, regionalt, og gjerne nasjonalt. Basert på denne utlysningen vedtok styret i løpet av 2008 å etablere tre større strategiske forskningsprogram: *Kunnskapsbasert praksis i helsefag*, *Programvareutvikling for distribuerte systemer* og *Lærerprofesjonalitet*. I tillegg fikk fire andre programmer støtte til å videreutvikle seg for å kunne posisjonere seg for å bli strategiske programmer.

Det tar tid å utvikle slike strategiske satsinger. Programmene utgjør paraplyprosjekt ledet av en professor eller en førsteamanuensis, og de vil bygges opp gradvis over tid. De er organisert i underprosjekt/forskningsgrupper med egne gruppeledere. Programmene er forankret i fagmiljøene ved avdelinger og sentre. Alle programmene er knyttet opp mot masterstudium ved HiB eller masterstudium i samarbeid med andre institusjoner. Programmene samarbeider med andre nasjonale og internasjonale forskningsmiljø, samfunns- og næringsliv. Programmene vil også etablere egne vitenskapelige rådgivningskomitéer med utenlandsk deltakelse. I alt ble det tildelt 2 millioner kroner i strategiske oppstartsmidler til denne satsingen. I tillegg er det i alt tildelt 12 basisfinansierte stipendiatstillinger inn mot disse forskningsprogrammene. 6 av stillingene blir utlyst i 2009.

De strategiske forskningsprogrammene vil utgjøre naturlige innsatsområder for utvikling av prosjektsøknader mot forskningsrådet, EU og andre eksterne kilder. De vil også kunne utgjøre innsatsområder for utvikling av doktorgradsprogrammer. Programmets ledere deltar aktivt, både på nasjonalt og internasjonalt plan, for å utvikle fagområdene både med hensyn

til forskning, forskerutdanning og utdanning. Det har blitt tilsatt nye professorer innen de strategiske programmene kunnskapsbasert praksis og programvareutvikling. Professorstillinger er utlyst i pedagogikk, og kvalifiserte søkere har meldt seg. Professorkompetanse vil fra 2009 av primært rettes inn mot utvikling av doktorgradsprogrammer og masterprogrammer ved høgskolen.

For å sikre en viss bredde i FoU-aktiviteten, har høgskolen også en del nisjeområder der en samarbeider med og deltar i andre institusjoners satsingsfelt. Forskning rettet mot utviklingsland er eksempel på en slik viktig nisje.

Høgskolen i Bergen har et omfattende forskingssamarbeid med UiB, som omfatter alle avdelingene, og utvider også nå sitt samarbeid med andre norske universiteter og høgskoler, og mot instituttsektoren, helsesektoren, skole- og barnehage og næringslivet.

Høgskolen i Bergen har inngått samarbeid med Høgskolen i Sogn og Fjordane, Høgskolen Stord/Haugesund og Universitetet i Bergen om nettverket UH-nettVest. Det er valgt ut fire samarbeidsområder: helse og omsorg, teknologi, lærerutdanning og musikk. Høsten 2008 ble det lyst ut insentivmidler til samarbeid mellom institusjonene, med tildeling av midler til 8 prosjekter og 3 større nettverk. Det er nedsatt arbeidsgrupper for å utvikle planer for både forskningssamarbeid og forskerutdanningsamarbeid. Høgskolen må til enhver tid sikre at slikt nettverksamarbeid styrker høgskolens egne forskningsatsinger, og at de ikke fragmenterer utvikling av egen institusjon.

Regionale samarbeidsrelasjoner innen FoU og Nyskaping er omtalt under sektormål 3. Etablering av slike samarbeidsrelasjoner krever mye tid, og ofte med langsiktige mål.

Vitenskapelig publisering

Høgskolens fokus på forskningsatsinger de siste årene, med kompetanseheving og nyrekruttering av professorer og førsteamanuenser, har gitt utslag i økt vitenskapelig publisering. Høgskolen har de siste to årene hatt økning i avlagte doktorgrader for ansatte som følger doktorgradsprogram – både for ansatte i stipendiatkode og i vanlig hovedstilling (se avsnitt under). I tillegg har i alt 9 tilsatte oppnådd førstelektorkompetanse gjennom tilrettelagte førstelektorløp de to siste årene. Satsingen på økt førstekompetanse har gitt seg utslag i økt vitenskapelig publisering. Fra 2006 til 2007 hadde høgskolen en økning i publikasjonspoeng på 84,6 %. Resultatene for 2008 viser imidlertid en svak nedgang både i antall publikasjoner, totale publikasjonspoeng og publikasjonspoeng per faglig årsverk. Det var heller ikke forventet noen særlig videre økning i publiseringresultatene i 2008. AHS står for den største økningen i antall publikasjoner de to siste årene, mens AL har flest publikasjonspoeng, på grunn av relativt høyt antall antologier.

HiB har mål om 25 % gjennomsnittlig FoU-tid for faglig tilsatte, men det er kun AL og AHS som har nådd dette målet. AI ligger på om lag 18 %. Det er gledelig at AI har økning i vitenskapelig publisering, i tråd med prosentvis økning i tildelt FoU-tid og økning i antall ansatte med doktorgrad.

Resultat – antall publikasjoner/publikasjonspoeng per enhet

Enhet	Resultat			Resultatmål 2008 ⁶
	2006	2007	2008	
AL	15/13,6	33/31,4	28/31,7	35/-
AI	27/12,5	27/10,5	28/11,0	30/-
AHS	21/11,3	45/28,5	45/25,2	50/-
Sentraladministrasjonen	1/1,0	1/0,3	1/0,3	-/-
Totalt	64/38,4	106/70,8	102/68,3	115/-

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål 2008 ⁷
	2006	2007	2008	
Publikasjonspoeng per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (KD)	0,09	0,17	0,15	-

Spesielle tiltak igangsatt i 2008:

- Nyrekruttering av professorer og førsteamanuenser til satsingsområdene.
- Høgskolen har satt i gang et arbeid for å kvalitetssikre tildeling av FoU-tid, som inkluderer en analyse av årsaken til forskjellen i publisering mellom avdelingene. Arbeidet ledes av FoU-utvalget, og vil først ferdigstilles i 2009.
- Alle avdelingene har også hatt fokus på å prøve å tilrettelegge for mer sammenhengende tid til FoU, men en har lyktes i ulik grad med dette.
- FoU-utvalget reviderte retningslinjene for tildeling av den årlige FoU-prisen, med større fokus på vitenskaplig publisering og deltakelse i eksternt finansierte forskningsprosjekter enn tidligere. I 2008 ble FoU-prisen tildelt en forskningsgruppe ved AHS, for deres forskning på HIV og reproduktiv helse i utviklingsland.
- En rekke tiltak er innført for opplæring i å skrive vitenskapelige artikler og for registrering i ForskDok; dette er videre omtalt i sektormål 3.

Tiltak for å øke forskningsmidlene fra NFR

Høgskolen økte sin tildeling av forskningsmidler (midler brukt) fra NFR fra 5,6 mill i 2007 til vel 6,3 mill i 2008, noe som resulterte i en svak økning i midler tildelt per faglig årsverk. Høgskolens deltakelse omfatter flere prosjekter innen innovasjon, VRI, utdanningsforskning, bruk av e-medier og omsorgsforskning. Senter for nyskaping og Avdeling for lærerutdanning står for størstedelen av porteføljen. Dette kommer av at det ikke er mange programmer tilgjengelig for helse- og omsorgsforskning i forskningsrådet. I tillegg kommer *Små driftsmidler*, som høgskolen prøver å utnytte optimalt ved fordeling over 40 prosjekter. Ordningen med små driftsmidler er krevende med hensyn til administrasjon og rapportering i forhold til størrelse på tildeling. Høgskolen må vurdere om det er tjenlig med fortsatt deltakelse i ordningen.

⁶ Det ble kun satt måltall for antall publikasjoner, ikke for publikasjonspoeng.

⁷ Det ble kun satt måltall for antall publikasjoner, ikke for publikasjonspoeng.

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål 2008
	2006	2007	2008	
NFR-tildeling (i 1000, Note 1 i årsregnskapet)	6.896	5.607	6.353	7.000
NFR-tildeling per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (KD)	16,82	13,08	14,05	- ⁸

Det er satt inn konkrete tiltak for å øke tildeling av prosjektmidler fra Norges forskningsråd. Sentral administrativ stab er styrket for utforming og drifting av prosjekter:

- Gjennom etablering av et eget kontor for forvaltning av eksternt finansiert virksomhet, har høgskolen tilsatt to siviløkonomer. Disse vil bidra både i utarbeiding av søknader til NFR og sikring av god forvaltning i porteføljen.
- Høgskolen har lyst ut stilling som forskningsrådgiver rettet mot innhenting av eksterne forskningsmidler. Grunnet budsjettsituasjonen ble det ikke tilsatt i denne stillingen i 2008. Det vil bli ny utlysning i 2009.
- Det er holdt informasjonsseminarer og prosjektspesifikk veiledning av søkere. Det ble blant annet arbeidet strategisk med søknad om status for Senter for omsorgsforskning, som høgskolen fikk innvilget med oppstart 01.08.08.
- Det ble avsatt strategisk reserve til egenandeler i NFR-prosjekter i 2008. Disse ble blant annet benyttet til etablering av Senter for omsorgsforskning.

Høgskolen økte antall ansatte med professor- og førstekompetanse med 15 personer i 2008, noe som på sikt vil øke potensialet for prosjekter rettet inn mot NFR.

Etableringen av strategiske forskningsprogram med nasjonalt og internasjonalt samarbeid vil også styrke kvaliteten på søknader til NFR. Effekten av disse tiltakene regner en først med å se i løpet av en 2-3-årsperiode.

Høgskolen arbeider aktivt for at det på nasjonalt nivå tilrettelegges bedre for avsetning av forskningsmidler til høgskolesektoren i form av egne programmer. KD har nå avsatt 50 millioner til strategiske høgskoleprosjekter (SHP) for 2010-2012. Det er positivt at det settes av midler til slike prosjekter, men rammen for det enkelte prosjekt er liten; den er mindre enn for vanlige forskerprosjekter i flere av forskningsrådets tematiske programmer. Små rammer for korte 3-årige prosjekter gir ikke stort rom for strategisk oppbygging over tid. En må dessuten ha etablert sterke forskningsgrupper allerede for å få gjennomslag i NFR. Det må derfor vurderes om det også bør øremerkes forskningsmidler til oppbygging av strategiske forskningsprogrammer gjennom basistildeling til høgskolene, gjerne med særskilt krav om resultatrapportering for slike midler. Dette vil kunne gi statlige høgskoler et større handlingsrom for strategisk å kunne bygge opp konsentrerte satsinger over tid.

⁸ Det ble ikke satt måltall for tildeling per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling.

Samarbeid innen internasjonal utdannings- og forskningsvirksomhet

Høgskolen har ingen forskningsinntekter fra EU. En har heller ikke hatt kapasitet til å starte arbeid mot deltakelse i EUs syvende rammeprogram for forskning, slik som planlagt for 2008. Konkurransen er hard, og høgskolen har ikke hatt ressurser til å følge opp målene som var satt for dette. Høgskolen fikk imidlertid gjennomslag for LLP-prosjektet SW-VirCamp i 2008 (dette er omtalt under virksomhetsmål 1.3).

Styringsparameter	Resultat ⁹			Resultatmål 2008
	2006	2007	2008	
EU-tildeling per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (KD)	0	0	0	-

Alle avdelingene satte av strategiske midler til internasjonalisering i 2008 for deltakelse i internasjonale konferanser og nettverk, samt for utvikling av FoU-spesifikke bilaterale samarbeidsavtaler med andre institusjoner.

Gjennom etablering av strategiske forskningsprogram er det også satt særskilt fokus på å etablere nytt internasjonalt samarbeid. Utenlandske forskere er nå knyttet opp som medlemmer av vitenskapelige rådgivningskomitéer for disse programmene. For disse programmene har vi dessuten satt fokus på å kople internasjonalisering av forskning og utdanning.

Strategisk forskningsprogram i Kunnskapsbasert praksis: Forskerne i dette programmet har omfattende internasjonalt samarbeid. Innenfor diabetesforskningen er Deakin University, Australia, University of Virginia, USA, University of Akureyri, Island og Universitetet i Uppsala, Sverige viktige internasjonale samarbeidspartnere. Innenfor fysioterapiforskningen samarbeides det aktivt mot University of Sao Paulo, Brasil. Forskningen om kunnskapsbasert praksis innenfor denne store forskningsgruppen har samarbeidspartnere ved University of York, Storbritannia, McMaster University, Canada, og University of Oxford, Storbritannia.

Strategisk forskningsprogram i programvareutvikling (DISTECH): Viktige internasjonale samarbeidspartnere for dette forskningsprogrammet er University of Liverpool, Storbritannia, Phillips University Marburg, Tyskland, og CERN, Sveits. Forskerskolen *International graduate college: Development and application of intelligent detectors* som er et samarbeid mellom universitetene i Oslo, Bergen, Heidelberg og Mannheim, er også viktig for internasjonaliseringsaktiviteten.

Det strategiske forskningsprogrammet Lærerprofesjonalitet: Viktige internasjonale samarbeidspartnere for programmet er East China Normal University, Kina, Gøteborgs Universitet, Sverige og Århus Universitet, Danmark.

Høgskolen i Bergen fortsetter å legge trykk på internasjonaliseringsarbeidet i 2009, også med fokus på kobling av internasjonalisering innenfor forskning og utdanning. En ser for seg at der det i dag eksisterer et omfattende forskningssamarbeid, vil det også være naturlig å

⁹ Vi har tidligere her rapportert resultater fra utdanningsprosjekter, og satt måltall i forhold til dette, men i henhold til nye retningslinjer rapporterer vi nå kun på forskningsprosjekter.

utvikle utvekslingsamarbeid for studenter, spesielt på master- og PhD-nivå. Dette arbeidet er allerede startet opp i 2008.

Tabellen under gjelder utveksling av vitenskapelig ansatte/ gjesteforskere på opphold med varighet over 1 uke.

Styringsparameter	Resultat				Resultatmål 2008
	2005	2006	2007	2008	
Utteksling av ansatte via programavtaler (KD)	47	32	25	89 ¹⁰	47

Høgskolen har tidligere kun hatt måltall for, og rapportert inn, utveksling av egne ansatte innen Erasmus-programmet og Nordplus-programmet, og man har ikke skilt mellom opphold på mer eller mindre enn 1 uke. Høgskolen har tidligere heller ikke hatt måltall for innreisende vitenskapelig ansatte. Hittil har høgskolen dessuten ikke hatt et godt system for å registrere vitenskapelig ansatte som reiser på utenlandsopphold dersom de ikke er på lærerutveksling, og her er det nok en betydelig underrapportering. I 2009 skal det utvikles en portal for registrering av ansattmobilitet ved Høgskolen i Bergen. Målet med dette er å lette registreringsarbeidet og å få enda bedre oversikt over den mobiliteten som finner sted

Dersom man går bak tallene i tabellen over, viser det seg at det kun er AHS som ikke når målene for utveksling av ansatte via programavtaler for 2008, i henhold til KD sine kriterier. Dersom man ser på det totale antallet ansatte som har vært på lærerutveksling (se tabell under), partnerbesøk eller på et forskningsopphold i løpet av 2008 så er tallet for alle tre avdelingene adskillig høyere enn målsettingene.

Utteksling av vitenskapelig ansatte via programavtaler – alle typer opphold

Enhet	Mål 2008		Resultat 2008	
	Inn	Ut	Inn	Ut
AL	-	12	14	29
AI	-	5	15	32
AHS	-	30	42	52
Totalt HiB	-	47	71	113

Tiltak som er satt i verk for å øke lærermobiliteten, er blant annet overføring av strategiske midler til avdelingene til å avsette tid til utveksling for vitenskapelig ansatte. Når det gjelder Erasmus-midler, så er de begrenset gjennom årlig tildeling fra SIU. Tilgjengelige Erasmus-midler til lærer- og ansattmobilitet har blitt lyst ut via høgskolens egne nettsider flere ganger, og de fleste lærerutvekslingsstipendene har blitt benyttet, mens de fleste ansattutvekslingsstipendene har vært ubrukt. Noe av årsaken til det siste er at det lenge var svært uklart hvilke kriterier som skulle gjelde for ansattmobilitet gjennom det nye LLP-programmet. Når det gjelder Nordplus, melder fagmiljøene at det har blitt vanskelig å få stipender til planlagt aktivitet, inkludert lærerutveksling.

¹⁰ I tillegg til at man for 2008 har registrert flere typer ansattreiser enn tidligere år (ikke bare Nordplus og Erasmus), gjelder dette tallet både inn- og utreisende ansatte, mens vi tidligere, samt i fastsetting av måltall, kun har rapportert utreisende ansatte.

Virksomhetsmål 2.2 *Høgskoler med forskerutdanning skal gjennom nasjonalt og internasjonalt samarbeid tilby forskerutdanning av høy kvalitet, som er innrettet og dimensjonert for å ivareta behovene i sektoren og i samfunnet for øvrig. Høgskoler som tildeles stipendiatstillinger skal sørge for god gjennomføring av forskerutdanningen.*

Høgskolen i Bergen kan ikke selv tildele doktorgrader, og kan derfor ikke rapportere i forhold til indikator oppgitt under 2.2. Det vises imidlertid til særskilt krav om kvantitativ rapportering i kapittel 4.3.8 i tildelingsbrevet.

Tiltak for å øke gjennomstrømningen i forskerutdanningen

Høgskolen har i 2008 utført et omfattende arbeid for å kvalitetssikre forskerutdanningen. Det ble foretatt en analyse av situasjonen for de nåværende stipendiatene, med en kartlegging av doktorgradsavtaler, ansettelsesforhold osv. Dette resulterte i styresak 06/2008 (30.01.2008) *Stipendiater ved Høgskolen i Bergen*, med vedtak om kriterier for framtidig tilsetning av stipendiater

Videre ble det satt fokus på tilrettelegging for en mer integrert forskerutdanning gjennom *Handlingsplan for forskning, utvikling og nyskaping* (sak 45/2008), som ble vedtatt av styret 22.05.2008. Denne beskriver mål for 2010, med tiltak som skal iverksettes i årene 2008-2010.

Alle nye stipendiater som tildeles fra departementet, er fra 2008 ansatt i stipendiatkode og lønnet direkte fra høgskolen sentralt. Stipendiatstillingene blir rettet inn mot strategiske forskningsprogrammer, eller forskningsmiljøer rundt mastergradene. Dette sikrer kvalitet og størrelse på de forskningsmiljøene stipendiatene blir en del av. Veiledningsmiljøene blir mindre sårbare, og en får etablert et godt stipendiatfelleskap. Disse faktorene øker sannsynligheten for en god gjennomstrømning av stipendiater. Avdelingene ved HiB følger opp stipendiater ved årlig/halvårlig rapportering og/eller samtale.

I 2008 disputerte 9 av de tilsatte ved HiB; 8 av disse er ansatt på AHS og 1 på AL. Dette er samme tall som rekordåret 2007. Nivået ser ut til å holde seg også for 2009. Det er en langvarig satsing på forskerutdanning, særlig innen helsefagene, som nå gir resultater. Alle tilsatte ved Høgskolen som disputerte i 2008 var kvinner. Høgskolen hadde mål om 11 disputaser. Det ble levert flere enn 9 avhandlinger, men alle rakk ikke å disputere.

Nye doktorgradsavtaler, hele 2008

Studium (DBH-kategorier)	Finansiert over institusjonens grunnbudsjett		Finansiert over Norges forskningsråd		Finansiert over andre eksterne kilder	
	totalt	kvinner	totalt	kvinner	totalt	kvinner
Sykepleie					1	1
Sosionom	1	1				
Historisk/filosofiske fag	1	1				
Matematisk/naturvitens kapelige fag - informatikk	1	1				
Totalt	3	3			1	1

Samtlige doktorgradsavtaler, høst 2008

Studium (DBH-kategorier)	Finansiert over institusjonens grunnbudsjett		Finansiert over Norges forskningsråd		Finansiert over andre eksterne kilder	
	totalt	kvinner	totalt	kvinner	totalt	kvinner
Ingeniørutdanning	1					
Matematisk/naturvitens kapelige fag - informatikk	4	2	1			
Samfunnsvitenskapelige fag	7	5			1	1
Historisk/filosofiske fag	5	3	1	1		
Pedagogiske fag	4	3				
Ernæringsfag	1					
Teologi	2	1				
Fysioterapi	2	1			2	2
Sykepleie	8	7				
Helsefaglige utdanninger	1					
Sosionom	3	2				
Psykologi	1	1				
Annet					1	
Totalt	39	25	2	1	4	3

Stipendiater er kategorisert i forhold til hovedfinansieringskilde

Avlagte doktorgrader, hele 2008

Studium (DBH-kategorier)	Finansiert over institusjonens grunnbudsjett		Finansiert over Norges forskningsråd		Finansiert over andre eksterne kilder	
	totalt	kvinner	totalt	kvinner	totalt	kvinner
Historisk/ filosofiske fag			1	1		
Sykepleie	1	1			4	4
Sosionom	1	1				
Annet			2	2		
Totalt	2	2	3	3	4	4

Kvalitative vurderinger for 2008 – Sektormål 2

Arbeidet med å konsentrere innsatsen og utvikle fagmiljøene gjennom samarbeid i egen institusjon eller mellom institusjoner.

Her vises det til teksten under virksomhetsmål 2.1, avsnittet *Konsentrering av innsats og utvikling av fagmiljøene gjennom samarbeid i egen institusjon og mellom institusjonene.*

Tiltak for å øke gjennomstrømningen i forskerutdanningen.

Det vises her til hele teksten under virksomhetsmål 2.2.

Tiltak for å øke forskningsmidlene fra NFR.

Det vises her til teksten under virksomhetsmål 2.1, avsnittet *Forskningsmidler fra NFR.*

Hvordan institusjonen bedrer samarbeidet med internasjonal utdannings- og forskningsvirksomhet.

Det vises her til teksten under virksomhetsmål 2.1, avsnittet *Samarbeid innen internasjonal utdannings- og forskningsvirksomhet.*

Sektormål 3

Høgskolen skal medvirke til å spre og formidle resultater fra forskning og faglig og kunstnerlig utviklingsarbeid, og medvirke til innovasjon og verdiskapning basert på disse resultatene. Høgskolen skal også legge til rette for at tilsatte og studenter kan delta i samfunnsdebatten.

Virksomhetsmål 3.1 Høgskolen skal gjennom formidling og deltagelse i offentlig debatt tilføre samfunnet resultatene fra FoU-virksomheten.

Høgskolen i Bergen arbeidet aktivt med brukerrettet og allmennrettet forskningsformidling i 2008. Av aktiviteter kan nevnes: Deltakelse på Forskningsdagene i Bergen (foredrag og forskningsstasjoner), samarbeid med VilVite-senteret (populærvitenskapelige foredrag), redaksjonelle saker (på hib.no, forskning.no, og i eksterne media). Det ble også våren 2008 arrangert et medietreningskurs/allmennrettet formidlingskurs for stipendiater ved høgskolen.

Høgskolen koordinerer prosjektet *Vestlandets historie ut i skolene*, som finansieres av HiB, UiB, HSF og HSH med betydelig støtte (2 mill. kr) fra Sparebanken Vest. Det samarbeides med en rekke skoler på Vestlandet for å formidle og engasjere elevene i kartlegging av egen lokalhistorie gjennom prosjektarbeid. Prosjektet har blitt en suksess, og er et eksempel på nye måter å formidle forskning og kunnskap på, der både FoU-miljø og næringsliv engasjerer seg sammen med grunnskolen. Blant annet har StatoilHydro engasjert seg i prosjektet for å belyse utviklingen av Sandsli-området utenfor Bergen.

Høgskolen har også hatt et tett samspill med regionalt næringsliv gjennom seminaraktiviteter i NCE SubSea – se omtale under. Alumnus-nettverket er videreutviklet som en viktig kanal for brukerrettet formidling.

Det er etablert et nært samarbeid mellom informasjonskontoret (som har det daglige ansvaret for allmennrettet forskningsformidling) og forskningsseksjonen ved høgskolen, i forhold til prioriteringer og kvalitetssikring av saker/tema.

For å øke formidlingsaktiviteten har høgskolen valgt å sette fokus på å registrere all publisering og formidling. Utviklingen er positiv, med en jevn økning fra 2005 til 2008:

	Resultat				Resultatmål 2008
	2005	2006	2007	2008	
Uspesifisert				7	
AHS	220	239	286	280	300
AI	83	90	82	79	100
AL	288	260	326	357	350
SA	3	7	10	9	15
Totalt	594	596	704	732	750

102 av disse registreringene gir grunnlag for publikasjonspoeng omtalt under sektormål 2. I tillegg omhandler om lag 630 registreringer allmennrettet og brukerrettet formidling, som for eksempel populærvitenskapelige artikler og foredrag på ulike konferanser og fagmøter i inn- og utland. I de 630 registreringene er også inkludert over 30 konserter i regi av musikkmiljøet ved Avdeling for lærerutdanning. Høgskolen har i tillegg et økende antall kronikker og debattinnlegg i aviser og fagtidsskrift, og er således en aktiv aktør i samfunnsdebatten. Det er en viss fare for at høgskolens sterke fokus på allmennrettet og brukerrettet formidling kan gå på bekostning av omfanget av vitenskapelig publisering. Høgskolen har derfor satt fokus på tiltak som kan øke vitenskapelig publisering.

Høgskolen har siden 1999 utgitt eget tidsskrift, *Skriftserien*. Den ble i sin tid utviklet for å øke oppmerksomheten og omfang av forskerrettet og brukerrettet formidling, og den har vist seg å være populær. Grunnet sterkere fokus på vitenskapelig publisering i fagfellevurderte tidsskrift, ble det i 2008 kun produsert to nummer. Den ene utgivelsen er et relativt stort arbeid i form av en jubileumsbok og en DVD som ble utgitt i tilknytning til 50-årsjubileet for musikklinjen ved lærerutdanningen. Boka har med en rekke oversiktsartikler som dekker utviklingstrekk ved både allmenn- og musikk lærerutdanningen.

Særskilte tiltak for å øke publisering

Høgskolen har hatt en god økning i vitenskapelig publisering de to siste årene i forhold til tidligere. Dette er omtalt under sektormål 2, men departementet ber om en spesifikk omtale av tiltak for dette under sektormål 3.

Det er biblioteket som har ansvar for å kvalitetssikre datagrunnlaget for rapportering til ForskDok, og det er nedlagt mye arbeid i dette. Det er holdt diverse "workshops" for de faglig ansatte der de får hjelp til å registrere sin faglige og vitenskapelige produksjon, og det blir gitt individuell veiledning og oppfølging av den enkelte etter ønske. Det er også etablert et system for avlevering av det materialet som blir registrert som tellende i det vitenskapelige publiseringssystemet, slik at det er mulig å finne frem til materialet bak postene i ForskDok.

For å bidra til bedre informasjonshåndtering og siteringsteknikk i vitenskapelige skriveprosesser, har bibliotekets personale i 2008 gjennomført en rekke kurs i referansesystemet EndNote for masterstudenter og faglig ansatte. I alt ca. 15 kurs er avholdt, med i alt ca. 120 deltakere. I tillegg er det gitt opplæring i informasjonssøking, kildekritikk og forskningsetikk med utgangspunkt i det web-baserte opplæringsprogrammet "Søk og Skriv". Dette er et program som er laget av bibliotekansatte ved UiB, NHH og HiB. Mediesenteret ved HiB har laget den grafiske profilen, og har hatt ansvaret for den tekniske tilretteleggingen av nettstedet. I løpet av 2008 har "Søk og Skriv" hatt i alt 24.500 besøkende, derav 6000 besøkende fra HiB.

I løpet av 2008 ble det besluttet å abonnere på Journal Citation Reports i ISI, hvor de ansatte kan finne "Impact factor" for aktuelle, anerkjente internasjonale tidsskrifter, og dermed får et bedre beslutningsgrunnlag for valg av publiseringskanal til sine egne forskningsarbeid.

Virksomhetsmål 3.2 Høgskolen skal medvirke til samfunns- og næringsutvikling gjennom innovasjon og verdiskaping.

Tilrettelagt utdanningsaktivitet for å imøtekomme samfunnets behov

Høgskolen arbeider kontinuerlig for å få etablert et godt samarbeid med samfunns- og næringsliv, bl.a. for å gjøre etter- og videreutdanning og brukerrettet formidling tilgjengelig og fleksibel. Ved å få flere av våre etter- og videreutdanninger som oppdrag, oppnås en bedre tilpasning til deltakerne og deres livssituasjon, slik at undervisningstidspunkt, -sted og fagtilbud generelt kan målrettes. Det er et mål å få all videreutdanning nettbasert eller nettstøttet (samlinger med bruk av studiestøttesystem mellom samlingene). I dag nyttes It's learning som plattform til dette formålet.

Omfang og forvaltning av eksternt finansiert virksomhet

I februar 2008 ble administrasjonen av eksternt finansiert virksomhet sentralisert til Seksjon for forskning og ekstern samhandling. Kontor for etter-, videreutdanning og oppdrag (EVO-kontoret) ble opprettet i februar, og bemannet med i alt 8 personer fra august 2008.

EVO-kontoret skal bidra til både utvikling, drifting og forvaltning av prosjekter, herunder også økonomiforvaltning av forskningsprosjekter. Kontoret fungerer som et støttekontor for aktiviteten ved avdelingene, og samarbeider tett med både faglig ledelse og faglig ansatte. Samarbeidet har vist seg å være vellykket. I oppstartsåret har det vært lagt vekt på opplæring, kompetanseutvikling og utvikling av rutiner, både internt på kontoret og for prosjektledere på eksterne prosjekter.

Utvikling og forvaltning av eksternt finansiert virksomhet har med dette fått et løft ved HiB, med økning i omsetningen fra vel 41 millioner kroner i 2007 til 60,8 millioner ved utgangen av 2008 (se tabell nedenfor). I strategisk plan har HiB hatt som mål at den eksternt finansierte virksomheten skal øke til 10 % av den totale omsetningen innen 2010. Med en systematisk, målrettet satsing og bedre forvaltning ble dette målet oppnådd i 2008. Det er økning i inntektene ved alle avdelingene, og størsteparten av økningen utgjøres av tilskudd til bidragsvirksomhet og gaver fra næringslivet og private aktører.

Porteføljen omfatter prosjekter knyttet til utdanning og regional oppdragsvirksomhet, forskning, utstyr og utdanningsprosjekter i EU. I tillegg kommer inntekter fra NFR, rapportert under sektormål 2. Nye og større pågående aktiviteter med ekstern finansiering er omtalt nedenfor.

Mediesenteret, som er underlagt Seksjon for forskning og ekstern samhandling, er høgskolens sentrale aktør i utvikling av nettbaserte studier og utvikling av nye medier for e-læringsformål. Størstedelen av Mediesenterets aktivitet er avhengig av ekstern finansiering. I 2008 har senteret hatt 41 utviklingsprosjekter for ulike oppdragsgivere, som for eksempel Bergen teknologioverføring, Hordaland fylkeskomme, Utdanningsdirektoratet, ABM-utvikling, Uninett, UDI, Kulturnett Hordaland, It's learning, Nasjonal digital læringsarena (NDLA); 2 etterutdanningskurs i Medietrening for BKK; 6 studiekull på betalingsstudier i ulike medie- og kommunikasjonsfag; utviklingsstøtte fra NUV til nytt videreutdanningstilbud i Digital fotografering 15 sp; 3 forskningsprosjekter for hhv. Rådet for anvendt medieforskning (RAM), Norges forskningsråd (NFR) og Forsknings- og kompetansenettverk for IT i utdanning

(ITU). I tillegg har Mediesenteret bidratt på flere eksternt finansierte oppdrag ved avdelingene.

I 2008 har høgskolen, ved Avdeling for helse- og sosialfag og Avdeling for ingeniørutdanning, signert samarbeidsavtale med Husbanken, Region Vest, med hensyn til utvikling av etter- og videreutdanningstilbud og utviklingsprosjekter. Det er videre avholdt møte med NAV med tanke på etablering av samarbeidsavtale. Høgskolen har allerede en rekke etablerte samarbeidsavtaler med både offentlige virksomheter og private bedrifter.

Avdeling for helse- og sosialfag har mange videreutdanninger med ekstern finansiering. Tendensen nå er at færre videreutdanninger lyses ut med kursavgift. I stedet har avdelingen fått finansiering fra for eksempel Helsedirektoratet og Husbanken, samt oppdrag for Bergen kommune. På tampen av året inngås det en avtale med Bergen kommune om tre videreutdanninger, samt at deltids sykepleierutdanning for Bergen kommune videreføres for et nytt kull. Nesten alle instituttene ved avdelingen er involvert i eksternt finansierte virksomhet. Senter for kunnskapsbasert praksis har inngått avtaler om flere nye oppdrag relatert til implementering av kunnskapsbasert praksis i helseforetakene, blant annet Radiumhospitalet, Stavanger og Førde. Senteret er også aktiv deltaker i Helse Vest sitt forskningsprogram, med finansiering derfra. I tillegg er Senter for omsorgsforskning Vest etablert med finansiering av Norges forskningsråd (se omtale under sektormål 2). Alle institusjonene som er knyttet opp mot Senter for omsorgsforskning (HSF, HS/H, UiB, Haraldsplass diakonale høgskole, Betanien), har etablert felles tiltak for profilering av etter- og videreutdanning innen omsorgsfagene. Formidling til kommunehelsetjenesten gjennom skreddersydde EVU-tiltak er en av senterets aktiviteter.

Avdeling for lærerutdanning har i 2008 hatt et stort etterutdanningsoppdrag i lesing fra Utdanningsdirektoratet. Det er nå en større andel videreutdanninger på oppdrag for kommuner og fylkeskommuner enn tidligere, og antall eksternt finansierte videreutdanninger har økt. Av store oppdragsgivere kan nevnes Bergen kommune, Fjell, Sund og Øygarden kommuner, Voss kommune, Kommunal kompetanse og Hordaland fylkeskommune. Avdelingen har også avholdt noen store konferanser innen satsingsområdene for lærere. På tampen av året er det levert inn et stort tilbud til Kunnskapsdepartementet over videreutdanninger innen satsingen Kompetanse for kvalitet, som det søkes finansiering til for 2009. Avdelingen har fått store bidrag fra Trond Mohn til bachelorutdanninger – én innen folkehelse og én innen idrett. Idrett startet opp første gang høsten 2007, og er lyst ut med oppstart høsten 2009. I bachelor i Folkehelse delfinansierer Trond Mohn ett kull med oppstart høsten 2007, der studentene skal fullføre i 2010.

Avdeling for ingeniørutdanning har i 2008 hatt store videreutdanninger på oppdrag for Trond Mohn og FLT (Forbund for ledelse og teknikk). Oppdragene involverer fagmiljøer fra flere institutter. I høstsemesteret har avdelingen arbeidet med å etablere et stort tilbud til BKK om fleksibel ingeniørutdanning, som har fått stor oppmerksomhet i media.

Avdeling for ingeniørutdanning har i 2008 fortsatt sitt tette samarbeid med NCE Subsea for å videreføre høgskolens ingeniørutdanning i undervannsteknologi, som hovedsakelig er finansiert av Sparebanken Vest, Sparebak 1, SR-bank og næringslivet. Høgskolen har med dette lagt til rette for at bedriftene skal få dekket noe av sitt store behov for teknologer

innen drift og vedlikehold av undervannsinstallasjoner. Det planlegges videre samarbeid for å få utviklet en mastergrad innen fagområdet.

Gjennom Avdeling for ingeniørutdanning har høgskolen også lagt til rette for å etablere ny metningsdykkerutdanning i samarbeid med næringslivet. Dette er nærmere omtalt under Øvrig rapportering.

Arbeid med å styrke bidraget til regional utvikling og innovasjon

Høgskolens sentre spiller en stadig større rolle i forhold til utvikling av regionalt samfunns- og næringsliv, inkludert innovasjon. Senter for nyskaping står her sentralt. Sentrene er ellers omtalt i eget avsnitt under.

Høgskolen har videreutviklet sitt samarbeid med CMR om koordinering av VRI-programmet for å styrke den regionale næringsutvikling gjennom økt samhandling mellom forskningsinstitusjoner, virkemiddelapparat og bedrifter i regionen. Koordineringen utføres på vegne av Hordaland fylkeskommune. I Hordaland valgte VRI-styret å satse tungt på bransjene reiseliv og marin. Dette var bransjer som ikke hadde noen kompetansebase ved HiB, og som høgskolen heller ikke hadde noe bedriftsnettverk mot. Dette førte til at kompetansen ved HiB bare i liten grad ble utnyttet i VRI-programmet 2007-2008. Vi har, på tross av dette, hatt en god utvikling innenfor VRI i 2008. Dersom høgskolen skal komme i bedre inngrep med VRI i 2009 må bransjesatsingen utvides slik at høgskolen på en bedre måte enn nå kan få utnytte sin kompetansebase og sine bedriftsnettverk i praktiske næringsretta prosjekt.

Senter for nyskaping drifter Nyskapingsparken Inkubator på vegne av Høgskolen i Bergen, Universitetet i Bergen (UiB), Norges Handelshøyskole (NHH) og Kunsthøyskolen i Bergen (KHiB). Inkubatoren, som er samlokalisert med Bergen Teknologioverføring as (BTO), yter fødselshjelp for nystartede bedrifter fra utdannings- og forskningsmiljøene i Bergen. Samlokaliseringen og samarbeidet med BTO om etablererveiledning har vært en viktig faktor for suksessen så langt. Det ble avviklet både Gründerdag og idécup ved HiB i 2008. Resultatet var 120 deltakere på arrangementet i Hordaland. Det ble her dokumentert og vurdert 33 nye idéer. To bedrifter etablerte seg som et resultat av dette i Nyskapingsparkens inkubator. I Vestlandsfinalen av idécupen kom HiB-studenter på andreplass. Dette var et arrangement i samarbeid med høgskolene i Ålesund, Sogn og Fjordane, Stord/Haugesund og Norges Handelshøyskole, samt Nyskapingsparken inkubator, Bergen teknologioverføring, Innovasjon Norge, It's Learning AS, Connect Vest, Hordaland fylkeskommune ved fylkesordfører, og Bergen kommune ved byråd for næring, kultur og idrett.

Senteret har også ansvaret for implementering av høgskolens deltakelse i NFRs FORNY-program. Senteret har her koordinert det nasjonale innovasjonsnettverket Innovation.Net, som samler aktører fra en rekke høgskoler og universiteter, for målrettet opplæring og erfaringsutveksling innen innovasjon. Høgskolen og senteret arbeider ellers tett med BTO om infrastruktureltiltak under FORNY-programmet, som inkluderer en rekke informasjonstiltak internt ved høgskolen for å informere om betydning av og muligheter for kommersialisering av forskningsresultater. Selv om det har vært arbeidet med en del idéer fra egne ansatte, resulterte ikke arbeidet internt ved høgskolen i konkrete registrerte forretningsidéer hos

BTO. Høgskolen etablerte heller ikke eierskap i nye selskap i 2008 basert på forretningsidéer fra egne ansatte.

Gjennom det heleide selskapet NCE-Subsea Drift AS, fasiliterer høgskolen aktivitetene i ekspertsenteret NCE Subsea, bestående av 9 partnerbedrifter, 43 medlemsbedrifter, 6 FoU-aktører, 4 fylkeskommuner samt Fylkesmannen. Ettersom næringslivet forlangte at høgskolens koordinering av prosjektet skulle legges ut som et eget selskap, kan ikke høgskolen rapportere denne aktiviteten som sin egen. Senter for nyskaping er også direkte aktiv deltaker i NCE Subsea, ved at senteret leder en del av programaktivitetene. NCE-programmet skal bidra til å målrette, forbedre og akselerere pågående utviklingsprosesser i klyngen. Bedriftene skal få et bedre grunnlag for å iverksette og gjennomføre krevende innovasjonsprosesser, basert på samarbeid med relevante bedriftspartnere og kunnskapsaktører. Det skal også gis bedre grobunn for nye virksomheter, gjennom kommersialisering av nye forretningsidéer og gjennom lokalisering av eksterne virksomheter i klyngen. Dette er i verdenssammenheng en unik næringsklynge i undervannsoperasjoner. NCE Subsea har vist god progresjon i 2008, med tilrettelegging av en rekke møteplasser, felles prosjekter og internasjonal profilering for de vel 80 bedriftene som deltar i nettverket. NCE Subsea-bedriftene har i alt utløst 20,3 mill. kroner i ekstra i FoU- og innovasjonsmidler fra virkemiddelapparatet.

Høgskolen har ellers et økende samarbeid med næringslivet gjennom deltakelse i nettverk med regionale FoU-institusjoner. I 2008 deltok høgskolen i utviklingen av søknader for sentre for fornybar energi (FME) sammen med lokale Christian Michelsen Research, UiB og Unifob as.

Høgskolen deltar ellers i Christian Michelsens senter for forskningsbasert innovasjon. Høgskolen har som mål å delta i utvikling av ny instrumentering og målevitenskap rettet mot energi, petroleum og andre marine fagområder sammen med en rekke bedrifter i regionen. Grunnet rekrutteringsvansker, har dette samarbeidet tatt lengre tid å etablere enn ventet. HiB lyste i 2008 ut en stipendiatstilling innenfor dette regionale utviklingsfeltet, men det meldte seg svært få kvalifiserte søkere.

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål 2008
	2006	2007	2008	
Omfang av eksternt finansiert virksomhet (KD)	39.817 ¹¹	41.043	60.800	41.000
Nyopprettede selskap (KD)	3	0	0	0
Mottatte forretningsideer som har resultert i opprettelse av selskap (KD)	3	0	0	0

¹¹ Her er NFR-inntekter ikke inkludert. Dette gjelder også for 2007 og 2008.

Virksomhetsmål 3.3: Høgskolens faglige sentre skal være en regional og nasjonal drivkraft innenfor sine fagområder. Sentrene skal ha en forankring på tvers av avdelingene (HiBs egen parameter).

Høgskolen i Bergen sine sentre representerer satsningsområder med hensyn til både utdanning, FoU og formidling. De er etablert for å fremme høgskolen som en synlig og aktiv aktør i regionens samfunns- og næringsliv, særlig med tanke på utvikling av praksisfeltet og nyskappingsaktiviteter.

Sentrene skal styrke høgskolen som forskningsinstitusjon og muliggjøre en mer effektiv orientering mot større og tyngre forskningsmiljøer. Sentrene bidrar også til intern kompetanseheving gjennom å inkludere fagmiljøer ved avdelingene, og til utvikling av høgskolens utdanninger gjennom fremming av forskningsbasert utdanning. I 2008 arbeidet tre av sentrene aktivt med å utvikle strategiske forskningsprogrammer ved å inkludere avdelingenes ansatte til å bidra inn i satsingene.

Virksomheten ved sentrene forgår i nært samarbeid med brukere, de felter høgskolen utdanner for, myndigheter, forvaltningsapparat, ulike forskningsmiljøer og med andre samarbeidspartnere.

Sentrene ledes av en senterleder og har varierende grad av administrative ressurser, avhengig av porteføljen. Alle sentrene har styringsgrupper bestående av dekan som leder samt interne og eksterne representanter med relevant bakgrunn.

Sentrene ved AL og senteret ved AHS er forholdsvis godt integrert i fagmiljøene ved sine respektive avdelinger. Senter for nyskaping ved AI har brukt noe lengre tid på å integreres ved sin avdeling, men dette er også naturlig, ut i fra senterets profil. Satsing på innovasjon og nyskappingsaktiviteter har nasjonalt og internasjonalt sett vist seg å ta lengre tid enn forutsatt.

Senter for kunnskapsbasert praksis

Organisering og stab

Senteret er organisert under Avdeling for helse- og sosialfag. Inkludert senterleder og en liten administrativ stab er i alt 30 personer ved AHS ansatt eller tilknyttet senteret.

Utdanninger, kurs og konferanser i 2008

Senter for kunnskapsbasert praksis startet opp den første norske mastergraden innen kunnskapsbasert praksis fra høsten 2008. Senteret har arrangert tre videreutdanninger i kunnskapsbasert praksis. I tillegg har senteret arrangert flere metodekurs på PhD-nivå og flere andre kurs og seminarer. Senteret arrangerte i mai den første internasjonale konferansen i kunnskapsbasert praksis. Senteret har også lansert et nettbasert opplæringsprogram som er gratis tilgjengelig for alle på www.kunnskapsbasertpraksis.no.

Forskning og utviklingsprosjekter

Det strategiske forskningsprogrammet i kunnskapsbasert praksis ble etablert i 2008. Det er ansatt to PhD-studenter som har forskningsprosjekter på implementering av kunnskapsbasert praksis. Forskningsprogrammet fokuserer på forskning *for* implementering i praksis og forskning *på* implementering av forskning i praksis. Programmet består i dag av forskningsgrupper med fokus på diabetes, fysioterapi, familieforskning, samhandling mellom ulike helsetjenester, pedagogikk og utdanning. I forskningsgruppene arbeides det med både klinisk forskning og implementeringsforskning. Forskningsgruppene har i 2008 veiledet til sammen 14 PhD-studenter.

Senter for kunnskapsbasert praksis arbeider i nær tilknytning til praksisfeltet, og har FoU-prosjekter med blant annet Løvåsen undervisningssykehjem, Radiumhospitalet, Barneklubben og Ortopedisk avdeling ved Haukeland universitetssykehus. Det er blant annet satt fokus på samhandling mellom primær- og spesialisthelsetjenesten. I tillegg samarbeider Senteret med Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten, Høgskolen i Akershus, Høgskulen i Sogn og Fjordene og Høgskolen Stord/Haugesund for å utvikle kurs og videreutdanninger i kunnskapsbasert praksis.

Det har vært stor interesse for senterets aktiviteter i 2008. Senterets nettsider hadde 32.000 unike besøk, og det ble registrert ca. 50.000 sidevisninger fordelt på 300 sider. Dette er en økning på 45 % fra 2007.

Senter for utdanningsforskning

Organisering og stab

Senteret er organisert under Avdeling for lærerutdanning. Det har en lav grunnbemanning, som består av professor i høgskolepedagogikk, som har hatt i oppgave å bygge opp senteret, og 50 % seniorkonsulent. Stilling som senterleder er under utlysning. Utover dette spiller senteret på faglig tilsatte i avdelingen som i ulik stillingstørrelse går inn i prosjekter i perioder. For omfattende rapport om virksomheten 2008 vises til årsmelding:

<http://www.hib.no/senter/suf>

Utdanninger og kurs

Senteret har arrangert 2 doktorgradskurser: *Professions and social development*, som del av den internasjonale forskerskolen Bergen Summer Research School, i regi av Forum for profesjonsstudier og profesjonsdialog i samarbeid med UiB, og *Samtale – og diskursanalyse*, som er et nordisk forskerkurs på ph.d-nivå. Videre deltar senteret i forskerskolen WNGER og i arbeid med å utrede nasjonal forskerskole for lærerutdanningene.

Forskning og utvikling

Senteret leder det strategiske forskningsprogrammet *Lærerprofesjonalitet*, som er under utvikling. Programmet studerer vilkår for utvikling av lærerprofesjonalitet i yrkespraksis og lærerutdanning, og fokuserer i særlig grad på sammenhenger mellom kunnskap, utdanning, dannelse og identitet. Programmet inneholder blant annet følgende moduler: *Barnehagen som dannelsesarena*, som utforsker sammenhenger mellom barnehagens innhold og barnehagen som organisasjon. Det består av 6 delprosjekt, og er utviklet med støtte fra NFR. *Læringsamtalen i matematikkfagets praksis (LIMP)* – et 4-årig NFR-prosjekt som studerer

læringsprosesser og kommunikative vilkår for læring slik det foregår i forholdet mellom studenter, lærer og didaktikere. Det fokuserer spesielt på hvordan praksisopplæringen danner vilkår for studenters læringsprosesser og deres profesjonalisering som lærere i matematikk, og på hvordan kvaliteter ved lærings situasjoner har betydning for kvaliteter ved læring. *Lærende skoler – Bergen, et aksjonsforskningsprosjekt*, er et prosjekt for intern kompetanseheving på temaer om lærende organisasjoner og aksjonsforskning, samt å sette i gang organisasjonsutviklingsprosesser i skolene. *Assessment of Young Learner Literacy in a Foreign Language* er et 4-årig prosjekt som sikter mot å utvikle metoder og materiell for å beskrive og vurdere lese- og skriveutvikling hos grunnskoleelever. Prosjektet er finansielt støttet av European Centre for Modern Languages (ECML).

Andre prosjekter som har vært særlig prioritert i 2008 er:

Høgskolepedagogikk som fag- og forskningsfelt er under utvikling med finansiering fra Norgesuniversitetet. Det skal fungere som redskap for systematisk kompetanseheving og forbedring av utdanningskvalitet.

Memoz – fremtidens digitale læringsbetingelser er et ITU-finansiert samarbeidsprosjekt med Mediesenteret, som utforsker bruken av et romlig orientert publiseringsverktøy kalt Memoz, og er et bidrag til å forstå endringer som skjer i ungdommers måte å orientere og uttrykke seg i på den digitale verden, og et bidrag i diskusjon om digital kompetanse.

Forum for profesjonsstudier og profesjonsdialog – FORPRO: FORPRO er organisert som et tverrfaglig forskningsnettverk, og forsker på problemstillinger knyttet til profesjonsutdanning og profesjonsutøvelse.

Konferanser og formidlingsaktivitet

Senteret har holdt 7 dagskonferanser/seminarer, bl.a. *Nettmakt. Åpen dagskonferanse om makt og regulering av internett*; *Læring og evaluering i profesjoner og organisasjoner*; *Vestlandskonferanse om Stjernøutvalget*; *Om bruk av StudData* – alle i regi av Forpro. Dessuten har SUF holdt seminarer om bl.a. Nord-Sør-samarbeid i forskning og utdanning, om *Aksjonsforskning* og om *Læring i barnehager i Norge og Kina*.

Flere tilsatte ved senteret har også forelest på internasjonale ph.d-kurs.

Senteret har også økende internasjonal aktivitet, bl.a. co-redigering av tidsskrift mellom HiB og East China Normal University; utvekslingssamarbeid med institutt i Kambodsja, gjennom organisasjonen Teachers across borders (TAB); pågående samarbeid med fagmiljøer i India; deltakelse i SHE Research Group, en forskningsgruppe knyttet til nettverket Schools for Health in Europe. Forberedende arbeid er gjort angående kartleggingsprosjekt av jenter til høgere utdanning i Sudan og Uganda. Dette er fullfinansiert av SIU, og er et samarbeid med bl.a. UiB, HiO, University of Sudan og Makerere Universitet i Uganda.

Dessuten har senteret (ved senterleder) veiledet doktorgradsstipendiater og andre forskere, holdt forelesninger ved ph.d-kurs og deltatt i kommisjonsarbeid.

Senter for kunstfag, kultur og kommunikasjon

Organisering og stab

Senteret er organisert under Avdeling for lærerutdanning, og har en lav grunnbemanning, som består av senterleder, professor i kunstfagdidaktikk og 50 % seniorkonsulent. Utover dette spiller senteret på faglig tilsatte i avdelingen som i ulike stillingstørrelser går inn i prosjekter i perioder.

Forskning og utviklingsarbeid

Senteret har sluttført *Prosjekt Kunstfagdidaktikk* – et fireårig forskningsprosjekt finansiert av NFR gjennom Strategisk høgskoleprogram. Prosjektet har innbefattet sju forskere på HiB, én stipendiat samt utenlandsk gjesteforsker. Prosjektet ble avrundet med en trippelmarkering: doktoravhandling (den første avhandlingen om barnebøker i Norge), utgivelse av boken *Ut frå det konkrete* (Universitetsforlaget) og nordisk sluttkonferanse i Bergen i perioden 12.-14. juni.

Senter KKK leder oppbyggingen av strategisk forskningsprogram *Didaktikk på kunstfagenes egne premisser*. Programmet tar sikte på å bygge ut grunnlagstenkning fra *Prosjekt Kunstfagdidaktikk*, og samtidig inkludere eksisterende mastermiljø i drama og musikk samt det (forhåpentlig) nye masterstudiet i Barn og Unges Tekstkultur som for tiden er til vurdering hos NOKUT.

Senteret koordinerer og administrerer prosjektet *Ideoskosa* – et forskningsprosjekt om skolesang og allmennsang med deltakende forskere fra HiB, HSH, Nasjonalbiblioteket og Norsk Visearkiv, i tillegg til nettverk av forskere ved universitetene i Lund og Uppsala samt Århus.

Senteret har gjennomført en forskningsstudie av Den Kulturelle Bæremeisen i samarbeid med Bergen kommune. Det er videre kommet henvendelse fra DKB om evaluering av hele Bæremeis-prosjektet.

Videre leder senteret prosjektet *Vestlandets historie ut i skolene* – et prosjekt som sammenfører historiefaget og digital læring og utvikling. HiB, HSH, HSF og UiB er prosjekteiere. 12 skoler i Hordaland og Sogn og Fjordane deltar. Arbeidsprosessen og det ferdige resultatet dokumenteres på eget nettsted: www.historievest.no Prosjektet er støttet av Sparebanken Vest med 2 mill. kr.

I forbindelse med HaugeTveitt 08 har tre ansatte ved AL, Liv Marit Aksnes (opplesning), Synneva Heradstveit (akvarellmaling) og Jostein Stalheim (komposisjon), laget en DVD der musikk, billedkunst og diktopplesning veves sammen. DVD-en er produsert av Mediesenteret og er blitt vist i en rekke land.

Konferanser, formidlingsaktivitet

Det har vært gjennomført en rekke seminarer i forbindelse med Vestlandets Historie, Ideoskosa, utvikling av strategisk forskningsprogram, Kor Arti (i samarbeid med Norsk Kulturskoleråd) samt Barn og Kunst (seminar for barnehager tilknyttet Den Kulturelle Bæremeisen).

Senter for nyskaping

Organisering og stab

Senteret er organisert under Avdeling for ingeniørutdanning. Senter for nyskaping skal være et kompetansesenter innenfor nyskaping og entreprenørskap for både høgskolen, næringsliv og samfunn. Senteret skal utvikle kunnskap og kompetanse i grensesnittet mellom ulike fagområder, og arbeide med tverrfaglige og flerfaglige problemstillinger omkring innovasjon og entreprenørskap. Foruten senterleder har senteret 5 prosjektmedarbeidere med ansvar for koordinering av aktiviteter innen regionale utviklingsprogrammer: VRI-programmet, NCE Subsea, Innovation.Net, Nyskapingsparken inkubator, og andre nyskappingsprosjekter. Senteret samarbeider tett med avdelingens Institutt for økonomi og administrasjon, og det ble i 2008 utlyst 2-4 faglige stillinger på 20 % fra avdelingene/instituttene ved HiB.

Senteret har organisert seg med fokus på tre områder: i) Utdanning og kompetanseutvikling, ii) forskning, utvikling og innovasjon, og iii) idéfangst og entreprenørskap. Senteret ansatte også i 2008 en professor II i innovasjon og entreprenørskap, som skal bidra til utviklingen av utdanningstilbud og tilrettelegge for forskningsstrategier ved senteret. Total omsetning i 2008 var ca. 8,5 mill. kroner.

Utdanning og kompetanseutvikling

I løpet av 2008 har senteret arbeidet aktivt med å utvikle nye utdanningstilbud innen nyskaping, både på bachelor- og masternivå i regionen. I samarbeid med Institutt for økonomi og administrasjon og Senter for entreprenørskap ved Universitetet i Oslo, er det i 2008 utviklet en plan for en realfagbasert mastergrad i innovasjon og entreprenørskap. Det er ønske om oppstart i 2009. Videre er det utviklet et påbyggingskurs (60 sp) for bachelor i praktisk innovasjon og forretningsutvikling for oppstart 2009. Senteret er også aktiv partner i *Gründerskolen*.

Forskning, utvikling og innovasjon

Senteret leder, koordinerer og deltar i en rekke eksternt finansierte prosjekter rettet mot utvikling av regionalt næringsliv som omtalt under avsnitt 3.2.

Senteret lyste i 2007 ut et professorat for å lede utviklingen av forskningssatsingen ved senteret, men på grunn av rekrutteringsvansker nasjonalt måtte vi nøye oss med en professor II på dette feltet. På grunn av det vanskelige rekrutteringsmarkedet har høgskolen i stedet vedtatt å lyse ut en stipendiatstilling for å bygge opp forskningskompetansen over tid.

Idéfangst og entreprenørskap

Senteret har arrangert en rekke aktiviteter for å fremme entreprenørskap i regionen:

Tiltak	Hensikt	Målgruppe
Gründer for en dag	<i>Motivasjon</i> . Kreative metoder, inspirasjon og kompetanseoversikt	Potensielle entreprenører, andre interesserte
Idécup	<i>Introduksjon</i> . Skape interesse, idéfangst, lav terskel	Studenter og tilsette ved universitet og høgskoler
Venturecup	<i>Læring</i> . Utvikling av forretningsplan	Studenter og ansatte ved universitet og høgskoler

• Take off	<i>Utprøving.</i> Testing av forretningsplan, første steg inn i utviklingsfasen	Idéiere, kompetansemiljø, studentarbeidskraft
Gründerseminar	<i>Motivasjon.</i> Kompetanse og engasjement	Potensielle entreprenører, andre interesserte
Preinkubator	<i>Utprøving.</i> Testing og prøving av idé og forretningsplan	Studenter ved høgskole

Tiltakene ga et godt resultat for 2008. Dette er omtalt under avsnittet 3.2, som beskriver arbeidet med å styrke bidraget til regional utvikling og innovasjon.

Kvalitative vurderinger for 2008 – Sektormål 3

Arbeidet med å styrke bidraget til regional utvikling og innovasjon.

Her vises til tekst under virksomhetsmål 3.2, avsnittet *Arbeid med å styrke bidraget til regional utvikling og innovasjon.*

Arbeidet med å øke de eksterntfinansierte inntektene.

Her vises til tekst under virksomhetsmål 3.2, avsnittet *Omfang og forvaltning av eksternt finansiert virksomhet.*

Arbeidet med å gjøre utdanningene tilgjengelige og fleksible for hele befolkningen, uavhengig av bosted og livssituasjon.

Her vises til tekst under virksomhetsmål 3.2, avsnittet *Tilrettelagt utdanningsaktivitet for å imøtekomme samfunnets behov.*

Tiltak for å styrke publisering og formidling.

Her vises til hele teksten under virksomhetsmål 3.1.

Sektormål 4

Høgskolen skal ha en personal- og økonomiforvaltning som sikrer effektiv utnytting av ressursene.

Virksomhetsmål 4.1

Høgskolene skal føre en aktiv arbeidsgiverpolitikk som bidrar til å utvikle og rekruttere kompetanse som reflekterer institusjonens oppgaver og ansvarsområder.

Gjennom 2008 har høgskolen vært opptatt av å kartlegge personalsammensettingen, og starte arbeidet med å kartlegge kompetansen med tanke på videre kompetanseutvikling.

I 2008 har vi videreført arbeidet med å få til en mer funksjonell og effektiv utnyttelse av personalressursene, samt måten organisasjonen fungerer på. I 2008 startet vi revisjonen av Høgskolens personalpolitiske retningslinjer, noe vi mener vil støtte opp under målet om en mer effektiv ressursbruk i organisasjonen.

Høgskolen har hatt fokus på å bedre kompetansen i nøkkelstillinger. Dette har foregått gjennom ny rekruttering eller ved interne tiltak. Hvorvidt vi har valgt den ene eller andre måten, har vært vurdert i forhold til sannsynligheten for å oppnå ønskede resultater. I andre tilfeller har vi valgt å utvikle allerede ansatte ut i fra en tenkning om at dette både bidrar til å øke kompetansen og fungerer motiverende på dem som deltar på kompetanseutviklings-tiltakene.

Det er ansatt nye personer innenfor økonomifeltet. Økonomifeltet har slitt over lang tid med for få ansatte og for lav kompetanse. Videre er økonomifunksjonen sentralisert, slik at økonomene som fungerer i avdelingene, er knyttet til seksjon for økonomi. Dette bidrar til å gi en god kontroll og styring over økonomien. En slik organisering bidrar dessuten til å bygge et fagmiljø for våre ansatte med økonomikompetanse, noe som igjen kan føre til at vi beholder denne kompetansen over lengre tid enn det vi ville gjort med den "gamle" organiseringen.

Mange av våre ansatte i undervisnings- og forskerstillinger har fått stillingsopprykk, og det er ansatt flere stipendiater. Dette er uttrykk for at HiB er opptatt av å drive kontinuerlig kompetanse- og kvalitetsutvikling. Høgskolen har også gjennomført lederutvikling for den sentrale ledergruppen. Bakgrunnen for at vi har valgt å iverksette lederutvikling, er at våre ledere innehar viktige funksjoner for å få gjennomført viktige oppgaver og målsettinger ved høgskolen. Det er derfor viktig at lederne har en størst mulig trygghet for å utføre sine lederfunksjoner.

I tillegg til at høgskolen sentralt har øremerket midler til kompetanseutvikling, har også avdelingene avsatt midler til dette. Avdelingene har iverksatt og/eller videreført ulike tiltak, som er styrt i samsvar med lokale behov og sentrale planer. Avdeling for ingeniørutdanning har hatt en vanskelig rekrutteringssituasjon, og har derfor brukt ekstra midler på å

rekruttere og beholde ansatte. Utover dette startet høgskolen i 2008 et arbeid med å utvikle en strategi for rekruttering av personale til nøkkelfunksjoner.

Opprykk i undervisnings- og forskerstillinger

Opprykk til	AHS	AI	AL	Sum	Hvorav kvinner
Professor			1	1	1
Dosent		1		1	
Førsteamanuensis	7		1	8	8
Førstelektor	3		2	5	4
Sum	10	1	4	15	13

Kommentar:

- Oversikten viser opprykk for dem som allerede var tilsatte ved HiB – den dekker ikke nytilsettinger.
- Ca. 8 høgskolelærere har fått opprykk til høgskolelektor etter fullført mastergrad.
- I tillegg har en ansatt i administrativ stilling fullført doktorgraden i 2008.

Tilsettinger i stipendiatstillinger i 2008:

Antall	Prosjekter/fagområder	Antall
Avdeling for lærerutdanning	- Profesjonskunnskap - Kunstfagdidaktikk - Musikkpedagogikk - Matematikdidaktikk	4
Avdeling for helse- og sosialutdanning	- Kunnskapsbasert praksis - Samfunnsarbeid og sosial marginalisering	2
Avdeling for ingeniørutdanning		0

Alle stipendiatene er kvinner.

Styringsparameter	Resultat			
	2005	2006	2007	2008
Andel førstestillinger av totalt antall undervisnings-, forsker- og formidlingsstillinger (KD)	21,0	26,3	27,2	30,3

Virksomhetsmål 4.2 Høgskolen skal gjennom sin personalpolitikk medvirke til et godt arbeidsmiljø og et mindre kjønnsdelt arbeidsliv.

Integrering og nedsatt funksjonsevne

Høgskolen sørger for å fange opp søkere med innvandrerbakgrunn og søkere med nedsatt funksjonsevne. I våre søknadsskjema ber vi alle søkere krysse av for om de har innvandrerbakgrunn eller har nedsatt funksjonsevne. Dersom det blant disse personene er kvalifiserte søkere, har de blitt kalt inn til intervju.

Høgskolen har også deltatt i et samarbeidsorgan mellom ulike institusjoner i Bergen fra offentlig og privat sektor (Samarbeidsforum for økt rekruttering av innvandrere (SaRI)), der formålet har vært å utveksle erfaringer med tiltak for økt tilsetting av personer med innvandrerbakgrunn. Dette samarbeidsorganet vil høgskolen fortsatt delta i. Høgskolen har i 2008 ikke hatt fastsatte målsettinger for rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn. I løpet av 2008 har vi rekruttert tre personer med innvandrerbakgrunn. Tallene for tidligere år regner vi ikke som tilstrekkelig valide fordi det var frivillig å krysse av på søknadsskjemaet om en var søker med innvandrerbakgrunn.

Høgskolen er også opptatt av å oppfylle sitt samfunnsansvar ved å tilsette personer med nedsatt funksjonsevne. NAV har klare definisjoner for hvem som faller inn under en slik ordning, og høgskolen har hatt god kontakt med NAV i aktuelle saker.

Likestilling

Høgskolen har i 2008 utarbeidet en ny Handlingsplan for likestilling. Bakgrunnen for dette er ønsket om å sette økt fokus på temaet, og å oppnå bedre resultater når det gjelder likestilling. I planen fokuserer vi både på ansatte og studenter. Når det gjelder kjønnsbalansen, ser situasjonen relativt bra ut ved høgskolen sett under ett. Går vi imidlertid inn på hver enkelt avdeling, finner vi fortsatt forskjeller. Ved Avdeling for ingeniørutdanning er det fortsatt en relativt stor overvekt av menn, mens det ved Avdeling for helse- og sosialfag er en overvekt av kvinner. Når det gjelder lederstillinger i avdelingene, er det ingen kvinner i lederstillinger ved AI, ved AHS er det én mann og ved Avdeling for lærerutdanning er det to kvinner og fem menn i ledelsen. Ser vi på professornivå, er det fortsatt relativt få kvinner sett under ett. I handlingsplan for likestilling har vi bl.a. satt fokus på å øremerke midler for kvinner som ønsker å kvalifisere seg.

Andel kvinner etter stillingskategori (KD)	Resultat			
	2005	2006	2007	2008
Høgskolelærer	63,9 %	70,6 %	76,1 %	80,6 %
Høgskolelektor	63,0 %	68,0 %	65,0 %	64,8 %
Førstelektor	44,2 %	50,2 %	52,9 %	58,9 %
Førsteamanuensis	28,6 %	30,8 %	37,7 %	44,2 %
Professor	20,0 %	25,0 %	25 %	28,6 %
Alle stillinger	55,1 %	58,1 %	58,6 %	59,8 %

Kjønnsfordeling lønn

Høyest og lavest lønnet – enkelte stillinger fordelt på kjønn (antall kvinner og menn)

	Høyest		Lavest	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Alle stillinger	2	3	2	3
Førstekonsulent	5	1	3	3
Seniorkonsulent	5	1	4	2
Førstelektor	3	2	3	2
Førsteamanuensis	0	6	4	1
Høgskolelektor	1	7	4	1
Høgskolelærer	4	1	5	2

Kommentar: Utgangspunktet er de 5 høyest og lavest lønnete i de aktuelle stillingene. For å få med alle i de aktuelle lønnstrinn, er det for noen stillinger høyere tall enn 5. Gjelder fast ansatte og åremålsansatte, ikke bistillinger.

Deltidsansatte og kjønn

Det er ca. 70 personer i faste stillinger og åremålsstillinger som har en tilsettingsprosent mellom 49 % og 100 %, 45 kvinner og 25 menn. Mange av disse tilsettingsforholdene skyldes overgang til avtalefestet pensjon.

Helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid (HMS)

Høgskolen er IA-bedrift, og følger opp våre ansatte som faller inn under denne ordningen. Høgskolen har gode rutiner på dette, men ønsker å videreutvikle dette arbeidet. Høgskolen har et relativt lavt sykefravær, men vil fortsatt arbeide for at dette skal bli lavere. For å forbygge sykdom og fravær, har høgskolen drevet en aktiv tilrettelegging av arbeidsplassen for den enkelte. Vi har også videreført vårt tilbud om støtte til fysiske treningsaktiviteter bl.a. gjennom avtaler med ulike treningssenter og tilrettelegging for trening i arbeidstiden. I 2008 gjennomførte høgskolen en undersøkelse der vi evaluerte dette siste tiltaket. Tiltaket får gode tilbakemeldinger. Fysisk aktivitet bidrar positivt til både fysisk og psykisk helse, noe som er viktig for å forbygge sykdom.

I 2008 gjennomført høgskolen en HMS-opplæring for alle sine ledere.

Intern kommunikasjon

Informasjonskontoret har i 2008 hatt fokus på intern kommunikasjon. Vi har arbeidet med å gjøre kjent viktigheten av intern kommunikasjon i organisasjonen, og at dette er et lederansvar. Dette arbeidet vil vi fortsette med i 2009.

Informasjonskontoret arbeider nå med å lage nytt intranett for Høgskolen i Bergen. I høgskolens kommunikasjonsstrategi er intranettet definert som den viktigste kanalen for skriftlig intern kommunikasjon (som ikke er arkiverdig) for alle ansatte ved høgskolen. Prosjektet er godt forankret i organisasjonen. Målet er at de ansatte skal finne all den informasjon de trenger for å gjøre en god (og mer effektiv) jobb, og at ledelsen aktivt bruker intranettet for å skape god intern kommunikasjon på Høgskolen i Bergen. Intranettet skal i større grad tilrettelegges for kommunikasjon, og ikke bare enveisinformasjon. Prosjektet skal være ferdig ved utgangen av vårsemesteret 2009.

Informasjonskontoret er også i større grad blitt inkludert på arenaer der viktige saker som angår hele høgskolen blir presentert (utvalgte ledersamlinger, møter med ledelsen, møter med tillitsvalgte med mer).

Virksomhetsmål 4.3   **Høgskolen skal ivareta høy kvalitet i økonomiforvaltningen med fokus på god intern kontroll og effektiv ressursbruk som tar hensyn til institusjonens strategiske prioriteringer.**

Resultat av Riksrevisjonens revisjon av 2008-regnskapet (endelig revisjonsbrev) vil normalt ikke foreligge før i mai/juni, men høgskolen kjenner ikke til at det foreligger forhold som tilsier at Riksrevisjonen skal ha vesentlige merknader til regnskapet.

Høgskolen har tidligere hatt en del utfordringer innenfor økonomiforvaltningen, og var i 2007/2008 en del av departementets oppfølgingsprosjekt vedrørende økt regnskapskvalitet i sektoren. Høgskolen har derfor hatt et særskilt fokus på å sikre kvaliteten innenfor regnskaps- og lønnsområdet, bl.a. ved kompetanseheving og andre tiltak for å redusere sårbarheten. Høgskolen opplevde store vansker med å rekruttere medarbeidere med nødvendig erfaring og kompetanse i et stramt arbeidsmarked. Først på slutten av 2008 klarte høgskolen å erstatte personale som hadde sluttet for å gå over til bedre betalte jobber i det private næringsliv. Det ble tilført mer personalressurser både innenfor lønnsområdet og til forvaltningen av eksterne prosjekter. Høgskolen har også tilsatt kontrollere, bl.a. for å sikre en bedre oppfølging av underliggende enheter. Som følge av store utskiftninger på personalsiden, har høgskolens arbeid med innføring av system for intern revisjon blitt noe forsinket. I 2008 har fokuset og ressursene primært vært knyttet til etableringen av et system for risikostyring.

I 2008 har videreutvikling av lønns- og personalsystemet SAP HR hatt stort fokus. Høgskolen har implementert selvbetjeningsfunksjonaliteten ESS. Alle ansatte ble fra våren 2008 opprettet som brukere av reiseregningssystemet, og høsten 2008 ble det igangsatt et prøveprosjekt vedrørende tidsregistreringsmodulen. Utrulling av systemet har stilt store krav til opplæring og brukerstøtte, og det er brukt mye ressurser på å utarbeide og implementere standardiserte arbeidsprosesser.

Gjennom hele 2008 har høgskolen arbeidet med å etablere en åpningsbalanse per 01.01.08. Betydelige ressurser fra flere enheter ble nytted for å registrere og verdifastsette høgskolens eksisterende eiendeler. Alle nyinvesteringer ble fortløpende registrert i anleggsmodulen i regnskapssystemet. Nye arbeidsrutiner er blitt utarbeidet og implementert i organisasjonen.

I 2008 ble forvaltningen av alle eksternt finansierte prosjekter sentralisert, bl.a. ved at det ble etablert en egen administrativ enhet. Området er blitt styrket kompetansemessig ved at det er tilført mer personalressurser, noe som bl.a. har sikret en bedre regnskapsmessig oppfølging av prosjektene. Høgskolens eksterne omsetning økte med 45 % i 2008 (om lag 67 mill. kr), og den oppdragsfinansierte virksomheten utgjorde om lag 50 %. Overskuddet fra denne virksomheten utgjorde om lag 4,2 mill. kr, noe som er vesentlig høyere enn det resultatmålet som var satt (3,1 mill. kr). Resultatet er en følge av at flere prosjekter enn tidligere er blitt regnskapsmessig avsluttet, og at høgskolen har hatt en gjennomgående høyere inntjening på enkeltprosjekter.

Styringsparameter	Resultat				Resultatmål
	2005	2006	2007	2008	2008
Vesentlige merknader fra Riksrevisjonen (HiB)	0	0	0	*	0
Resultat fra oppdragsvirksomhet (i tusen kr) (KD)	4.492	3.831	2.461	4.259	3.100

* revisjonsbrevet vedr. regnskapet for 2008 foreligger ikke p.t.

Arealforvaltning

I 2008 og de fire forutgående årene har det vært utført omfattende rehabiliterings-, ombyggings- og vedlikeholdsarbeider i noen av byggene høgskolen leier. Fokus i 2008 har vært rettet mot de byggene ingeniørutdanningen har tilhold i. Her er det privat eier, og spesielle kontraktsforhold gjør at høgskolen selv har måttet ta kostnadene ved indre og til dels også ved ytre vedlikehold og rehabilitering. Høgskolen har brukt egne midler til rehabilitering, og har derfor – i påvente av innflytting i nytt høgskolebygg – prioritert faglig satsing fremfor å utbedre skader på bygg som en likevel skulle flytte fra om ikke så lenge. Men etter hvert har en likevel vært tvunget til å bruke betydelige midler til å modernisere de fasilitetene en har vurdert som tilnærmet saneringsmodne, eller i utgangspunktet som uegnet for undervisningsformål.

Dette har ført til at det i 2008 blant annet er bygd og ferdigstilt moderne laboratorier for maskin og bygg, og at bachelor i tegnspråk har fått egnede rom både for fellesundervisning og øvelser i språklaboratorium. Det er i tillegg utviklet nye kontorlandskap og gruppe-/seminarrom. Disse to sistnevnte fasilitetene har vært en ubetinget suksess.

Som følge av økt faglig aktivitet har høgskolen i 2008 leid vel 3000 m² ekstra areal i Møllendalsveien 6. Dette arealet er blitt omregulert og ombygd dels til undervisningsformål og dels til kontor og sosialsoner for faglig ansatte. Det er bl.a. funnet plass til to sentra, bachelorutdanning i tegnspråk (se ovenfor), PPU-utdanning, masterstudium i fysioterapi, ca. 70 kontorer for ansatte og flere kontorarbeidsplasser for emeriti.

Siden det ennå er noen år før høgskolen kan flytte inn i nytt bygg, vil det fortsatt være et behov for nødvendig vedlikehold av bygningsmassen. Utfordringen ligger i å finne en riktig balanse mellom å unngå kostnadskrevenne rehabilitering og avstenging av miljøfarlige områder i påvente av innflytting i nytt bygg.

Kvalitative vurderinger for 2008 – Sektormål 4

Styrets vurdering av eget ansvar for måloppfølging.

1. Vekting av faglige versus administrative ressursbehov:

Styret hadde mest fokus på faglige ressursbehov, men styret fokuserte også på de administrative. Som eksempel kan nevnes to saker på møte 6/08, sak 72 *Det samlede studietilbudet. Analyse og kvalitetssikring* og sak 73 *Strategi for rekruttering av tilsatte*.

2. Administrativ kapasitet og kompetanse for å sikre god kvalitet i økonomiforvaltningen:

Styret har hatt fokus på dette. Styret har arbeidet med risikovurderinger og oppfølging av revisjonsmerknader, m.a. spesielt i forbindelse med referat fra møte 04.02.08 med PricewaterhouseCoopers AS. Et eksempel på tiltak er at kontrollere er tilsatt. Noe som ikke har funnet sin endelige løsning, er å gi svar på eksakte utgifter til eksisterende tilbud når styret har spurt om dette i forbindelse med godkjenning av nye studietilbud. Høgskolen har også ansatt to siviløkonomer for sentral forvaltning av eksternt finansiert portefølje.

3. Hvordan prinsippene for god eierstyring følges opp i randsonen:

Styret godkjente 17.12.07 aksjekjøp i og samarbeidsavtaler med Bergen Vitensenter AS og NCE Subsea Drift AS. HiB har fulgt opp virksomheten med styreverv. Gjennom NCE Subsea Drift AS har HiB fasilitert koordineringen av NCE SubSea Centre of Expertise.

4. Omfang og utvikling av utsatt virksomhet og begrunnelse for behovet for avsetninger til strategiske formål:

Styret har gjennom 2008 hatt et særskilt fokus på høgskolens avsetningsnivå. På møte i april 2008 fattet styret et særskilt vedtak om å redusere avsetningsnivået. Budsjettet for 2008 ble justert for en slik reduksjon. Avsetningen var per 31.12.08 om lag 10 mill. kr. Avsetningen er redusert med om lag 25,5 mill. kr sammenliknet med samme tid i 2007. I 2007 utgjorde avsetningen om lag 6,8 % av totalbevilgningen, mens avsetningen per 31.12.08 var på 1,8 %. Høgskolen har som mål å holde avsetningene på et rimelig nivå. Et "rimelig nivå" ansees å være rundt 4-5 % av total inntektsbevilgning, bl.a. fordi høgskolen også skal kunne legge til grunn et flerårig planleggingsperspektiv.

HiB har etablert etiske retningslinjer som dekker både den faglige og administrative siden.

Høgskolen har i 2008 fått revidert sine etiske retningslinjer. Dette ble gjennomført med en god prosess, der mange ved høgskolen var delaktige. De etiske retningslinjene er tilgjengelige på <http://www.hib.no/om/sentrale-dokumenter/lover-og-regler/etikk.htm>, og gjelder for alle ansatte og studenter. Innledningsvis står det om høgskolens verdigrunnlag: "Arbeidet ved Høgskolen i Bergen skal bygge på sentrale humanistiske verdier. Høgskolen skal ha et lærings- og arbeidsmiljø der studenter og medarbeidere kjenner seg respekterte og likeverdige, er engasjerte i målrettet arbeid og frie til å delta i åpen og kritisk dialog. Bærekraftig utvikling og høy etisk standard skal prege utdanning, forskning og forvaltning ved Høgskolen i Bergen."

Videre startet høgskolen drøftinger om temaet varsling i 2008, og vil få nedfelt endelige retningslinjer for varsling i 2009. Også for dette arbeidet har vi lagt opp til en god prosess med stor deltakelse. Vi vurderer det slik at det er viktig med en bred involvering i denne

typen arbeid, fordi det bidrar til god forankring i organisasjonen og derav en bedre implementering i organisasjonen.

Oppfølging av at institusjonen fullt ut følger det til enhver tid gjeldende regelverk for anskaffelser og forvaltning av bidragsprosjekter og oppdragsprosjekter.

Styret fattet 22.04.08 vedtak om interne retningslinjer for forvaltningen av bidragsprosjekter og oppdragsprosjekter. Retningslinjene bygger på F-20/07 - *Reglement om statlige universiteter og høgskolers forpliktende samarbeid og erverv av aksjer*, fastsatt av departementet 21.12.07. Retningslinjene suppleres av Regler for sidegjøremål vedtatt samme dato. Retningslinjene erstatter lokale retningslinjer for eksternt finansiert virksomhet ved Høgskolen i Bergen, som ble vedtatt i høgskolestyret 18.06.03. Alle nye retningslinjer vil bli innarbeidet i høgskolens intranettbaserte kvalitetssikringssystem. Arbeidet ble startet i 2008 og vil fortsette i 2009.

Institusjonens oppfølging av egen intern kontroll, ref. regelverk for økonomistyring i staten § 14 – relatert til både systemer og kvalitetssikringsrutiner.

Høgskolen i Bergen har i 2008 hatt et særskilt fokus på intern kontroll og kvalitetssikring av vår virksomhet. Mye av høgskolens arbeid er knyttet til utviklingen og implementeringen av et helhetlig og elektronisk kvalitetssikringssystem (e-Sherpa). I 2008 har det vært gjennomført en større evaluering av systemet, og nødvendige endringer er blitt gjennomført. Som en del av internkontrollen har høgskolen, med bistand fra Ernst & Young AS, etablert et system for risikostyring. Det har vært gjennomført flere møter/workshops for styret, ledelsen og utvidet ledergruppe om temaet, jf. vedlegg til årsplan 2009. Høgskolen har også innledet samtaler med Ernst & Young AS angående kjøp av eksterne revisjonstjenester. I 2008 har høgskolen tilsatt 2 kontrollere, som har særskilte oppgaver knyttet til økonomioppfølging og kvalitetssikring.

Øvrig rapportering

Styreforankring av risikostyring

Høgskolens styre har et bevisst forhold til risikovurdering, og styrets medlemmer stiller spørsmål ved risiko knyttet til viktige saker som er oppe til vurdering. I 2008 var det mye fokus på å utvikle det system for risikostyring som er presentert i tilknytning til årsplanen for 2009. Blant annet deltok en representant for Ernst & Young på styremøte 12.12.08 for å orientere om risikostyring. Høgskolens system for risikostyring ble vedtatt av styret 25.02.09.

Tverrdepartementale fellesføringer

Statsstøtte etter EØS-avtalens artikkel 61, jfr. artikkel 59 nr. 2

Høgskolen deler sin virksomhet i bevilgningsfinansiert og eksternt finansiert virksomhet. Eksternt finansiert virksomhet har ikke statsstøtte etter EØS-avtalens artikkel 61 som fører til konkurransevridning.

Miljøledelse i statlige virksomheter

Høgskolen har en målsetting om å øke antall rammeavtaler på de områder der det er formålstjenlig og gjeldende lovverk krever det. Reforhandling og kontinuerlig oppfølging av egne inngåtte avtaler representerer et vesentlig bidrag når det gjelder ressursforvaltning. Det er ingen tvil om at fellesavtalene for UH-sektoren, som Uninett Fas har initiert, også har hatt en gunstig innvirkning på ressursbruken. Særlig gjelder dette ved innkjøp av datautstyr og annet elektronisk utstyr.

Når det gjelder det miljø- og samfunnsansvaret som ligger i regjeringens handlingsplan, tar høgskolen vare på målene så langt det lar seg gjøre. I styrevedtaket om Mål for innkjøpspolitikken ved HiB heter det: *"Høgskolen ønsker å føre ein miljøvenleg innkjøpspolitikk. Miljøvenlege varer og tenester skal veljast. Ein skal leggje vekt på å oppnå mindre energibruk, mindre forureining/avfall, auka gjenvinning og resirkulering og elles følgje opp dei måla som er nedfelte i Miljøverndepartementet si satsing Grøn stat."*

Alle gjeldende lokale rammeavtaler for innkjøp har miljøkrav som en betydelig prosentdel i tildelingskriteriene. Uninett Fas har tilsvarende praksis. Ved inngåelse av to rammeavtaler lokalt har miljøkravene vært utslagsgivende ved valg av leverandør. Et dilemma en alltid møter, er at miljøkravet kolliderer med kravet om å velge det mest prisgunstige alternativ. Det er derfor svært positivt at styret prioriterer miljøkrav fremfor pris ved store innkjøp.

I regjeringens handlingsplan blir disse produktgruppene fremhevet som særlig betydningsfulle når det gjelder når det gjelder krav til miljø og samfunnsansvar:

- Bygg og eiendomsforvaltning
- Transport og bil
- Mat
- IKT-utstyr
- Nettmøter
- Hygienisk forbruksmateriell

Når det gjelder bygg- og eiendomsforvaltning, har høgskolen investert betydelig de siste årene i leide lokaler. Dette har bidratt til bedre inn klima og energisparing. Men ennå står mye igjen før en kan si seg fornøyd. Det vil neppe være god ressursforvaltning å gjennomføre omfattende vedlikehold når en vet at utflytting fra bygningsmassen skjer om fem år. Når det gjelder transport, reiser etc, har høgskolen installert videokonferanseutstyr på alle studiesteder (så nær som i Avdeling for lærerutdanning). Dette skulle i prinsippet kunne redusere antallet flyreiser. Dessverre er dette målet ikke nådd i 2008. Ledelsen ønsker her å være et godt eksempel.

Høgskolen har tre miljøstasjoner der avfall blir kildesortert. Statsbygg er innstilt på å bygge miljøstasjon i Haugeveien, men krever at høgskolen tar kostnadene ved dette, ca. 600.000 kr. Elektronisk avfall og annet farlig avfall blir sendt til destruering i kommunale mottaksstasjoner. Det er registrert minimal interesse for gjenbruk av kassert datautstyr.

Som det går fram ovenfor, prioriterer høgskolen en tydelig miljøledelse. Dette har i 2008 kommet til uttrykk på ulike måter, bl.a. som temasak på flere ledermøter. Prorektor har hatt et overordnet ansvar. Eksempel her er prosjektet *rent og ryddig*, som ble gjennomført i samarbeid mellom Studentparlamentet og høgskolen. Det endelige mål for alt arbeid innenfor miljøledelse er å etablere HiB som en grønn høgskole.

Samfunnsikkerhets- og beredskapsarbeid

Høgskolen har i 2008 arbeidet med å videreutvikle sin beredskap, og har bl.a. knyttet kontakt med andre institusjoner i Bergen for å utveksle erfaringer. Videre har det vært gjennomført beredskapsøvelser ved alle avdelingene, samt en øvelse for den sentrale beredskapsgruppen. I forarbeidet med beredskapsøvelsene gjennomførte vi et kurs om beredskapssituasjoner, som ble ledet av kursholdere fra Falck Nutec. Ved høgskolen har det videre vært en egen arbeidsgruppe som har forberedt øvelsene for høgskolens tre avdelinger og den sentrale beredskapsgruppen. I øvelsene har det vært lagt vekt på å lage så realistiske situasjoner som mulig, der øvelsene har vært bygd opp slik at de har berørt ulike situasjoner og utfordringer for beredskapsgruppene.

Helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid (HMS)

Det vises her til tekst under virksomhetsmål 4.2.

Likestilling – aktivitets- og redegjørelsesplikten

Det vises her til tekst og tabeller under virksomhetsmål 4.2.

Systematiske brukerundersøkelser

Høgskolen gjennomfører regelmessig følgende undersøkelser:

- Kandidatundersøkelsen i samarbeid med Karrieresenteret (spørreskjema til uteksaminerte kandidater)
- Oppstartundersøkelsen – samarbeid med Studentbarometeret
- Studenttilfredshetsundersøkelse – spørreskjema, gjennomføres hvert 2.-3. år
- Studentenes evaluering av utdanning – gjennomføres systematisk gjennom studieåret med både kvantitativ og kvalitativ metode

I tillegg planlegges det en Resultat og relevansundersøkelse – en spørreundersøkelse til avtakere/arbeidsgivere for våre uteksaminerte kandidater – høsten 2009. Denne vil senere bli gjennomført med jevne mellomrom, som en del av kvalitetssystemet ved høgskolen.

Retningslinjer for lønn til ledende ansatte i statsaksjeselskap

Høgskolen ivaretar fasilitatorvirksomheten for NCE Subsea gjennom NCE Subsea Drift A/S, som er heleid av høgskolen. Ved fastsetting av lønn og endring av denne for leder av virksomheten, følger vi lønn og lønnsutvikling i statlig sektor, men med blick også mot lønn i oljesektoren.

Integrering og inkludering av personer med innvandrerbakgrunn

Det vises her til tekst under virksomhetsmål 4.2.

Metningsdykkerutdanningen

Kurset på Trinn 1 ble gjennomført våren og sommeren 2008 med 12 studenter, hvorav 11 foreløpig har fullført. Arbeidet med teorifagene gikk som planlagt og vil bli benyttet på Trinn 2. Det praktiske opplegget med klokkekykkingen på NUI ble mer omfattende enn beregnet. Siden flere av våre ansatte i dykkerutdanningen enten sluttet eller fikk innvilget permisjon vinter/vår 2008, førte det til innleie av en rekke instruktører for gjennomføring av kurset. Høgskolens kostnader med Trinn 1 ble derfor langt høyere enn antatt.

Tilbakemeldinger fra dykkeindustrien og P-tilsynet gir oss grunn til å tro at kvaliteten på kurset ligger på et svært høgt nivå i internasjonal sammenheng.

Økonomirapportering

Høgskolen i Bergen har gjennomført økonomirapporteringen for 2008 i tråd med departementets føringer, ref. skriv av 19.12.08. Foreløpig regnskap for 2008 er satt opp i henhold til de prinsipper som er fastsatt for nettobudsjetterte institusjoner. Årsregnskapet er sendt departementet og Riksrevisjonen, og regnskapsdataene er blitt overført til DBH.

Rapportering til DBH

Høgskolen rapporterte i 2008 til DBH i samsvar med gjeldende retningslinjer.

Selskapsdatabasen

Høgskolen oppdaterer selskapsdatabasen i DBH fortløpende. All selskapsrelevant dokumentasjon er blitt registrert i databasen, dette i henhold til departementets skriv av 15.01.08. Innkalling til og protokoll for generalforsamlinger er blitt sendt både til departementet og Riksrevisjonen, jf. departementets skriv av 11.01.08.

Aktivitetskrav

Utdanning	Aktivitetskrav 2008/2009	Opptatte studenter per oktober 2008
Sykepleier	169	167
Fysioterapi	51	70
Ergoterapi	22	33
Radiograf	31	48
Vernepleier	58	70
Bioingeniør	22	38
Døvetolk	20	23
ABIOK	37	61

Rapportering på kap. 281 post 01

Stø kurs – Prosjekt 81108

Det var pr. 31.12.08 disponert i alt 115.774 kr av tildelingen på 600.000 kr til utvikling av læremateriell innenfor fagområdet nautikk/hydrostatikk. Midlene er benyttet etter forutsetningene for tildelingen. Den største kostnaden på 70.247 kr er gått til å dekke personalkostnader for prosjektleder. Disponibelt i prosjektet per 31.12.08 var 484.227 kr.

Prosjektet er koblet til annen pedagogisk virksomhet ved HiB. I den anledning har man utviklet 2 små simulatorer som man benytter i undervisningen av mariningeniører for å visualisere problemstillingene man står overfor. Tilbakemeldingene har vært positiv fra egne studenter.

I løpet av våren vil prosjektleder presentere et konferansebidrag i et forum som samler både skipsingeniører og nautikere, RINA-konferansen om Human Factors. Det er videre avtalt et læreropphold sent på våren i Sverige for å diskutere læremidler i et samlet forum for samme målgruppe. I løpet av samme utenlandsopphold planlegges også å besøke IMOs eget universitet, World Maritime University, for å presentere stoffet i en global sammenheng. Slik situasjonen nå ligger an synes det naturlig å anta at en protoutgave av læremidlene bør kunne være klar til bruk høsten 2010.

Studieplasser innen faglærerutdanning for tospråklige – prosjekt 84039

Tildelingen på 265.000 kr er til nå benyttet til opprettelse og igangsetting av et nettbasert studietilbud i kurdisk språk (30 studiepoeng). Studiet er definert som den obligatoriske del av bachelor for tospråklige lærere ved Høgskolesamarbeidet i Norge www.hino.no.

Ut over tildeling av 9 studieplasser, ble HiB tildelt 30.000 kr over høgskolesamarbeidet sitt budsjett for 2008. Disse midlene har i sin helhet vært benyttet til planarbeid og utvikling av et kompendium for kurdisk språk.

Studieplan for kurdisk forelås til godkjenning ved HiB i november 2008, med opptak av studenter desember 2008 og igangsetting med første samling på HiB 28. januar 2009. I alt 14 studenter er tatt opp på studiet, og disse kommer fra 6 av de samarbeidende høgskolene.

Studiet er lagt opp med fire samlinger (onsdag til lørdag), med to samlinger i Oslo og to i Bergen. Muntlig eksamen med ekstern sensor blir i desember 2009. Til nå har tildeling over

statsbudsjettet vært benyttet til avlønning av lærere som underviser på kurset og reiseutgifter ved møter og samlinger i Oslo. Dette utgjør de to hovedpostene i budsjettet for studiet.

Rapportering på doktorgradsavtaler der annen institusjon er gradsgivende

Det vises her til tabeller under virksomhetsmål 2.2.

Styrets arbeid

Styret som er valgt for perioden 2007-2011, har bestått av følgende:

Leder (rektor) BERGSVIK, Eli	Vararepresentanter HELGESEN, Carsten (prorektor)
Tilsatte i undervisnings- og forskerstillinger	
HELLAND, Knut LAMO, Yngve LODE, Beate	1. HENRIKSØ, Kjell 2. OLSEN, Terje Årsvoll 3. BJØRKUM, Alvhild Alette
Teknisk/administrativt personale	
NORHEIM, Henning	1. BRUÅSDAL, Geir Johnny 2. KARLSEN, Kari 3. SÆTRE, Tove Pemmer
Studenter (ett-års valgperiode)	
GAUSLAND, Beate / GRINDHEIM, Isabel KORSNES, Eirik (gjenvolgt)	1. BREKKE, Erlend / BOUKHARI, Dounia 2. LUND, Lise / DULSRUD, Eirik
Eksterne medlemmer (oppnevnt av KD)	
FAUGSTAD, Anne Sissel HAUGLAND, Kristen TIDEMANN, Atle TRYTI, Anna Elisa	1. WERNER, Kjersti 2. EIKESETH, Edel 3. STORAAS, Sjur

Styret hadde ni møter, inkludert to seminarer. Styret deltok også på arbeidsmiljødag, hvor ansatte og studenter var invitert. Styret behandlet 112 saker i 2008.

Styret oppleves å fungere godt som et kollegialt organ som er trygge på hverandre. Et viktig grunnlag for dette, ble lagt på studietur for det nyvalgte styret høsten 2007. Alle medlemmer oppleves å ha hele høgskolen i fokus.

Høgskolen er glad for at styret har bedt om styreseminarer for å få tilstrekkelig tid til grunnlagsdrøfting av strategiske valg for planlegging av den faglige virksomheten. De to seminarene har vist seg svært nyttig i så måte. Strategisk plan for høgskolen har stått i fokus i 2008, med rullering av gjeldende plan juni, og forberedelse av ny strategisk plan i desember. Styret hadde inngående drøfting av målstyring og risikovurdering i forbindelse med styrebehandling av Årsplan for 2008.

Forvaltning av fullmakter

Høgskolen har brukt 2008 til å forbedre sine rutiner med hensyn til forvaltning av fullmakter. Som et ledd i dette arbeidet vedtok Høgskolestyret i sak 35/2008 lokale retningslinjer for bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet, forpliktende samarbeid med selvstendige virksomheter og kjøp av aksjer ved Høgskolen i Bergen. I disse retningslinjene slås det fast at det er styret selv som må vedta opprettelse av selskap eller kjøp av aksjer, og at styret skal

fastsette de retningslinjer som skal gjelde for hvordan statens aksjer skal forvaltes. Styret har hele tiden blitt holdt orientert om utviklingen på dette området.

Høgskolen solgte i 2008 sine aksjer i selskapet Pattern Solutions. Dette ble behandlet av styret og rapportert til departementet.

Ved utgangen av 2008 hadde høgskolen aksjer i NCE Subsea drift as og i Bergen Vitensenter AS:

Høgskolen forvalter aksjer i NCE Subsea drift as – se nærmere omtale under 3.2. Det var et krav fra næringslivet at høgskolens koordinering av aktivitetene i ekspertsenteret NCE-Subsea skulle legges ut som eget aksjeselskap. Eierskapet ble rapportert innen fristen etter generalforsamling våren 2008.

Høgskolen er også inne på eiersiden i Bergen Vitensenter AS med 18 % av aksjekapitalen. Dette er et samarbeid mellom Høgskolen i Bergen, Universitetet i Bergen, Hordaland fylkeskommune og Bergen næringsråd. Universitetet i Bergen har ansvaret for å forvalte og rapportere statens eierskap. Høgskoledirektøren er styremedlem i Bergen Vitensenter, og er opptatt av å knytte senteret nærmere opp mot høgskolen. Vitensenteret arbeider for å øke interessen for realfag i samfunnet, og dette er et viktig mål både for Avdeling for ingeniørutdanning og Avdeling for lærerutdanning.

PLANER FOR 2009

Innledning

Årsplan for 2009 er et viktig styringsdokument for Høgskolen i Bergen. Strukturen i dokumentet er som tidligere år basert på målstrukturen som er definert av Kunnskapsdepartementet, mens innholdet tar utgangspunkt i høgskolens egen Strategisk plan for 2005-2010.

Årsplanen er sterkt forankret i høgskolens ledelse gjennom at den har blitt diskutert på flere ledermøter. Forankring i avdelingene har blitt sikret gjennom dekanenes deltakelse på disse møtene. Planen vil bli fulgt opp gjennom året i ulike ledermøter, men spesielt på styringsdialogmøter med avdelingen. Styreforankring er sikret gjennom at høgskolestyret har diskutert planen på to møter, og styret vil også bli forelagt en rapport om oppfølging av årsplan og risikostyring på sitt siste møte før sommeren. Styret følger også opp årsplanen i sitt årlige møte med avdelingene.

Avdelingene tar utgangspunkt i den felles årsplanen når avdelingsspesifikke årsplaner utarbeides.

I forbindelse med arbeidet med årsplanen har høgskolen i år spesielt vektlagt å utarbeide et system for risikostyring. Dette arbeidet ble påbegynt i forbindelse med utarbeidelse av årsplanen for 2008, og vi har nå kommet et langt steg videre på dette punktet. Høgskolens system for risikostyring er presentert nærmere som et vedlegg til årsplanen. Risikostyring handler om å identifisere mulige forhold eller hendelser som kan inntreffe og påvirke oppnåelse av målsettinger negativt. Sannsynligheten for at slike forhold eller hendelser skal inntreffe, vil variere, og det samme vil konsekvensen av forholdet/hendelsen være. Derfor vil noen risikoer være av stor betydning, mens andre er tatt med fordi det er viktig å holde et øye med dem, til tross for at sannsynligheten for at aktuelle hendelse eller forhold skal inntreffe for øyeblikket er liten. Sannsynlighet og konsekvens er gradert på en skala fra 1 til 5, der 1 er lavest og 5 er høyest.

Høgskolestyret har vedtatt hvilke risikoer som er de mest sentrale for Høgskolen i Bergen i 2009, og disse er presentert i nevnte vedlegg. I årsplanen er tiltak for å redusere disse risikoene vektlagt. En del av risikosystemet er en beskrivelse av hvordan risikoene skal følges opp gjennom året.

En særskilt utfordring for høgskolen i 2009 vil være et meget stramt budsjett, som medfører at det vil måtte foretas mange vanskelige prioriteringer. Høgskolestyrets vedtak om at høgskolen skal arbeide for å oppnå universitetsstatus vil bety mye for hvilke prioriteringer som må gjøres. I tillegg har høgskolen nå fått startbevilgning på kr 65 millioner til nytt høgskolebygg. Dette er svært gledelig, og vil samtidig stille høgskolen overfor noen nye utfordringer i årene som kommer.

Sektormål 1

Universiteter og høyskoler skal tilby utdanning av høy internasjonal kvalitet som er basert på det fremste innenfor forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid og erfaringskunnskap.

I Strategisk plan, målområde 1 Utdanning og læringsmiljø står det at *”Søkjartalet skal auka, og fram mot 2010 skal høgskulen ha ein forsvarleg auke i studenttalet. I 2010 skal studiegjennomføringa vera betre enn dei siste åra, særleg innanfor allmennlærerutdanning og ingeniørutdanning.”*

Høgskolen arbeider kontinuerlig med forbedring av utdanningskvaliteten for å ha best mulig gjennomstrømming og for at kandidater uteksaminert ved høgskolen skal være best mulig kvalifisert til de yrker de utdannes til. Høgskolens omdømme som et godt lærested med høy utdanningskvalitet, og en institusjon som produserer høyt kvalifiserte kandidater, er avgjørende for høgskolens videre vekst og utvikling.

Utdanningskvaliteten defineres med følgende kvalitetsaspekt:

- **Inntakskvalitet:** rekruttering, opptak, oppstart, primærseekere, forkunnskaper.
- **Undervisnings-/programkvalitet:** faglig og pedagogisk kvalitet, lærings- og vurderingsformer, læringsutbytte, internasjonalisering, kompetanse.
- **Rammekvalitet:** fasiliteter/tjenester, administrasjon, bibliotekttjenester, studentvelferd, informasjon, medvirkning.
- **Resultat-/relevanskvalitet:** gjennomstrømming, studiepoengproduksjon, kandidatproduksjon, kandidatundersøkelser, studenttilfredshet, tilhørighet, relevans, avtakertilfredshet.

Virksomhetsmål 1.1 Høgskolen skal utdanne kandidater med høy kompetanse med relevans for samfunnets behov.

Rekruttering

For å utdanne de beste kandidatene er det ønskelig å rekruttere de beste studentene til alle studiene. Høgskolen skal arbeide for å oppnå en bedre kjønnsbalanse blant studentene i ingeniørutdanningene, førskolelærerutdanningene og helsefagutdanningene, (inntakskvalitet).

Tiltak:

- Fortsette det målrettede rekrutteringsarbeidet ved høgskolen.
- Fortsette samarbeidet med Utdanning i Bergen. Gjennom dette samarbeidet profileres høgskolen som studiested og Bergen som studentby. Denne profileringen kan bidra til at mange søker seg til byen og til høgskolens studier.
- Fokus i rekrutteringsarbeidet på de studier som har mest behov for søkere. I 2009 gjelder dette særlig allmennlærerutdanningen og teknologiutdanningen.
- Fokus på bedre kjønnsbalanse i studier der kjønnsbalansen er skjev – rekruttere jenter til teknologiske fag og gutter til helsefag og særlig til førskolelærerutdanningen. Høgskolen vil profilere dette på utdanningsmesser og ved skolebesøk.
- Ved Avdeling for ingeniørutdanning arrangeres det hvert år åpen "jentedag" for å profilere ingeniørutdanning for potensielle kvinnelige søkere. For å øke opptaket av jenter i 2009 har avdelingen utarbeidet en rekrutteringsbrosjyre som spesielt henvender seg til kvinnelige søkere.
- Avdeling for helse- og sosialfag vil arrangere "gutedag" for å rekruttere flere menn.
- Planlegge deltidsutdanning av førskolelærere – et tiltak for å rekruttere flere menn. Dette er det søkt om utenfor rammen for 2010.
- Videreføre 1-årig forkurs og ½-årig realfagkurs ved Avdeling for ingeniørutdanning.

Risiko:

- 1.1.1** For få søkere til at det oppstår konkurranse om studieplassene – noe som bidrar til redusert inntakskvalitet, spesielt til allmennlærerutdanningen og ingeniørutdanningen (sannsynlighet 4, konsekvens 5).
- 1.1.2** Konjunktursvingninger i arbeidsmarkedet kan påvirke søker tallene til de enkelte studier på høgskolen (sannsynlighet 3, konsekvens 4).

Kandidater

Høgskolens kandidater skal ha en grunnkompetanse som gjør dem kvalifisert til å utøve yrket de går ut i. For å kunne styre retningen på den faglige utviklingen er det ønskelig å gjennomføre relevansundersøkelser, (resultat- og relevanskvalitet).

Tiltak:

- Relevansundersøkelser
  - Spørre avtakere (arbeidsgivere) om høgskolens kandidater har relevant kompetanse for yrket.
  - Spørre høgskolens kandidater som har fått relevant arbeid i forhold til utdanning.

- Sikre undervisnings- og programkvalitet – det vises til virksomhetsmål 1.2.
- Høgskolen skal opprette studier som er etterspurt fra samfunns- og næringslivet.
- Vurdere å legge ned studier som ikke er etterspurt eller har relevans.
- Utvikling av nye mastergradsstudier må skje i samarbeid med samfunns- og næringsliv for å sikre at arbeidsgivere vurderer kompetansen som nyttig og attraktiv, samtidig som slike studier må ses i sammenheng med høgskolens målsetting om å oppnå universitetsstatus. Det er videre viktig at satsingen på nye mastergrader er innenfor økonomisk forsvarlige grenser.
- Aktiv markedsføring av mastergradsstudier.
- Utrede mulig samarbeid om utdanning i UH-nett Vest.

Risiko:

- 1.1.3** Høgskolen utvikler nye studietilbud som det ikke er etterspørsel etter (sannsynlighet 2, konsekvens 5).
- 1.1.4** Høgskolen opprettholder eksisterende studietilbud som det ikke er etterspørsel etter (sannsynlighet 3, konsekvens 5).
- 1.1.5** Vi rekrutterer ikke godt nok til mastergradsstudier (sannsynlighet 3, konsekvens 5).
- 1.1.6** Vi får ikke tilstrekkelig finansiering av mastergradsstudier (sannsynlighet 4, konsekvens 5).

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål 2009
	2006	2007	2008	
Antall primærøkere per studie plass (jf. også virksomhetsmål 4.1) (KD)	2,70	2,63	2,64	2,70
Studietilbud i samarbeid med andre institusjoner (KD)	4	4	3 ¹²	3

¹² Mastergrad i informatikk – programutvikling og mastergrad i historie med samfunnsdidaktikk i samarbeid med UiB, og faglærerutdanning for tospråklige lærere i samarbeid med åtte andre høgskoler.

Virksomhetsmål 1.2 Høgskolen skal tilby et godt læringsmiljø med undervisnings- og vurderingsformer som sikrer faglig innhold og læringsutbytte og god gjennomstrømning.

Læringsmiljø

I Strategisk plan legges det stor vekt på kontinuerlig forbedring av læringsmiljøet. Høsten 2008 startet høgskolen opp prosjektet: *Videreutvikling og oppfølging av studentenes evaluering av studiet*. Studentenes evaluering av undervisningen og fag er svært viktig i videreutviklingen av kvaliteten i utdanningene og læringsmiljøet. Prosjektgruppen skal blant annet videreutvikle studentevalueringsformen, utvikle en bedre evalueringseksibilitet og vurdere hvilke data som skal rapporteres og aggregeres videre i organisasjonen. Prosjektet er et resultat av en revidering av høgskolens kvalitetssystem, og skal være avsluttet innen utgangen av våren 2009, (undervisnings- og programkvalitet, rammekvalitet.)

Det er et lederansvar å følge opp enkeltansatte som trenger å forbedre sin pedagogiske kompetanse.

Tiltak:

- Fullføre delprosjekt *Videreutvikling og oppfølging av studentenes evaluering av studiet* og iverksette de tiltak prosjektet anbefaler. (Fokus på gjennomføring og oppfølging av studentenes og lærernes evaluering, samt aggregering av data.)
- Følge opp og melde tilbake til studentene etter studentenes evaluering av studiet.
- Legge til rette for videreutvikling og forbedring av studiekvaliteten i nært samarbeid med studentene, som for eksempel ved endring av lærings- og vurderingsformer.
- Vurdere ekstern evaluering av Radiografutdanningen, med hensyn til undervisningsformer, veiledning, vurderingsformer, faglig innhold, relevans for samfunn/næringsliv/praksisinstitusjoner.
- Følge opp allerede utførte eksterne evalueringer. Undersøke studentens tilfredshet med utdanningen og læringsmiljøet.
- Videreføre og utvikle nye tiltak for å bedre den pedagogiske kvaliteten i studietilbudene (kurs i høgskolepedagogikk, kollegaveiledning og lederoppfølging).
- Gjennomføre seminarrekke i høgskolepedagogiske emner, i regi av Senter for utdanningsforskning. Seminarrekken vil sette fokus på den didaktiske kompetansen til de ansatte som profesjonsutdannere.
- Vektlegge god service overfor studentene og arbeide for å skape trivsel i studenthverdagen.
- Høgskolen skal tilby studium lagt til rette for studenter med minoritetsspråklig bakgrunn og inkludere flerkulturelle innslag i studietilbudene.
- Studiemiljøene skal legges til rette for studenter med nedsatt funksjonsevne, i samarbeid med Studentsamskipnaden i Bergen.

Risiko:

- 1.2.1** En risiko for høgskolen er at studentenes evaluering av utdanning og læringsmiljø ikke følges opp (sannsynlighet 3, konsekvens 5). Dette kan bidra til dårlig omdømme, dårlig rekruttering (både studenter og ansatte), færre studenter, dårligere studiepoengproduksjon, og dermed dårligere budsjett.

Gjennomstrømming

Studiepoengproduksjonen pr student pr år ligger svært høyt ved HiB.

Studiepoengproduksjonen for høgskolen totalt har imidlertid flatet ut. Uteksaminerte kandidater viser at det fortsatt er for stort frafall i enkelte studier, (resultat- og relevanskvalitet).

Tiltak:

- Tett oppfølging av studentene, studentaktive læringsformer – ”ansvar for egen læring”.
- Legge til rette for pedagogisk utvikling og kompetanseheving for ansatte i undervisningsstillinger.
- Kollegaveiledning.
- Ha fokus på at studentene skal klare eksamener og fullføre studiene. På områder der studentene sliter rent faglig, settes det inn ekstra ressurser. Eksempel her er Avdeling for ingeniørutdannings matematikklaboratorium og fadderhjelp ved dataproblemer. Andre tiltak er TOMAS-grupper (trivsel og mestring av studier), som er et samarbeid mellom høgskolen, universitetet og studentsamskipnaden.
- Rekrutteringstiltak for å skaffe de beste lærerkreftene med særlig fokus på teknologiske fag.
- Videreføre prosjekt ”Økt gjennomstrømming” ved Avdeling for ingeniørutdanning.

Risiko:

- 1.2.2** Studiepoengproduksjonen per student per år går ned (sannsynlighet 3, konsekvens 5).
- 1.2.3** Gjennomstrømming og den samlede studiepoengproduksjonen ved høgskolen går ned (sannsynlighet 3, konsekvens 5).
- 1.2.4** Vi klarer ikke å rekruttere de beste fagfolkene og å erstatte høyt kvalifiserte lærere ved avgang (sannsynlighet 3, konsekvens 5).

NOKUT-evalueringer

Avdeling for lærerutdanning arbeider med oppfølging av NOKUTs evaluering av *allmennlærerutdanningene* i Norge fra 2006 på følgende fire områder: fagdidaktikk, praksis, undervisningsformer og helhet og tverrfaglighet. Avdelingen har under planlegging en egen klasse i det som kalles Skolebasert allmennlærerutdanning, der studentene er sterkere knyttet til to partnerskoler, og vil få undervisningen sterkere knyttet til praksis.

Tiltak:

- Sette i gang planlegging av ny lærerutdanning.
- Sette i gang skolebasert allmennlærerutdanning, i nært samarbeid med to skoler i Bergen kommune.
- Prøve ut en ordning der lærere i allmennlærerutdanningen hospiterer i grunnskolen.
- Fagdidaktikk skal bli tydeligere både i fagplaner og eksamensoppgaver.
- Iverksette et utredningsprosjekt knyttet til Pedagogisk IKT-satsing i undervisning.
- Iverksette forskningsprogrammet *Lærerprofesjonalitet* i regi av Senter for utdanningsforskning.

Høsten 2008 kom NOKUTs evaluering av *ingeniørutdanningene* i Norge. Avdeling for ingeniørutdanning følger opp evalueringen ved HiB.

Tiltak:

- Inntakskvalitet og gjennomstrømning
  - Videreføre prosjekt igangsatt høsten 2008 for å vurdere inntakskvalitet (f.o.m. 2008-kullet). Høgskolen skal videre se på forholdet mellom inntakskvalitet og studiepoengproduksjon ved AI.
  - Videreføre prosjekt "Økt gjennomstrømning". Videreføring av eksisterende tiltak samt igangsetting av nye: repetisjonskurs i matematikk for nye studenter før semesterstart, eget pilotprosjekt for studenter på studieprogram 1. klasse kjemi – blant annet individuelle veiledningssamtaler med oppfølging samt kurstilbud (studieteknikk).
- Pedagogisk kvalitet, undervisningskvalitet og ingeniørdidaktikk: Utlysning av fagutviklingsmidler hvor en del av midlene settes av til prosjekt innen disse områdene.
- Fysisk læringsmiljø/inneklima: Se virksomhetsmål 4.1.

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål 2009
	2006	2007	2008	
Nye studiepoeng per egenfinansiert student per år (KD)	50,7	50,2	48,7	50,0
Studenter per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (jf. også virksomhetsmål 4.1) (KD)	15,2	14,7	14,3	15,0
Studiepoengproduksjon for høgskolen totalt (HiB)	4768	4677	4796	4900

Virksomhetsmål 1.3 Høgskolen skal ha et utstrakt internasjonalt utdannings samarbeid av høy kvalitet, som bidrar til økt utdanningskvalitet.

Høgskolen har fokus på styrking av internasjonalt samarbeid og skal legge til rette for økt studentutveksling, lærerutveksling, programsamarbeid, forsknings- og utviklingsamarbeid. Samarbeid innen Europa og land i Sør prioriteres.

I strategisk plan heter det at høgskolen har et spesielt ansvar i forhold til kunnskapsutvikling og kompetanseheving som kan bidra til å gi mennesker bedre levekår, særlig i mindre velstående land. Dette blir realisert gjennom mange ulike avtaler og samarbeidsprosjekter, som for eksempel Fredskorpsprosjektet om oppbygging av fysioterapeututdanning i Sudan. Tilrettelegging for økning i antall innreisende studenter og 'internasjonalisering hjemme' prioriteres. Det må arbeides kontinuerlig for å kvalitetssikre internasjonalt samarbeid slik at målet om at dette bidrar til økt utdanningskvalitet kan nås.

2009 blir et viktig år for Høgskolen i Bergen. Da skal strategisk plan for de neste 5 år utarbeides og vedtas. Den nye planen skal danne grunnlaget for fremtidig universitetsstatus, og i den forbindelse er det viktig at internasjonalisering ikke blir sett på som en egen virksomhet, men som en naturlig del av kjernevirksomheten ved høgskolen. Student- og lærermobilitet kan være strategiske verktøy for høgskolen i forhold til å bygge et godt omdømme både her hjemme og ute i verden dersom det blir brukt på en god og gjennomtenkt måte.

Tiltak:

- Alle fag- og studieplaner skal ha innarbeidet oversikt som viser:
  - Når studentene kan reise på utvekslingsopphold.
  - Hvor *lenge* studentene kan være i utveksling.
- Det skal finnes lett tilgjengelig informasjon om
  - *Hvor* studentene kan reise på utvekslingsopphold.
  - *Hvilke fag/studieopplegg* de kan følge ved aktuell samarbeidsinstitusjon.
- Sørge for at faglige kontaktpersoner for internasjonalisering setter av tilstrekkelig tid til å veilede studenter som ønsker å reise på utveksling og til å gi kvalifiserte søknader faglig forhåndsgodkjenning.
- Styrke samarbeidet mellom Internasjonalt kontor og avdelingene.
- Sette av midler til utvikling av integrerte tilbud på engelsk.
- Utvikle et reglement for avtaleinngåelse som sikrer at høgskolens prioriteringer blir ivaretatt på en god måte.
- Foreta en gjennomgang av avtaleporteføljen med sikte på større grad av samarbeid mellom avdelingene og mellom utdannings- og forskningsvirksomhet. I forbindelse med Kunnskapsdepartementets Nord-Amerikastrategi skal høgskolen utrede mulighetene for å økt samarbeid med USA og Canada.
- Ta imot fem nye kvotestudenter fra Afrika.

Risiko:

- 1.3.1** Det er ikke nok antall tilbud om utveksling som er kvalitetssikret (sannsynlighet 4, konsekvens 4).
- 1.3.2** Studentene er ikke kjent med tilbudet (sannsynlighet 3, konsekvens 4).

1.3.3 Internasjonal utveksling prioriteres ikke i fagenhetene (sannsynlighet 4, konsekvens 4).

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål
	2006	2007	2008	2009
Antall utvekslingsstudenter (ut/innreisende) (KD)	176/58	138/67	220/42	300/60
Antall fremmedspråklige utdanningstilbud (KD)	(1) ¹³	(1)	(18) ¹⁴	20
Studietilbud i samarbeid med utenlandske institusjoner (Fellesgrader) (KD)	0	0	0	0

Kommentar:

Høgskolen har per i dag ingen fellesgrader med utenlandske institusjoner, men koordinerer den internasjonale modulen Social Work in Europe (VIRCLASS). Høgskolen koordinerer også Erasmus-prosjektet Social Work – Virtual Campus (SW-VirCamp), som har som mål å tilby en internasjonal spesialisering innen sosialt arbeid.

---

¹³ Tidligere år har vi ikke registrert dette riktig i FS, slik at tallene som ligger i DBH, og som er de vi må bruke her for 2006 og 2007 dessverre ikke er korrekte.

¹⁴ Som forklart i resultatrapporteringen for 2008, er dette egentlig det antall studietilbud som ble undervist på engelsk med utenlandske studenter til stede, da dette er et tall som gir et riktigere bilde enn det som har blitt rapportert til DBH.

Sektormål 2

Universiteter og høyskoler skal oppnå resultat av høy internasjonal kvalitet i forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid.

Virksomhetsmål 2.1 De statlige høyskolene skal medvirke til profesjonsrettet forskning, utviklingsarbeid, kompetanseutvikling og nyskapende virksomhet i regionene.

Høgskolen i Bergen (HiB) vil i 2009 arbeide systematisk for å utvikle profesjonsrettet forskning og faglig og kunstnerlig utviklingsarbeid av høy internasjonal kvalitet. Styret ved Høgskolen i Bergen vedtok i 2008 en Handlingsplan for forskning, utvikling og nyskaping (FoU/N). Dette er en omfattende prosessplan for utvikling frem mot 2010. Handlingsplanen er forankret i høgskolens strategiske plan 2005-2010. Samtidig støtter den opp under arbeidet i 2009 med utvikling av ny strategisk plan fra 01.01.2010.

Høgskolen i Bergen skal i løpet av en 3-10-årsperiode utvikle sterke og dynamiske FoU-miljøer med en tilstrekkelig størrelse til å være synlige og konkurransedyktige nasjonalt og internasjonalt, og som har balanse og komplementaritet i forhold til andre regionale og nasjonale FoU-miljøer. Oppbygging av FoU-miljøene vil også være et viktig ledd i det langsiktige arbeidet med å oppnå universitetsstatus. Høgskolen skal bygge kvalitet og et visst omfang (kritisk masse) i FoU-aktiviteten for å kunne bli attraktiv samarbeidspartner lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Som ledd i dette skal høgskolen utvikle og profilere større strategiske forskningsprogram. Med forskningsprogram menes her paraplyprosjekt, med forskning, utdanning, utvikling og nyskaping innebygd, og med flere underprosjekter som er integrerte i hverandre, og som involverer andre samarbeidspartnere (akademia, næringsliv, helseforetak og skole/barnehage) både regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Programmene skal inneholde klart definerte komponenter av utdanning, utvikling og nyskaping i et samfunns- og næringslivsperspektiv og si noe om langsiktig nytteverdi for både høgskolen og samfunnet. Forskningsprogrammene skal ha oppnevnte vitenskapelige rådgivningskomiteer med eksterne medlemmer.

Høgskolen deltar i forskningssamarbeid med andre forskingsinstitusjoner gjennom både bilateralt samarbeid og gjennom nettverkssamarbeid, blant annet Strategiutvalg for energi og petroleum sammen med UiB, Unifob as og CMR, UH-nett Vest, Vestnorsk nettverk. Høgskolen vil i 2009 benytte disse nettverkene til å styrke sin forskningsinnsats.

Tiltak:

- Identifisere/videreutvikle minst 4 større strategiske forskningsprogram knyttet til høgskolens mastergrader (og etablere vitenskapelige rådgivningskomiteer for disse). Disse forskningsprogrammene bør i løpet av en 5-års periode danne grunnlag for utvikling av doktorgrader ved HiB.
- Legge til rette for en mer optimal ressursutnyttelse med forbedret kvalitetssikring i tildeling av FoU-tid.

- Foreta målrettet rekruttering av vitenskapelig personale for å støtte opp under slike strategiske forskningssatsinger.
- Legge til rette for en tjenlig organisering av FoU/N, slik at høgskolen blir en attraktiv arbeidsgiver for forskere. Høgskolens sentre vil her spille en viktig rolle.
- Arbeide for at nasjonalt og internasjonalt samarbeid skal inngå som en naturlig og integrert del av forskningssatsningene.
- Legge til rette for professorkvalifisering
- Utvikle et tilfredsstillende støtte- og rådgivingsapparat, og drive opplæring av fagpersonale for å øke den eksterne FoU-finansieringen. Det vil blant annet være et mål å få tildelt minst ett strategisk høgskoleprosjekt i 2009.
- Fortsette informasjonsarbeidet rundt etiske aspekt i FoU/N-arbeidet, på i alle nivå i organisasjonen.

Risiko:

- 2.1.1** Høgskolen har ikke ressurser nok til at det kan drives forskning med tilstrekkelig kritisk masse og kvalitet for å bli internasjonalt attraktiv innen de områder hvor høgskolen tilbyr utdanning på mastergradsnivå (sannsynlighet 4, konsekvens 5).
- 2.1.2** Om høgskolen deltar i for mange nettverk med motstridende formål, kan det være risiko for at høgskolens egen målrettede forskningssatsing blir svekket (sannsynlighet 2, konsekvens 4).

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål 2009
	2006	2007	2008	
Publikasjonspoeng per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling	0,09	0,17	0,15	0,2
NFR-inntekter per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling	16,82	13,08	14,05	17,00
EU-inntekter forskning (1000 kr) ¹⁵	0	0	0	0

¹⁵ Vi har tidligere her rapportert resultater fra utdanningsprosjekter, og satt måltall i forhold til dette, men i henhold til nye retningslinjer rapporterer vi nå kun på forskningsprosjekter.

Virksomhetsmål 2.2 Høgskoler med forskerutdanning skal gjennom nasjonalt og internasjonalt samarbeid tilby forskerutdanning av høy kvalitet, som er innrettet og dimensjonert for å ivareta behovene i sektoren og i samfunnet for øvrig.

HiB har ikke egne forskerutdanninger, men arbeider kontinuerlig med å sikre kvaliteten i utdanningen for våre stipendiater gjennom ulike tiltak. Det er et mål for høgskolen å ha en gjennomføringsgrad av kandidatene på linje med eller bedre enn nasjonalt gjennomsnitt for det aktuelle fagområde. Videre skal det defineres fagområder for etablering av egne doktorgradsprogrammer.

Tiltak:

- Inngå minst 8 nye doktorgradsavtaler i 2009.
- Opprettholde nivået for disputering med mål om at minst 9 tilsatte ved Høgskolen i Bergen skal disputere i 2009.
- Etablere tettere samarbeid med gradsgivende institusjoner.
- Delta i minst 3 etablerte forskerskoler med gradsgivende institusjoner.
- Nytt samarbeid i UH-nett Vest og Vestnorsk nettverk for å utvikle forskerutdanningen.
- Utarbeide retningslinjer og tiltak for målrettet rekruttering, bedre integrering, oppfølging og gjennomstrømning av kandidatene.
- Sikre at alle øremerkede stipendiatstillinger til enhver tid er besatt.
- Høgskolen skal ha målrettede utlysninger av tildelte stipendiatstillinger inn mot strategiske forskningsprogram og mastergrader.
- Drive profilering og oppsøkende rekrutteringsarbeid for å tiltrekke oss gode kandidater.
- Etablering av egne mastergradsutdanninger for å øke rekrutteringsgrunnet til egne forskningssatsinger.

Risiko:

- 2.2.1** Kandidatene får ikke en veiledning ved sine gradsinstitusjoner som i tilstrekkelig grad er rettet inn mot høgskolens strategiske forskningssatsinger innen profesjonsfagene (sannsynlighet 3, konsekvens 4).
- 2.2.2** Vi klarer ikke å rekruttere gode nok stipendiater med relevant profesjonsrettet bakgrunn til prosjekter innen helse- og sosial-, kunstfag- og teknologiområdene (sannsynlighet 3, konsekvens 5).

Nye doktorgradsavtaler, hele 2009

Studium (DBH-kategorier)	Finansiert over institusjonens grunnbudsjett		Finansiert over Norges forskningsråd		Finansiert over andre eksterne kilder	
	totalt	kvinner	totalt	kvinner	totalt	kvinner
Matematisk-naturvitenskapelige fag/Informatikk	5	1				
Pedagogiske fag	1					
Sykepleie	1	1				
Fysioterapi	1					
Totalt	8	2				

Samtlige doktorgradsavtaler, høst 2009

Studium (DBH-kategorier)	Finansiert over institusjonens grunnbudsjett		Finansiert over Norges forskningsråd		Finansiert over andre eksterne kilder	
	totalt	kvinner	totalt	kvinner	totalt	kvinner
Ingeniørutdanning	1					
Matematisk/Naturvitenskapelige fag - informatikk	8	2	1			
Samfunnsvitenskapelige fag	7	5			1	1
Historisk/Filosofiske fag	5	3	1	1		
Pedagogiske fag	4	3				
Ernæringsfag	1					
Teologi	1					
Fysioterapi	2					
Sykepleie	5	5				
Sosionom	3	2				
Psykologi	1	1				
Totalt	38	21	2	1	1	1

Stipendiater er kategorisert i forhold til hovedfinansieringskilde

Avlagte doktorgrader, hele 2009

Studium (DBH-kategorier)	Finansiert over institusjonens grunnbudsjett		Finansiert over Norges forskningsråd		Finansiert over andre eksterne kilder	
	totalt	kvinner	totalt	kvinner	totalt	kvinner
Teologi	1	1				
Pedagogiske fag	1					
Matematisk-naturvitenskaplige fag/Informatikk	1	1				
Fysioterapi	1	1			2	2
Sykepleie	4	3				
Helsefaglige utdanninger	1					
Annet					1	
Totalt	9	6			3	2

Sektormål 3

Universiteter og høyskoler skal medvirke til å spre og formidle resultater fra forskning og faglig og kunstnerlig utviklingsarbeid, og medvirke til innovasjon og verdiskapning basert på disse resultatene. Universiteter og høyskoler skal også legge til rette for at tilsatte og studenter kan delta i samfunnsdebatten.

Virksomhetsmål 3.1 Høyskolen skal gjennom formidling og deltakelse i offentlig debatt tilføre samfunnet resultatene fra FoU-virksomheten.

Høgskolen i Bergen arbeider målbevisst for å formidle resultater fra vår FoU/N virksomhet og for å delta i den offentlige debatten.

Tiltak:

- Generelt sette større krav til at FoU-tid dokumenteres i form av vitenskapelige artikler, fagartikler, kunstnerisk utviklingsarbeid og/eller nyskaping, og at dette registreres i Forskdok.
- Bidra aktivt til brukerrettet formidling gjennom publisering i profesjonsrettede tidsskrift og deltakelse med f.eks. paper og poster på konferanser.
- Delta aktivt og målrettet i allmennrettet forskningsformidling og i forskningsdebatten gjennom *Forskningdagene*, mot *forskning.no*, høgskolens nettsider (nye FoU-sider), kronikker i regionale og nasjonale aviser, og gjennom deltakelse i andre medier.
- Arbeide aktivt på regionalt plan gjennom BORA, og på nasjonalt og internasjonalt plan for å øke tilgjengelighet av publiserte forskningsresultater på internett.
- Etablere en fast ordning for å gjøre masteroppgaver og andre spesielt gode studentoppgaver tilgjengelig i BORA.

Høgskolens egendefinerte kvantitative styringsparameter for formidling:

Total registrering av publisering samt bruker- og allmennrettet formidling i FORSKDOK

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål 2009
	2006	2007	2008	
Total registrering av publisering samt bruker- og allmennrettet formidling i ForskDok (HiB)	596	704	732	750

Virksomhetsmål 3.2 Høgskolen skal medvirke til samfunns- og næringsutvikling gjennom innovasjon og verdiskaping.

Høgskolen i Bergen har et tett samarbeid med ulike kommuner, fylkeskommunen og nasjonale organer rettet mot skolesektoren. Dette samarbeidet vil høgskolen fortsette å utvikle i 2009 gjennom

- etter- og videreutdanning for lærere, førskolelærere og ledere innen skole og barnehage
- spesielle FoU-oppdrag.

Her vil Avdeling for lærerutdanning med Senter for utdanningsforskning og Senter for kunstfag, kultur og kommunikasjon samt Mediesenteret være sentrale aktører (se mer spesifikk omtale nedenfor).

Innen helse- og sosialsektoren vil høgskolen fortsette sitt gode samarbeid med

- den kommunale helse- og sosialtjenesten – gjennom samarbeid med Bergen kommune, andre kommuner, KS, det regionale undervisningssykehjemmet og private aktører i omsorgssektoren
- spesialisthelsetjenesten gjennom samarbeid med foretakene i Helse Vest og andre regionale helseforetak og Haraldsplass diakonale sykehus
- velferdssektoren for øvrig, gjennom samarbeid med bl.a. Barne-, ungdoms- og familieetaten, NAV og Husbanken.

Senter for omsorgsforskning Vest, som er et NFR-finansiert prosjekt, vil her utgjøre en viktig samarbeidsflate mot en rekke regionale, nasjonale og internasjonale institusjoner både på forsknings- og brukersiden. Senter for kunnskapsbasert praksis vil være en sentral aktør innen både etter- og videreutdanning og FoU rettet mot undervisningssykehjem, Helse Vest og andre helseforetak, blant annet med hensyn til å innføre en mer forskningsbasert praksis i primær- og spesialisthelsetjenesten. Senteret retter et spesielt fokus på mer optimal samhandling mellom disse tjenestene, jf behovene som er signalisert av Helse- og omsorgsdepartementet.

Høgskolen vil videreutvikle samarbeidet med regionalt næringsliv gjennom de samarbeidsavtaler som er etablert, og ved å inngå nye samarbeid om utdanning, FoU og nyskaping:

- Det vil bli spesielt viktig å videreutvikle høgskolens roller i VRI-programmet og i NCE Subsea Centre of Expertise.
- Høgskolen vil utvikle nye etter- og videreutdanninger og mastergradsutdanninger innen teknologi og ledelse på etterspørsel fra næringslivet.
- Høgskolen vil ellers fortsette sitt gode bilaterale samarbeid med en rekke private bedrifter i regionen om forsknings- og utviklingsoppdrag.
- Videreutvikle høgskolens satsing på innovasjon gjennom samarbeid med Bergen Teknologioverføring om utvikling av forretningsideer fra ansatte og studenter.
- Høgskolen vil inngå samarbeid med private aktører og det nyetablerte inter- og fylkeskommunale utviklingselskapet Business Region Bergen, for en langsiktig satsing innen utdanning og nyskaping.

Senter for nyskaping er et kompetansesenter innen nyskaping og entreprenørskap for både høgskolen, næringsliv og samfunn. Senteret skal, med sitt fagmiljø, bidra til at høgskolen blir en synlig og reell aktør i utviklingen av regionens nærings- og samfunnsniv. Videre skal senteret utvikle innovasjon og entreprenørskap som fagområde ved høgskolen.

Prosjekt metningsdykkerutdanning er et utdanningsprosjekt som gjennomføres i nært samarbeid med næringslivet og skal fullføres i 2009. Hovedoppgaven i 2009 blir å slutføre prosjektet som kan føre fram til en permanent metningsdykkerutdanning i Norge basert på et eget teknisk utstyr. Prosjektet medfører en økonomisk og menneskelig risiko for høgskolen.

Tiltak:

- Etablere bedre relasjoner til Kommunenes Sentralforbund.
- Videreutvikle organiseringen og kompetansen ved Seksjon for forskning og eksternt samhandling, som høgskolens sentrale kontor for å tilrettelegge for eksterne oppdrag.
- Fortsette satsing på nyskaping og entreprenørskap, spesielt gjennom Senter for nyskaping
- Utarbeide en policy for håndtering av immaterielle rettigheter.
- Utarbeide retningslinjer for registrering/vurdering/godkjenning av FoU-resultater og ideer og med potensial for kommersialisering.
- Styrke samarbeid med samfunns- og næringsliv gjennom tilrettelegging for studentprosjekt.
- Utvikle og teste ut prosjektstyringsverktøy for eksternt finansierte prosjekter, for å utvikle en prosjektkultur med transparent prosjektstyring for god progresjon og økonomiforvaltning i høgskolen.

Risiko:

- 3.2.1** Høgskolen klarer ikke å være dynamisk nok, i forhold til det regelverk som gjelder for sektoren, til å ta på seg viktige henvendelser om eksterne oppdrag og til å utvikle nye forretningsidéer (sannsynlighet 3, konsekvens 4).
- 3.2.2** Metningsdykkerutdanningen medfører større økonomisk risiko for høgskolen enn budsjettet (sannsynlighet 3, konsekvens 4).
- 3.2.3** Det er mange aktører i regionen som arbeider med innovasjon og nyskaping, og høgskolen har selv en komplisert organisasjon. Dette medfører en risiko for at vi ikke klarer å samarbeide optimalt (sannsynlighet 3, konsekvens 4).

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål 2009
	2006	2007	2008	
Omfang av bidrags- og oppdragsaktivitet (KD) ¹⁶	39.817	41.043	60.800	70.000
Nyopprettede selskap (KD)	3	0	0	0
Mottatte forretningsidéer som har resultert i opprettelse av selskap (KD)	3	0	0	0

¹⁶ Denne parameter har endret seg for 2009. For 2006, 2007 og 2008 er NFR-inntekter ikke inkludert. For 2009 er de inkludert.

Virksomhetsmål 3.3 Høgskolens faglige sentre skal være en regional og nasjonal drivkraft innenfor sine fagområder. Sentrene skal kunne bidra med sin kompetanse på tvers av avdelingene (HiBs egen parameter).

Høgskolen har fire faglige senter forankret i avdelingene. Sentrene er sentrale i høgskolens strategiske forskningssatsinger, i forskeropplæring og formidling, og vil ha en viktig rolle på høgskolens vei mot universitetsstatus. De danner gode plattformer for kunnskapsoverføring til praksisfeltet og til samfunns- og næringsliv, og representerer innsatsområder med kompetanse som høgskolen ønsker å videreutvikle og spisse gjennom ekstern finansiering.

Tiltak:

Senter for kunnskapsbasert praksis:

- Videreutvikle høgskolens strategiske forskningsprogram i kunnskapsbasert praksis i helsefag, som en plattform for forskeropplæring, formidling av forskning og forskningsbasert utdanning nasjonalt og internasjonalt.
- Delta aktivt i arbeidet med utvikling av et doktorgradsprogram innen helse- og sosialfagene.
- Gjennomføre og videreutvikle master i kunnskapsbasert praksis i helsefag. Nytt studentkull tas opp høsten 2009.
- Arrangere videreutdanninger innen kunnskapsbasert praksis i samarbeid med våre samarbeidspartnere ved Høgskulen i Sogn og Fjordane og på Radiumhospitalet.
- Prioritere å bygge nasjonale nettverk som kan arbeide sammen for en bedre kvalitet i fagutøvelsen, og arrangere en nasjonal nettverkskonferanse.
- Prioritere arbeid med søknader om eksterne FoU-midler.

Senter for utdanningsforskning:

- Aktivere/administrere/implementere det nyopprettede strategiske forskningsprogrammet *Lærerprofesjonalitet* ved å organisere en rekke forskningsmiljøer på Avdeling for lærerutdanning, og danne en plattform for forskeropplæring i utdanningsforskning.
- Starte arbeidet med utvikling av et doktorgradsprogram for lærerutdanning.
- Arrangere den landsomfattende konferansen *Profesjonsutøvelse og etisk ansvar*, samt kursrekker i det å lede forskningsprosjekter, i samarbeid med Senter for kunnskap, kultur og kommunikasjon.
- Ta på seg oppdrag innenfor utdanningsforskning, både internt og eksternt.

Senter for kunstfag, kultur og kommunikasjon:

- Videreutvikle det avsluttede strategiske høgskoleprosjektet finansiert av NFR til et større strategisk forskningsprogram ved høgskolen, blant annet ved å bidra i utviklingen av doktorgradsprogram.
- Gjennomføre konferanser og seminarer, bl.a. nasjonal konferanse om kunstfaglinje i førskolelærerutdanningen.
- Videreutvikle nordisk forskernettverk og andre internasjonale samarbeidsprosjekt, særlig med tanke på strategisk forskningsprogram.

- Ta på seg oppdrag, både internt og eksternt.

Senter for nyskaping:

- Videreføre eksisterende eksterne prosjekter, bl.a. NCE Subsea, prosjekter i VRI og Nyskapingsparken Inkubator, og kontinuerlig arbeid for å øke prosjektporteføljen i 2009.
- Fortsatt satsing på innovasjonsutviklingen idéfangst ved HiB, med vekt på motivasjon og utprøving, samt etablering av nettverk for idéutvikling blant de høgere utdanningsinstitusjonene på Vestlandet.
- Bygge opp forskningsaktivitet og ansette stipendiat i innovasjonsforskning.
- Satse på følgende utdanningsprosjekter:
  - Master i innovasjon og forretningsutvikling
  - Bachelor i praktisk innovasjon og forretningsutvikling
  - Diverse kurstilbud
- Ta på seg oppdrag, både internt og eksternt.

Risiko:

- 3.3.1** Sentrene får ikke god nok ekstern finansiering til å utvikle seg og bidra til utvikling av høgskolen (sannsynlighet 4, konsekvens 5).
- 3.3.2** Sentrene får ikke tilstrekkelig støtte, og integreres ikke godt nok i de etablerte fagmiljøene ved avdelingene, uten at det tilrettelegges særskilt for dette (sannsynlighet 3, konsekvens 5).

Sektormål 4

Universiteter og høyskoler skal organisere og drive sin virksomhet på en slik måte at samfunnsoppdraget blir best mulig ivaretatt innenfor rammen av disponible ressurser

Virksomhetsmål 4.1

Høyskolen skal sikre en god og effektiv forvaltning av ressursene.

Sektormål 4 tar utgangspunkt i høgskolens strategiske plan, handlingsplan for likestilling, og handlingsplan for HMS. De foreslåtte tiltakene er forankret i disse plandokumentene.

Høgskolen må i 2009 fortsette sitt fokus på å sikre en god og effektiv forvaltning, der vi ser på hvordan vi samlet sett bruker våre ressurser. Dette vil bl.a. dreie seg om å ha et bevisst forhold til hvordan vi bruker våre personalressurser. Skal vi unngå at nye administrative oppgaver automatisk løses ved en økning i antall administrativt ansatte, må vi ha et fokus på hvordan oppgavene alternativt kan løses. Det må videre foretas en gjennomgang av prosedyrer og rutiner med tanke på å få til en mer effektiv og kvalitetsmessig god organisasjon. Det vil være nyttig å se dette i sammenheng med delegasjonsreglementet ved høgskolen.

Ser vi på våre prosedyrer, opplever vi blant annet i ulike sammenhenger at det blir pekt på at tilsetting i spesielt faglig-vitenskapelige stillinger tar for lang tid. Samtidig som det må være en målsetting at slike tilsettingsprosedyrer skal være så effektive som mulig, må vi selvsagt sørge for at lovverket blir fulgt.

Tiltak:

- Personalseksjonen har fokus på de administrative funksjonene med henblikk på om arbeidet fungerer rasjonelt og hensiktsmessig. Konkret må det 1. foretas en fornyet gjennomgang og kvalitetssikring av regler og rutiner ved HiB; 2. sikres at det til enhver tid er klare og tydelige samarbeidsrutiner mellom SA og avdelingene.
- Gjennomføre en benchmarking for å få en oppdatert oversikt over bruken av våre administrative ressurser. Dette tiltaket vil gjennomføres i samarbeid med andre institusjoner.
- Sikre at det er dublering for nøkkelfunksjoner i organisasjonen for at disse funksjonene ikke skal være avhengig av enkeltpersoner.
- Legge til rette for og utvikle opplegg for deling av kunnskap og kompetanse.
- Foreta en gjennomgang av våre tilsettingsprosedyrer – spesielt for faglig-vitenskapelig personale. Som en del av dette vil vi videreføre arbeidet med kvalitetsforbedringer, der vi utvikler maler for deler av prosessen.
- Videreutvikle kontakten med NAV i forhold til tilsetting av personer med nedsatt funksjonsevne.
- En arbeidsgruppe med representanter for ledelsen og de tillitsvalgte skal utarbeide lokale retningslinjer om registrering av arbeidstid for tilsatte i undervisnings- og forskerstillinger etter bortfallet av særavtalen.

- For å gjøre det mulig å tilpasse høgskolens bemanning til framtidige behov, vil vi vurdere å etablere en ordning med "sluttpakke" for ansatte. Som del av dette må det ses på hvordan en slik ordning eventuelt skal praktiseres.

Risiko:

- 4.1.1** Som resultat av store lovpålagte forvaltningskrav, vil det være en risiko for at en for stor del av våre ressurser går til teknisk-administrative funksjoner (sannsynlighet 2, konsekvens 4).
- 4.1.2** Nødvendige funksjoner blir ikke ivaretatt dersom vi ikke sørger for å dublere i disse funksjonene (sannsynlighet 4, konsekvens 5).
- 4.1.3** Dersom det ikke utarbeides lokale rutiner ved Høgskolen i Bergen for kontrollerbar dokumentasjon av arbeidstiden for tilsatte i undervisnings- og forskerstillinger, vil dette kunne føre til arbeidssituasjoner som ikke er i samsvar med arbeidsmiljøloven, overordnet regelverk og krav fra riksrevisjonen (sannsynlighet 2, konsekvens 4).

Arealforvaltning

Høgskolen i Bergen har tilhold i lokaler som kom til i en tidsepoke på over 100 år. Hoveddelen er fra 1960-tallet og bærer preg av datidens måte å bygge på. Dagens krav til ventilasjon, miljøomsyn i valg av isolasjonsmateriale, universell utforming etc. var ukjent. Om lag 50 % av det leide arealet forvaltes av Statsbygg. Det resterende arealet eies og leies ut av private aktører i markedet. En stor del av *denne* bygningsmassen har høgskolen selv ansvar for når det gjelder vedlikehold, rehabilitering og ombygging.

En konsekvens av å være henvist til å bruke eldre fasiliteter er gapet mellom brutto leieareal og faktisk bruksareal. På ett studiested går om lag 45 % av arealet vekk i form av voluminøse korridorer, som høgskolen likevel må betale leie for. Særlig kostnadseffektivt er dette neppe. Som en konsekvens av at høgskolen består av seks atskilte studiesteder, oppnås ikke den effektivitet i arealutnyttelse som en kunne ønske. Dette gjelder f.eks. areal disponert for bibliotek, studentvelferd, lesesaler, datasaler og studentkaféer. Ved samlokalisering i nytt bygg vil denne utfordringen langt på vei bli løst.

Videreføring i 2009 av nødvendig rehabilitering, vedlikehold og ombygging er avhengig av hvor lang tid det vil ta før innflytting i nybygg kan skje. Ettersom det ikke er utsikt til innflytting på Kronstad før tidligst høsten 2014, bør høgskolen vurdere å sette i gang en del tiltak, særlig i byggene på Nygård, men også ved noen av de andre studiestedene. Den nye diskriminerings- og tilgjengelighetsloven (1. januar 2009) innebærer utfordringer når det gjelder universell utforming. Mye er gjort de siste årene, men det vil likevel være nødvendig å foreta en gjennomgang av alle bygg ut fra det departementet betegner som "uforholdsmessighetsprinsippet" i lovkommentaren (s. 4).

Tiltak:

- Gjennomgå og eventuelt installere nytt ventilasjonsanlegg i D-blokk, Nygårdsgaten 112. Dette er en hovedsak for studentene og er bemerket i evalueringsrapporten fra NOKUT om ingeniørutdanningen ved HiB.
- Bygge ny studentekspedisjon i Møllendalsveien 6, som gir bedre atkomst for studenter med funksjonshemming.

- Bygge nytt universelt utformet inngangparti i Møllendalsveien 6. Inngangspartiet skal utformes slik at det også gir tydelig identitet til bygget som studiested for Høgskolen i Bergen.
- Etablere brukerorganisasjon for nybygg i høgskolen.

Risiko:

- 4.1.4** Studenter og ansatte aksepterer ikke et utilfredsstillende lærings- og arbeidsmiljø som en direkte følge av manglende eller dårlig ventilasjon og kjøling (sannsynlighet 3, konsekvens 5).
- 4.1.5** Høgskolen må være føre var når det gjelder universell utforming, slik at en ikke risikerer at funksjonshemmede studenter får vanskeligere atkomst enn nødvendig (sannsynlighet 2, konsekvens 4).

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål 2009
	2006	2007	2008	
Driftsutgifter per avlagte 60-studiepoengsenhet (KD) ¹⁷	524.515/5.123=102,4	548.897/5.058=108,5	641.680/5.302=121,0	126,0
Driftsutgifter per publikasjonspoeng (KD)	524.515/38,4=13.659	548.897/70,8=7.753	641.680/68,3=9.395	8.500
Forholdet mellom vitenskapelige og administrativt ansatte (KD)	395/172=2,30	425/179=2,37	451/183=2,46	2,4

¹⁷ Vedrørende 60-studiepoengsenheter: Høgskolen har benyttet DBH-tallene som gjelder total produksjon (ikke bare egenfinansierte poeng), ettersom driftsutgiftene som er nyttet i tabellen gjelder totale driftsutgifter.

Virksomhetsmål 4.2 Høgskolen skal gjennom sin personalpolitikk medvirke til et høyt kompetansenivå, et godt arbeidsmiljø og et mindre kjønnsdelt arbeidsliv

Kompetanse

Styret ved HiB har vedtatt at høgskolen skal arbeide for å oppnå universitetsstatus. For å nå dette målet må det satses på kompetanseheving. Dette vil berøre både faglig-vitenskapelig og teknisk-administrativt personale, noe som betyr at kompetanseutvikling bør foregå på alle nivå ved HiB. Kompetanseheving kan foregå enten gjennom opplæring/kvalifisering av tilsatt personale, eller gjennom nyrekruttering.

For TA-personalet blir det viktig å se på hvordan de kan bidra til at vi får en mer effektiv og ressursmessig god forvaltning. Høgskolen har i de senere årene innført mange nye elektroniske systemer, og det er viktig at de som skal bruke disse systemene faktisk kan disse, slik at vi kan være sikre på at disse verktøyene representerer den kvalitetsbedringen og effektiviteten vi ønsker. Videre vil det være viktig å utvikle endringskompetanse, noe som øker organisasjonenes evne til å tilpasse seg nye behov og utfordringer. All kompetanseheving vil være forankret i høgskolens strategiske plan.

Tiltak:

- Personalseksjonen må i samarbeid med forskningsseksjonen og avdelingene, utvikle og iverksette en målrettet kompetanseutvikling for det faglig-vitenskapelige personalet. Konkret vil det dreie seg om tiltak som professorkvalifiseringsstipend og ordninger for å utvikle førstekompetanse.
- Utvikle kompetanse på forskningsledelse.
- Personalseksjonen vil i samarbeid med avdelingene videreutvikle en målrettet kompetanseplan for teknisk-administrative stillinger, som støtter opp om HiBs strategiske målsettinger (jf. Strategisk plan).
- Gjennomføre lederutvikling.

Risiko:

- 4.2.1** Høgskolen får ikke gjennomført FoU-prosjekter på en god måte, dersom vi ikke har god nok kompetanse på forskningsledelse (sannsynlighet 4, konsekvens 5).
- 4.2.2** Høgskolen må drive forskningsbasert undervisning, og det er en risiko for at vi ikke klarer å gjennomføre våre ambisjoner i forhold til undervisning og FoU dersom vi ikke har tilstrekkelig og kvalifisert personale (sannsynlighet 4, konsekvens 5).
- 4.2.3** Høgskolen klarer ikke å rekruttere ansatte med professorkompetanse til satsingsområder innen helse- og sosialfag, kunsthøgskolen og teknologifag (sannsynlighet 4, konsekvens 5).

Arbeidsmiljø

Høgskolen må arbeide for å vedlikeholde og utvikle et arbeidsmiljø der alle føler seg vel, blir sett og får oppleve seg selv som betydningsfulle. Gode arbeidsmiljø bidrar til å forebygge sykdom og fravær, og må ha ambisjoner om å skape trivsel, arbeidsglede og motivasjon. Selv om HiB ikke har et høyt sykefravær, må vi aldri slå oss til ro med det; vi må opprettholde

fokuset på arbeidsmiljøet for å sikre at dette fremmer det vi ønsker. Høgskoledirektøren har et overordnet ansvar for arbeidsmiljøet, men alle medarbeidere har et ansvar for at vi forholder oss til våre kolleger på en real og profesjonell måte.

For å bidra til et godt arbeidsmiljø, må vi også holde fokus på kommunikasjonsflyten i organisasjonen. Dårlig informasjonsflyt og samhandling skaper usikkerhet, og kan føre til unødvendige spekulasjoner og misnøye.

For å sikre at vi utvikler et godt arbeidsmiljø og treffer med våre tiltak, er det viktig at dette forankres i Arbeidsmiljøutvalget, de tillitsvalgte samt Handlingsplan for HMS.

Tiltak:

- Gjennomføre og følge opp en gjennomgang i forhold til arbeidsmiljøet.
- Foreta en gjennomgang av kommunikasjon og informasjonsflyt i organisasjonen med tanke på å sikre en bedre samhandling, med vekt på å følge opp kommunikasjonsstrategien. Her vil det nye intranettet være sentralt.
- Utforme og vedta retningslinjer for varsling.

Risiko:

- 4.2.4** Et dårlig arbeidsmiljø er en risiko i forhold til trivsel, arbeidsglede og motivasjon (sannsynlighet 2, konsekvens 4).
- 4.2.5** Instituttledernes sammensatte rolle, med personalansvar, men ikke arbeidsgiveransvar, blir komplisert å håndtere (sannsynlighet 3, konsekvens 4).

Beredskap

Høgskolen vil også i 2009 følge opp konklusjonene etter gjennomgang av beredskapsplanen sammen med departementet i 2007. For i størst mulig grad å sikre at vi har en god beredskap, bør vi ta et initiativ i forhold til institusjoner det er naturlig å samarbeide med i gitte kritesituasjoner.

Tiltak:

- Kvalitetssikre høgskolens beredskapsplan og andre relevante dokumenter.
- Gjennomføre beredskapsøvelser.
- Ta et initiativ i forhold til andre utdanningsinstitusjoner, Fylkesmannen og Bergen kommune for å utveksle erfaring og med tanke på et samarbeid i en gitt kritesituasjon.
- Kontakte institusjoner som brann, politi og sykehus for å være sikker på at rollene er avklart i forhold til en mulig kritesituasjon.

Inkluderende arbeidsliv

Høgskolen har som statlig institusjon et samfunnsansvar for å bidra til at personer med nedsatt funksjonsevne skal bli inkludert i det ordinære arbeidslivet (jf. diskrimineringsloven som trådte i kraft fra 01.01.09). Som statlig institusjon er vi pålagt å kalle inn alle søkere som er kvalifiserte, og som har oppgitt i søknaden at de har nedsatt funksjonsevne. I tillegg bør høgskolen kontakte NAV for å kunne tilsette personer med nedsatt funksjonsevne gjennom ordninger som eksisterer hos dem. Hvor mange personer med nedsatt funksjonsevne vi skal tilsette, vil være avhengig av hvor mye tilrettelegging og oppfølging det vil være behov for.

Tiltak:

- Tilrettelegge for å beholde ansatte med nedsatt funksjonsevne.

Likestilling

Høgskolen må videreføre arbeidet med å skape en bedre fordeling av kvinner og menn i alle stillingskategorier ved høgskolen. I 2008 vedtok styret ved HiB en ny Handlingsplan for likestilling. Planen gjelder for perioden 2008-2011, og ambisjonene i planen må gjennomføres i løpet av denne perioden. Sett i lys av høgskolens ambisjoner innen FoU, bør vi når det gjelder likestilling, sette fokus på likestillingsplanens mål om å få flere kvinner til å kvalifisere seg for faglige toppstillinger.

Tiltak:

- Høgskolen vil etablere en likestillingspris for å sette fokus på likestilling.
- Det settes av en pott som øremerkes frikjøp av kvinner som skal kvalifisere seg for faglige toppstillinger.

Seniorpolitikk

Høgskolen har en stor andel ansatte som enten er seniorer eller nærmer seg seniorstatus. For høgskolen er det viktig å bruke den ressursen og kompetansen som seniorene våre representerer. De seniorer som ønsker det, må få avslutte sitt arbeid ved høgskolen på en god måte, men det må også legges til rette for at andre blir værende lenger i jobben. Vi må samtidig være bevisst på behovet for å tilsette yngre arbeidstakere.

Tiltak:

- Videreføre arbeidet med utvikling av en differensiert og god seniorpolitikk.
- Foreta en gjennomgang av ordningen med seniorstipend.

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål 2009
	2006	2007	2008	
Andel førstestillinger av totalt antall undervisnings-, forsker- og formidlingsstilling (KD)	26,3 %	27,2 %	30,3 %	30,0 %

Andel kvinner etter stillingskategori (KD)	Resultat			Resultatmål 2009
	2006	2007	2008	
Høgskolelærer	70,6 %	76,1 %	80,6 %	70 %
Høgskolelektor	68,0 %	65,0 %	64,8 %	60 %
Førstelektor	50,2 %	52,9 %	58,9 %	63 %
Førsteamanuensis	30,8 %	37,7 %	44,2 %	47 %
Professor	25,0 %	25 %	28,6 %	40 %
Alle stillinger	58,1 %	58,6 %	59,8 %	57 %

Virksomhetsmål 4.3   **Høgskolen skal ivareta høy kvalitet i økonomiforvaltningen. God internkontroll og effektiv ressursforvaltning skal tas hensyn til i institusjonens strategiske prioriteringer.**

Høgskolen har som overordnet målsetning å få "godkjent" (dvs. ingen vesentlige merknader til) regnskapet og dette fordrer høy kvalitet i økonomiforvaltningen. En tydeligere og mer gjennomgående virksomhets- og økonomistyring i organisasjonen vil også være en forutsetning for å lykkes. Den vanskelige budsjettssituasjonen i 2009 fordrer at hele organisasjonen har fokus på god økonomistyring. Det vil bli særskilt fokus på å ansvarliggjøre ledere på alle nivåer.

Tiltak:

- Styrke den økonomiske kompetansen på alle nivåer i organisasjonen, bl.a. ved å gjennomføre ulike opplæringstiltak rettet mot ulike målgrupper (styret, ledelse, enhetsledere, økonomimedarbeidere, prosjektledere).
- Arbeidet med å sikre bedre kvalitet i regnskapet vil bli videreført. Det skal etableres tettere kontroll/oppfølging av underliggende enheter. Det vil bli inngått avtale om kjøp av eksterne revisjonstjenester for å styrke internkontrollen.
- Anskaffelsesområdet vil bli styrket både mht. personalressurser og kompetanse. I forbindelse med implementering av nytt elektronisk bestillingssystem (våren 2009) vil dagens innkjøpsorganisering bli evaluert.
- Ta i bruk elektroniske verktøy (rapporterings-, prosjektstyrings-, og bestillingssystem) som kan bidra til en mer effektiv forvaltning og sikre en bedre ressursutnyttelse.
- Styrking av den økonomiske kompetansen, bl.a. gjennom tilsetting av flere kontrollere i 2008, vil muliggjøre en sterkere satsning innenfor regnskapsrapportering og analysearbeid. Dataanalyser skal sikre styret/ledelse et godt beslutningsgrunnlag for beslutninger med økonomisk konsekvens.
- En tydeligere mål- og resultatstyring skal innføres på alle nivåer i organisasjonen, med spesielt fokus på oppfølging og evaluering. Det vil bli gjennomført 3 runder med styringsdialogmøter: 1. Styret møter avdelingene våren 2009, og 2. Høgskolen sentralt møter avdelingene både våren og høsten 2009.
- I forbindelse med planprosessene, herunder arbeidet med ny strategisk plan, skal det i større grad enn tidligere fokuseres på mer målrettede tiltak/satsninger. Tydeligere prioriteringer skal foretas og disse skal kommuniseres ut i hele organisasjonen.

Risiko:

- 4.3.1** Riksrevisjonen har vesentlige merknader til årsregnskapet (sannsynlighet 1, konsekvens 4).
- 4.3.2** Svak ledelses- og styrefokus på økonomiforvaltningen (sannsynlighet 2, konsekvens 4).
- 4.3.3** Manglende økonomiske analyser som synliggjør de økonomiske utfordringene (sannsynlighet 3, konsekvens 4).
- 4.3.4** Manglende evne til å iverksette nødvendige omstillinger (sannsynlighet 3, konsekvens 5).

4.3.5 For mange konkurrerende mål/satsninger innenfor en gitt økonomisk ramme (sannsynlighet 3, konsekvens 5).

4.3.6 Manglende oppfølging av styrende dokumenter (sannsynlighet 2, konsekvens 4).

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål 2009
	2006	2007	2008	
Likviditetsgrad (KD)	134.528/92.458=1,45	135.959/93.463=1,45	119.602/104.186=1,15	1,3
Avregninger (KD)	34.802	35.559	10.037	10.000
Resultat fra oppdragsvirksomhet (i tusen kr) (HiB)	3.831	2.461	4.259	4.500

Plan for tildelt bevilgning for 2009

Høgskolens tildelte budsjett for 2009 oppleves som svært stramt og krevende. Det er spesielt tre forhold som gjør seg gjeldende: 1) sektorens manglende kompensasjon for effekten av lønnsoppgjør og økte pensjonsutgifter, 2) høgskolens negative utvikling ift. kvalitative tildelingskriterier, her spesielt nedgangen i studiepoengproduksjonen og 3) kostnadsutviklingen ift. lønn og andre faste driftskostnader (f.eks. husleie).

Budsjettsituasjonen er spesielt alvorlig for avdelingene. Alle avdelingene opplever realnedgang i budsjettet, bl.a. får en ikke inndekning for helårseffekten av lønnsoppgjøret i 2008. I tillegg kommer økte pensjonsutgifter og generell prisvekst. Økende lønns- og andre driftskostnader gir den enkelte avdeling et svært begrenset handlingsrom til å utvikle virksomheten og iverksette nye tiltak. Det vil være påkrevd med strukturelle endringer. Reduksjon i fagtilbudet er et tiltak som må vurderes. Ressursbruk vurdert opp mot resultatoppnåelse knyttet til undervisning og forskning må også vurderes. Det kreves sterkere prioriteringer internt i forhold til ressursbruk samt fortsatt intensivt innsats for å skaffe inntekter ut over den statlige bevilgningen. Oppbygging av virksomhetskapital og gavefinansiering er strategisk avgjørende for at høgskolen samlet sett skal ha kraft til å gjennomføre de overordnede målsetningene.

Budsjettrammer for enhetene:

	2009	2008	kr endring 08-09	% endring 08-09
Avdeling for lærerutdanning	110 907 082	112 440 944	-1 533 862	-1,36 %
Avdeling for ingeniørutdanning	100 023 154	97 933 230	2 089 924	2,13 %
Avdeling for helse- og sosialfag	99 901 257	101 759 458	-1 858 201	-1,83 %
Sentraladministrasjonen	65 454 500	52 808 758	12 645 742	23,95 %
Felles	153 750 008	140 800 610	12 949 398	9,20 %
	530 036 000	505 743 000	24 293 000	4,80 %

På grunn av den vanskelige budsjettsituasjonen, vedtok styret, på møte 25.02.09, å frigjøre 10 mill. kr til omstillingstiltak, bl.a. ved å nytte ubrukte midler fra 2008. Avsetningen ble fordelt til avdelingene i henhold til avdelingenes relative budsjettandeler (tildelingen kommer i tillegg til de rammer som fremkommer av tabellen ovenfor). Midlene skal nyttes til konkrete omstillingstiltak ved avdelingene. Avdelingene skal rapportere særskilt på bruken av midlene.

Det vil være helt avgjørende for å oppnå budsjettbalanse i 2009 at høgskolens aktivitetsnivå er i samsvar med total budsjettramme. Slik situasjonen er per i dag, er det betydelig avvik mellom det generelle aktivitetsnivået og budsjettrammene. Høsten 2008 ble det innført delvis investerings- og tilsetningsstopp, og tiltakene vil bli videreført i 2009. Andre kostnadsreducerende tiltak vil primært ha en regnskapsmessig effekt 2. halvår 2009, dette fordi studie- og bemanningsplaner allerede er lagt for våren.

Avsatt andel av tilskudd til bevilgningsfinansiert virksomhet var per 31.12.08 om lag 10 mill. kr. Avsetningen er redusert med om lag 25,5 mill. kr sammenliknet med 2007. I 2007 utgjorde avsetningen om lag 6,8 % av totalbevilgningen, mens avsetningen per 31.12.08 var 1,8 %. Høgskolen forventer at avsetningsnivået vil bli ytterligere redusert i 2009.

Nøkkeltall til budsjettfordeling 2009:

Beregning av budsjettall i fordelingsmodellen:

	567 531
Avsetninger:	
Dykkerutdanningen	-14 700
Forkurs ingeniøruddanning	- 1 150
Desentralisert utdanningstilbud	- 850
Lønnsoppgjør 2009	- 7 000
Metningsdykkerutdanning – investeringer	-5 000
Metningsdykkerutdanning – drift	- 4 500
Videreføring ABIO-utdanningene AHS	-3 250
Videreføring av tidligere tildelte studieplasser AL	-1 045
Til fordeling i budsjettmodell	530 036

Budsjettfordeling 2009 iht. budsjettmodell:

	2009		2008	
Modul 1 Strategiske tiltak	26 501 800	5,0 %	45 516 870	9,0 %
Modul 2 Faste fellesutgifter	120 848 200	22,8 %	91 033 740	18,0 %
Modul 3 Sentraladministrasjonen	66 254 500	12,5 %	53 608 758	10,6 %
Modul 4 Basis	186 572 700	35,2 %	194 205 312	38,4 %
Modul 5 Undervisning	116 607 900	22,0 %	111 263 460	22,0 %
Modul 6 Forskning	13 250 900	2,5 %	10 114 860	2,0 %
	530 036 000		505 743 000	100,0 %

Det er satt av om lag 26,5 mill. kr i strategiske midler, noe som er på tilnærmet samme nivå som i 2008. Avsetningen skal dekke midler til faglige satsningsområder/FoU-tiltak, ulike utdanningstiltak og andre øremerkede tiltak. Styret vedtok på møte 25.02.09 følgende fordeling av midlene:

FAGLIGE SATSNINGSOMRÅDER & SENTRENE

Delfinansiering av sentrene	5 100 000
Faglige satsningsområder	4 500 000
Strategiske forskningsmidler	5 500 000
Særskilt styrking av forskningsvirksomheten	1 000 000
UTDANNINGSTILTAK	
Utvikling/omlegging av studietilbud	3 000 000
Rekrutterings- og gjennomstrømmingstiltak	2 000 000
Oppfølging ift. NOKUT-evalueringer og kvalitetsutvikling	750 000
Internasjonale koordinatore	750 000
STRATEGISK RESERVE	3 900 000
	26 500 000

Plan for disponering av tildelt bevilgning i 2009

Inntekter/ utgifter	Beløp (1000 kr)
Driftsinntekter	
Herav bevilgningsfinansiert virksomhet	575 000
Herav eksterntfinansiert virksomhet	70 000
Sum driftsinntekter	645 000
Driftskostnader	
Herav lønnskostnader	430 000
Herav anskaffelser og påkostninger	35 000
Herav husleie	80 000
Herav andre driftskostnader	105 000
Sum driftskostnader	650 000
Driftsresultat BFV	-5 000
Driftsresultat EFV	4 500

Risikosystem ved Høgskolen i Bergen

Bakgrunn

Det er i de senere år satt fokus på og stilt krav til risikostyring i statlige virksomheter. Bakgrunnen for dette er behovet for et styringsverktøy som kan bidra til en mer proaktiv styring og sikrere håndtering av hendelser som kan hindre måloppnåelse. Risikostyring er en integrert del av mål- og resultatstyringen som overordnet styringsprinsipp hjemlet i Reglement for økonomistyring i staten (reglementet) § 14.

I henhold til SSØs veileder, *Hvordan få en god start på risikostyring i statlige virksomheter*, skal risikostyring "bidra til å kartlegge faktorer som kan true måloppnåelse før beslutninger tas og tiltak/aktiviteter velges... God risikostyring er å finne balansen mellom mål, risiko og tiltak (dvs. ressursbruk knyttet til risikostyringen og kostnader forbundet med tiltakene) og kostnader (tap/ulempe) forbundet med mulige uønskede hendelser." Risikostyring skal slik "bidra til mer målrettet styring, og derfor også enklere styring, ved at ledelsen bruker tid på de viktigste forholdene".

I følge SSØ er det en gjennomgående utfordring i statlige virksomheter å få risikostyring godt forankret i ledelsen. Ved Høgskolen i Bergen har ledelsen vært sterkt involvert i å identifisere viktige risikoer, og risikosystemet og selve risikoene har blitt vurdert og vedtatt i høgskolestyret. Oppfølging av risikosystemet vil gjennom året skje på styremøter, ledermøter og styringsdialogmøter, noe som vil bidra til å ytterligere forankre risikosystemet i ledelsen.

Hva er et system for risikostyring?

SSØ definerer risiko som følger:

Forhold eller hendelser som kan inntreffe og påvirke oppnåelse av målsettinger negativt. Risiko vurderes i forhold til sannsynligheten for at den inntreffer, og den forventede konsekvensen den vil medføre for virksomhetens måloppnåelse dersom den inntreffer.

SSØ definerer videre risikostyring som følger:

Prosess integrert i mål- og resultatstyringen som:

- *Er utformet for å kunne identifisere, vurdere og håndtere og følge opp risiko slik at risikoen er innenfor akseptert nivå.*
- *Gjennomføres av virksomhetens ledelse og øvrige ansatte.*
- *Anvendes i fastsettelse av strategi og planer og på tvers av virksomheten for å gi rimelig grad av sikkerhet for virksomhetens oppnåelse av sine målsettinger.*

I tildelingsbrevet for 2009 skriver KD at et risikosystem skal inneholde følgende hovedelementer:

- *Omtale og vurdering av risiko, sannsynligheten for avvik, konsekvensen av dette og avvikets vesentlighet knyttet til virksomhetens måloppnåelse.*

- *Hvilken risiko som kan aksepteres. Dette skal også si noe om når aktiviteter skal iverksettes for å redusere avvik til et akseptabelt nivå.*
- *Identifikasjon og valg av tiltak og kontrollaktiviteter for å redusere risiko innefor en akseptabel ressursramme.*

Høgskolen i Bergen sitt system for risikostyring

Med utgangspunkt i føringene fra SSØ og KD har Høgskolen i Bergen nå utarbeidet sitt eget system for risikostyring. Hovedelementene i dette systemet er:

- Identifisering av hvilke risikoelementer som er de viktigste i forhold til å forhindre måloppnåelse ved Høgskolen i Bergen.
- Vurdering av sannsynlighet og konsekvens, og derigjennom vesentlighet, av disse risikoene.
- Identifisering av tiltak for å redusere den enkelte risiko.
- Plassering av ansvar for å gjennomføre disse tiltakene, samt frist for å gjennomføre dem.
- Beskrivelse av oppfølging av risiko og tiltak gjennom året.

Proessen mot etablering av risikosystem

I 2008 ble Ernst & Young engasjert for å bidra til å kvalitetssikre høgskolens arbeid med utviklingen av et kvalitetssystem. Ernst & Young deltok på ledersamling juni 2008 og workshop for ledelsen med risiko som tema i september 2008. Videre holdt en representant for Ernst & Young et innlegg for styret i desember 2008, der styrets ansvar knyttet til risikostyring ble spesielt vektlagt.

Arbeidet med å identifisere risikoer har vært nært knyttet opp mot prosessen for å utarbeide årsplan for 2009, basert på målstrukturen gitt av KD. De risikoer som har blitt identifisert underveis har blitt diskutert på ledermøter der årsplanen har vært tema i løpet av høsten.

Styreforankring

Forslag til system for risikostyring ble fremlagt for styret i dets møte 28. januar 2009. Oversikt over identifiserte risikoer ble fremlagt, og styret ble bedt om å utpeke hvilke risikoer som er de aller viktigste for høgskolen. I styremøte 25. februar vedtok styret høgskolens system for risikostyring, herunder hvilke risikoer som er de viktigste for høgskolen i 2009.

De 8 viktigste risikomomentene for Høgskolen i Bergen i 2009

Sektormål 1:

- For få søkere til at det oppstår konkurranse om studieplassene – noe som bidrar til redusert inntakskvalitet, spesielt til allmennlærerutdanningen og ingeniørutdanningen.
- Vi får ikke tilstrekkelig finansiering av mastergradsstudier.

Sektormål 2:

- Høgskolen har ikke ressurser nok til at det kan drives forskning med tilstrekkelig kritisk masse og kvalitet for å bli internasjonalt attraktiv innen de områder hvor høgskolen tilbyr utdanning på mastergradsnivå.

Sektormål 3:

- Sentrene får ikke god nok ekstern finansiering til å utvikle seg og bidra til utvikling av høgskolen.

Sektormål 4:

- Nødvendige funksjoner blir ikke ivaretatt dersom vi ikke sørger for å dublere i disse funksjonene.
- Høgskolen får ikke gjennomført FoU-prosjekter på en god måte, dersom vi ikke har god nok kompetanse på forskningsledelse.
- Høgskolen må drive forskningsbasert undervisning, og det er en risiko for at vi ikke klarer å gjennomføre våre ambisjoner i forhold til undervisning og FoU dersom vi ikke har tilstrekkelig og kvalifisert personale.
- Høgskolen klarer ikke å rekruttere ansatte med professorkompetanse til satsingsområder innen helse- og sosialfag, kunstfag og teknologifag.

Oppfølging gjennom året

I de vedlagte risikotabellene er det oppført tiltak for reduksjon av risiko. Det blir viktig at disse tiltakene blir fulgt opp på all nivå i organisasjonen gjennom året, og at det følges med i eventuelle endringer i vesentligheten til den enkelte risikoen. Slike endringer kan skje som en følge av at tiltak gjennomføres eller andre hendelser som virker inn på høgskolens muligheter for å oppnå sine målsettinger.

De ansvarlige for det enkelte tiltak må følge disse opp kontinuerlig gjennom året eller innen gitte frister. Det er også et generelt ledelsesansvar å følge opp risikostyringen. Høgskolen har tidligere hatt ett styringsdialogmøte på høsten mellom den sentrale ledelsen og ledelsen på den enkelte avdeling gjennom året. Fra 2009 vil det bli innført et ekstra styringsdialogmøte på våren, nettopp med tanke på blant annet å følge opp risikostyringen på en god måte.

Styret ved høgskolen vurderer risikostyringen i forbindelse med behandling av årsplanen hvert år. Vi vil heretter legge fram status for høgskolens viktigste risikoer i styremøte omtrent midtveis i året, slik at risikostyringen blir godt forankret i styret. Dersom det i løpet av året skjer viktige endringer i forhold til risiko, må dette tas opp i styret ved behov.